

marksist teori 44

Eylül-Ekim 2020 ❖ 7.50 TL

Haklarımız... Hayatlarımız...
Geceler... Meydanlar için
faşizmi yeneceğiz!
Füruzan Ege

İstanbul Sözleşmesi'ni
bedellerle kazandık,
mücadeleyle uygulatacağız
Berçem Öter

Polonya devleti de
"Katolik aile"yi korumak
istiyor
Olga Sawicka

Faşizmi tahkim saldırıları
Ziya Ulusoy

Partiyi anlamak, partiyi anlatmak

Belge: Birlik mücadelesi komünist hareketin
tarihinde başarılı olmuş bir devrimdir

Politik mücadelede örnek bir uğrak:
Adalet kampanyası
Mahir Karayel

Dolaysız önderlik tarzının en yalın hali:
Yerinde denetim

Yeni komünist hareket bu
yeni çağın içinde şekilleniyor
Veysi Sarısözen

Emperyalist rekabet ve hegemonya
dalaşında ABD-Çin ilişkileri
H. Yeter

3. Enternasyonal'de Siyah Sorunu üzerine
İbrahim Okçuoğlu

Çeviri: Yükselen ekolojik felaket tehdidi ve
sistem değişikliği mücadelesinin önemi
K.N. Ramachandran

Dosya: İstanbul Sözleşmesi

Marksist Teori

44

Eylül-Ekim
2020

Marksist Teori - Yaygın Süreli Yayın
Varyos Yay. San ve Tic. Ltd. Şti. Adına
İmtiyaz Sahibi: Şengül Güneş Bali
Sorumlu Yazışları Müdürü: Şengül Güneş Bali
Yönetim Yeri: Aksaray Mah. Müezzin Sok. İlhan Apt. No: 12/1 D:7 Fatih/İSTANBUL
Tel: (0212) 529 15 94 **Faks:** (0212) 529 06 75
Web Sitesi: www.marksistteori1.org
Baskı: Ceylan Matbaacılık Tel: (0212) 613 10 79
Abonelik: Yıllık 40 TL (Posta çekini yatırdıktan sonra bilgilerinizi e-posta veya faksla iletiniz.)
Posta Çeki: Varyos Yayıncılık 17182760

İçindekiler

- 7** | Haklarımız... Hayatlarımız... Geceler...
Meydanlar için faşizmi yeneceğiz!
Füruzan Ege
- 19** | İstanbul Sözleşmesi'ni bedellerle kazandık,
mücadeleyle uygulatacağız
Berçem Öter
- 29** | Polonya devleti de “Katolik aile”yi korumak istiyor
Olga Sawicka
- 37** | Faşizmi tahkim saldırıları
Ziya Ulusoy
- 47** | Partiyi anlamak
Partiyi anlatmak
- 65** | *Belge*: Birlik mücadelesi komünist hareketin tarihinde
başarılmış bir devrimdir
Partinin Sesi, Birinci Sayı, Ekim 1994
- 75** | Politik mücadelede örnek bir uğrak: Adalet kampanyası
Mahir Karayel
- 87** | Dolaysız önderlik tarzının en yalın hali:
Yerinde denetim
- 93** | Yeni komünist hareket bu yeni çağın içinde şekilleniyor
Veysi Sarısözen
- 101** | Emperyalist rekabet ve hegemonya dalaşında
ABD-Çin ilişkileri
H. Yeter
- 115** | 3. Enternasyonal’de Siyah Sorunu üzerine
İbrahim Okçuoğlu
- 127** | *Çeviri*: Yükselen ekolojik felaket tehdidi ve
sistem değişikliği mücadelesinin önemi
K.N. Ramachandran

Haklarımız... Hayatlarımız... Geceler... Meydanlar için faşizmi yeneceğiz!

Füruzan Ege

Durum kadın özgürlük mücadelesinin bütün politik öznelerini mevcut kadın haklarını koruma eksenli mücadelelerini faşist şeflik rejimine karşı mücadele temelinde ilerletmeyi dayatıyor. Kadın hareketi, saldırıyı püskürtmeye kilitlemeli ve mücadele içerisindeki tüm kesimleri ve toplumu da buna kilitlemeye çalışmalıdır. Kadın hareketi mücadele programını ve araç, biçimlerini çarpışmanın bu düzeyinden belirlemeli. Saldırı karşısında birleşik kadın hareketinin uzun erimli mücadele planını oluşturmak ve direnişini geliştirmek kadar aynı zamanda faşist şeflik rejiminin kurumlarına, sözcülerine karşı özgüce dayalı eylemler geliştirilmeli. Kadın hareketi bu kapsamda somutlaşan antifaşist mücadele hattı olmadan kazanımlarını koruyamaz.

Erkek egemen faşist şeflik rejimi İstanbul Sözleşmesi ve ona bağlı olarak 6284 sayılı yasa etrafında kapsamlı bir saldırı planı içinde. Devlet bürokrasisi, Saray medyası, fetvacılar el birliği halinde İstanbul Sözleşmesi başta olmak üzere, kadına yönelik şiddete karşı mücadelenin kazanımlarına saldırıyor. Sözleşmeden çıkılarak veya şerh ya da çekince koyularak, yerli-millî bir sözleşme yaparak, 6284 sayılı yasayı iptal ederek, hangi biçimde olursa olsun, özünde bu yasal düzenlemelerin kaldırılması ile kadın kazanımlarını kırmamanın, nihai bir düzenleme yaparak toplumu bu temelde şekillendirmenin planı işliyor.

Türkiye'ye İstanbul Sözleşmesi'ni imzalatıran şey hiç kuşkusuz, kadına yönelik şiddet karşısında kenetlen-

miş, sayısız mücadele araç ve biçimi ile gelişmiş, toplum içinde ittifaklara, rejim karşısında çok defa caydırıcı bir dinamiğe dönüşmüş birleşik kadın hareketidir. Faşist şeflik rejiminin politik özneleri ve tüm toplumsal dinamikleri ezme siyaseti izlediği yıllar boyunca rejimi tavize zorlayan, ittifak ve meşruiyet sahasını daraltan kuvvet de kadın özgürlük mücadelesi oldu. Erkek egemenliğine karşı güçlü ve birleşik bir kadın duruşunun örgütlendiği, kazanımların sokakta savunulması ısrarından vazgeçilmediği ve giderek özsavunma bilincinin, pratiğinin geliştiği direniş yılları boyunca, kadın özgürlük mücadelesinin kazanılmış hakları, cins özgürlükçü bilinci ve değerleri ile LGBTİ+ haklarının siyasi ve toplumsal yaşamın genel değerleri

haline geldiği, toplumu şekillendirdiği ve yaşam tarzında ölçülere dönüştüğü görüldü. Bu değerler, yeni bir toplumsal şekilleniş için köleci, cinsiyetçi temelde örgütlenmek istenen aile ve nüfus politikaları karşısında güncel ve somut bir engele dönüşüyor. Erkek egemen faşist şefflik rejiminin ucuz, güvencesiz işgücünü korumak, işgalci ve sömürgeci savaşı sürdürmek, toplumda cinsiyetçi iş bölümünü politik İslamcı temelde derinleştirilmek, salgın ve kriz koşullarında artan ev içi emek yükü ve kadın işsizliğini perdelemek, bu koşullarda tırmanan erkek şiddeti ve egemenliğini ideolojik olarak temellendirmek ve meşrulaştırmak yönündeki politikaları da kadın özgürlükçü kazanımlar ve değerlere çarpıyor. Bu somut durum sözleşmeye karşı girişilen kapsamlı saldırının gerekçesini ortaya koyuyor.

Durum faşist şefflik rejimi tarafından sürdürülemez noktada. Erkek egemen burjuvazinin politik öznelere ve rejim, salgın ve iktisadi kriz dönemini, bir karşı devrimci olanaklar dönemi olarak görüyor ve bunu değerlendirmek için her türlü şeyi yapmaya hazır.

Salgın koşulları ve kapitalist düzen altında büyük sermaye kesimlerinin, burjuvazinin ihtiyaçları karşısında gerçek bir engel teşkil eden kadın kazanımları tırpanlanmak isteniyor. Rejim aynı zamanda kendi tabanından gelen cinsiyetçi tutumlara, eşcinsellik korkusu ve düşmanlığına, aileyi koruma çağrılarına da yanıt üreterek, kendi tabanını en gerici yönelimlerle daha sıkı biçimde kendine bağlamayı, toplumun en geri kesimleriyle ittifakını yenilemeyi amaçlıyor.

Kadınların sözleşme etrafındaki direnişi ve KADEM, AKP Kadın Kolları gibi kendi içinden gelen itirazlar sonucunda İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme adımı şimdilik ertelenmek durumunda kalınsa da elverişli koşullar oluşur oluşmaz, sözleşmenin gaspından başlayarak kadın özgürlük mücadelesinin bütün kazanımlarını da kapsayan, odağında Erdoğan'ın "aile erkil millet" tanımında somutlaşan yeni bir aileyi koruma konseptinin ve LGBTİ+ karşıtlığının durduğu bir saldırıya girişilecektir.

Bu saldırı, faşist rejimi tahkim için devreye sokulan saldırıların önemli

bir bileşenidir. Çünkü rejim için çarpışmanın konusu ve kapsamını, kadınlar karşısında erkek egemenliği cephesi kurmak ve özgürlük mücadelesini sindirmek kadar, kitleleri erkek egemen değerler üzerinden faşist şefflik rejimine çekerek, sistemin beka sorununu çözmek oluşturuyor. Faşist rejimin kaderine bağlanmış bu konu işçi sınıfı ve ezilenlerin önemli bir politik bir çarpışma sahasıdır.

Faşist şefflik rejimine karşı direnişin, siyasi, iktisadi, toplumsal koşulların yarattığı politik gerilimin, cinslere eşitlik, kadın özgürlüğü haykırışının bastırılmamasının sonucudur ki, rejiminin ittifak kuvvetleri, en ırkçı, en şoven, Kürtlere, kadınlara, LGBTİ+'lara en fazla düşman olan kesimlerine, kontrgerilla kuvvetlerine doğru daralmış bulunuyor. Saray cuntası, kitlelerde karşılık bulacak anlamlı bir genişleme imkânından yoksun, iktisadi ve sosyal politikaların yarattığı tepkilerle her geçen gün kitle desteği zayıflıyor. Saray cuntası ve Erdoğan bu gerçek karşısında AKP tabanı içerisinde örgütlü politik İslamcı faşist çekirdeklerin siyasi önderliği ve ideolojik hegemonyası altında, ırkçı, cinsiyetçi, inkârcı, sömürgeci, faşist politikalar ekseninde bir saflaşma örgütlüyor. İşçi

sınıfı ve emekçilerin, ezilen halkların, inançların, cinsel kimliklerin mücadelesi karşısında gerici bir sokak gücüne sahip olmak faşist diktatörlük için çok önemli bir manevra alanıdır. Böyle bir iç savaş gücü, toplumsal saflaşmaları gerici temelde yönetmek, kitlelerin burjuva iktidara, faşist sömürgeci rejime karşı savaşım enerjisini gerici çatışmalar zeminine yönelterek zayıflatmak imkânı anlamına geliyor.

Kadın özgürlüğünün politik öznelere, kadın kitleleri karşısında ideolojik ve politik çalışmayı yükseltmedikçe, tüm toplumsal güçler, İstanbul Sözleşmesi etrafında saflaştırılmadıkça faşist şefflik rejimi bu ikna ve cinsel çelişki etrafında şekillendirilen politik saflaşma çabalarında belli ölçülerde sonuç alacaktır.

Durum kadın özgürlük mücadelesinin bütün politik öznelerini mevcut kadın haklarını koruma eksenli mücadelelerini faşist şefflik rejimine karşı mücadele temelinde ilerletmeyi dayatıyor. Kadın hareketi, saldırıyı püskürtmeye kilitlenmeli ve mücadele içerisindeki tüm kesimleri ve toplumu da buna kilitlemeye çalışmalıdır. Kadın hareketi mücadele programını ve araç, biçimlerini çarpışmanın bu düzeyinden belirlemeli. Saldırı karşı-

sında birleşik kadın hareketinin uzun erimli mücadele planını oluşturmak ve direnişini geliştirmek kadar aynı zamanda faşist şeffik rejiminin kurumlarına, sözcülerine karşı özgüce dayalı eylemler geliştirilmeli. Yaygın ve sürekliliği sağlanmış bir politik ajitasyonun geliştirilmesi, örgütlenme faaliyeti için güçlerin tahkim edilmesi ve kuvvet biriktirmek bu mücadele planlarına dahil edilmeli. Kadın hareketi bu kapsamda somutlaşan antifaşist mücadele hattı olmadan kazanımlarını koruyamaz. Kadınların mücadele programı ve özgürlük direnişi bu gerçeği görerek, ajitasyonunun kapsamını, eyleminin sahasını, ittifaklarını genişletmek görevi-zorunluluğu ile karşı karşıya.

Saray-cins çelişkisinde birleşik direniş hazırlamak

İstanbul Sözleşmesi'nin gaspına karşı Temmuz-Ağustos aylarında ortaya konulan mücadele, kadın hareketinin saldırı karşısında koşullu, kabul edilebilir sınırlar ve taleplerle ilerlemeyeceğini gösterdi. Kadınların "Bizim", "Vazgeçmiyoruz" sloganları

Saray karşısındaki birleşik duruşunu, cins bilinci ve tavrını ifade ederken; "Uygula" söylemi hareketin tavizsiz ve koşulsuz ilerleme yönünü söylüyor.

Saray-cins çelişkisi etrafında şekillenen çarpışmanın düzeyi, kadın özgürlük mücadelesini "Haklarımız, hayatlarımız, yaşamak için vazgeçmiyoruz" duruşundan daha ileri bir iddiaya; politik özgürlüğün kazanımı için faşizmi yenmekte somutlaşan bir toplumsal konumlanışa çağırıyor. "Haklarımız için faşizmi yeneceğiz", "Hayatlarımız için faşizmi yeneceğiz", "Yaşamak için faşizmi yeneceğiz!" demeli; her hak talebini, "Faşizme ölüm; kadınlara özgürlük", "Faşizme ölüm, LGBTİ+'lara özgürlük!" sloganı ile buluşturmalıyız. Erkek egemen faşist düzen tarafından ezilenlerin birleşik direnişini hızlandırmak için; fiili meşru mücadelenin kadın hareketine ve kadın kitlelerine görüş açısı ve hareket tarzı kazandıracak biçimlerini geliştirmeye, öncü kuvvetleri bu biçimlerin geliştirilmesi ihtiyacında birleştirmeye, birleşik direnişin propagandasını yoğunlaştırmaya ve grev, kepenk türündeki biçimlerden, semt-

kent gösterilerine bu hattı pratikleştirmeye yönelmeliyiz.

Sözleşmenin tartışmaya açıldığı günlerde Kırkyama Kadın Dayanışması ve FeminAmfi'li kadınların İstanbul Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'nü işgal eylemi, Kadınların Kurtuluşu'nun İstanbul Sözleşmesi'ne sahip çıkan kadınları hedef haline getiren Yeni Akit gazetesi önündeki açıklaması, İzmirli kadınların icazetsiz, polis barikatlarını yıkan yürüyüşü dönem içinde öne çıkan pratikler oldu. Kadın hareketinin mücadele programı rejimin kurumları ve sözcülerine dönük eylemlerini genişletmeli, sokakta fiili eylem hattının ve kitle şiddetinin örgütlenmesinde görüş açısı ortaklığı kazanmalı.

Erkek egemen faşist rejimin gerici değer yargıları ve erkek egemenliği ile toplumu iknaya soyunduğu tüm yalanların karşısına gerçekleri çıkaran bir ajitasyon ve propaganda faaliyetini süreklileştirerek, burjuva partilere ve AKP-MHP faşist bloğuna oy vermiş kesimler dahil geniş kadın kitlelerini ikna etmenin imkanları var ve güçlü. Kadın kitleleriyle bağ kurmanın, taleplerinin sokakla bağını kurmanın imkanları güçlü. Tüm bunlar sistematik kitle çalışmasını, evlerinde, sokaklarında, atölyelerinde, işyer-

lerinde kadınlara ulaşmayı, özgürlük için mücadeleye çağırmayı ve ikna etmeyi gerektiriyor. Bu politik hareket tarzında, toplumsal eşitsizliklerin, yaşam koşullarının ağırlaşmasının, faşist şeffik rejiminin halk düşmanı saldırılarının geniş kitlede yaratacağı politik gerilim ve tepkisini eylemiyle ifade etme itilimi de hesaba katılmalı. Kadın özgürlük mücadelesi bu zemin üzerinde cepheleşme ve ittifaklarını genişletme görüş açısına bağlı bir mücadele programı inşa etmeli.

Ezilen milyonlarca kadının birleşik direnişine öncülük edecek, platform, inisiyatif türü oluşumlar geliştirilmeli. Bu tip örgütlenmelerin yerellere, semtlere doğru özgünleştirilmesi ise sistematik kitle çalışması için öncelikli görülmeli. Burada önemli olan kadın hareketinin politik özneleri ve emekçi sol ve sosyalist hareketi birleştirmek değil, ilerici, demokrat, şu ya da bu düzeyde rejimle kavgalı tüm kadınları kapsamayı hedeflemek. Aynı zamanda hareketi belli merkezlerden çıkarıp, yerel halkalar ve hareketler haline dönüştürmek ve yaygınlaştırmak. Bu mücadele biçimi ve birleşme zemini kitlelerle politika yapma imkanlarını güçlendirdiği gibi, kitlelerde aktif savunma bilincini geliştirerek, yeni bir müca-

dele düzeyine geçişe katkıda bulunacaktır.

İstanbul Sözleşmesi ile ilgili tartışmalarda ilk andan itibaren tutum geliştiren Kadınlar Birlikte Güçlü, TCK 103 Kadın Platformu ve kentlerdeki kadın platformlarının kent merkezlerindeki kitlesel eylemleri, yine kent merkezlerindeki broşür dağıtımı ve kurdeleli zincirler oluşturarak sözleşmenin maddelerini okuma pratikleri önemli eylemler arasında. “Haklarımızdan Vazgeçmiyoruz, İstanbul Sözleşmesini Uygula” İstanbul Kampanya Grubu’nun semtlerde, ilçe merkezlerindeki sokak ajitasyonlu broşür dağıtımları ve eylemleri ise genel, merkezi hareket tarzının dışında eylemi yerellere taşıma, daha fazla kadınla buluşma ve kitle faaliyetinde derinleşme imkânı taşıyor.

Hareketin bu andaki biçimini yaygınlaştırmak, aynı zamanda ajitasyon, propaganda çalışması ile iç içe yürütmek gerekiyor. İstanbul Sözleşmesi, 6284 Sayılı Yasa ve kadın kazanımları etrafında seminerler, paneller örgütleyerek, pazarları, mahalleleri sözlü ajitasyon-propaganda mekanlarına, imza föylerini, broşür ve bildirileri kitle ajitasyonunun imkanlarına dönüştürerek politik etki gücü yaratmaya,

bir kuvvet çıkarmaya odaklanılmalı. Yaşamak İstiyoruz İnişiyatifi’nin başlattığı ve geniş bir kesime yayılan sözleşmenin ve 6284 Sayılı Yasa’nın uygulanması talepli imza kampanyasını internet ortamından çıkarıp, semtlere, evlere, işyerlerine kadınlar yaşamın içinde neredeyse oraya taşımak, her kadına imza toplama görevi de vererek imza halkaları biçiminde yaygınlaştırmak, kadın kitlelerinin ses ve tepkilerinin birleştirilmesine hizmet edecektir. Birlikte yapılan her iş, kadın kitlelerinde birleşik hareket bilincini geliştirecek, herkeste “dur” deme tavrı, itirazı geliştirecektir.

Bu çalışmada her söz, her slogan “Saray cuntası defol, hükümet defol” ile tamamlanmalıdır. Toplumdaki karşılığından, haklılığından ve meşruluğundan güç alan bu çalışma büyük bir ısrar, sorumluluk ve özgüvenle kitlelere taşınmalı, kitlelerin direnme, mücadele etme, taleplerini kazanma, AKP’den kurtulma eğiliminden, AKP tabanının umut kesmesinden hareket etmeli.

Erkeğe ve toplumsal erkeklige kadın öncülüğünde saldırmak

İstanbul Sözleşmesi ve kadın kazanımlarını savunma ekseninde örgütlen-

necek politik çalışmayı, şiddeti yaratan toplumsal erkekliği, erkeğin reddi üzerinden aşmaya yönelmek biçiminde de tarif edebiliriz. Bu elbette kadına yönelik şiddetin kaynağında kadın ve erkeği eşitleyen, çözüm yöneliminde de kadın iradesi ve önceliğini silen bir yaklaşım içermez. Bu büsbütün erkeğe ve toplumsal erkekliğe kadın öncülüğünde saldırmak anlamını taşır. Kadın hareketinin alacağı bu konumlanış, örgütlü erkekler başta gelmek üzere erkeklerin yeni bir bilinç ve pozisyon durumuna gelmesi demektir.

Erkeklerle; *“İstanbul Sözleşmesi’nin iptaline karşı etkin biçimde harekete geçmezseniz, faşist şeflik rejiminin kadın düşmanı politikasını desteklemiş, yaratılmak istenen kadın köleliğinin gardiyamı olursunuz”* demek, kadın özgürlük mücadelesini destekleyen veya ‘demokratım’ diyen erkekleri etkin biçimde tutum almaya çağırarak kadının kurtuluşu mücadelesinin önemli bir konusu, ittifak politikasının önemli bir halkasıdır. Bu çağrı ve politik yönelim, erkekler için de erkek kampına savaş açma çağrısıdır.

Bu konuda uzunca bir zamandır düşünsel sorgulama ve pratik yol arayışında olan sosyalist kadın hareketi,

erkeklerin devrimci pratikleri bakımından somut, denetlenebilir bir sınanma alanı yaratmak zorundadır. Sosyalist erkekler ise devrimci çalışma içinde gelişen erkek statükosu ve erkeklerle ilişkilendirirken kadın özgürlüğünün riskli konularına girmeyerek oluşan uzlaşma zeminine kendi eylemleri ile müdahale etmek zorundadır.

Kadın kitleleriyle bağlar kurmak, bire bir görüşmeler ve ikna faaliyetleri yürütmek konusunda erkeklerin kuvvetini harekete geçirerek planlar yapmak; çalışma içinde kadınların neye ihtiyacı varsa o konuda erkekleri görevlendirmekten kaçınmamak kadın aktivistlerin planlamalarının pratik konuları arasında olmalıdır.

Esas olan ise, erkeğin eylemine politik bir alan açmaktır. Sosyalist erkekler, hedeflenen kitlenin erkek yarısına, kadın özgürlük mücadelesi bilincini her yolla ve her araçla taşımalıdır. Sosyalist erkekler, İstanbul Sözleşmesi etrafındaki toplumsal saflaşma ve çarpışmada işçi, emekçi erkeğin, kadın özgürlük mücadelesi ve kadınların kurtuluşu programına yedeklenmesi görevini pratikleştirmelidir. Erkek şiddeti ve erkek egemenliği karşısında ezilen ve emekçi

sınıf ve tabakalardan erkeklere, insanlaşma çağrısını taşımalıdır. Kadının örgütleri, kadın platformları, karma örgütlerin, erkeklerin önüne koyacakları görevleri bu çerçevede somutlaştırmalıdır.

İstanbul Sözleşmesi ve mevcut kadının kazanımlarının korunması ekseninde yürütülecek bir kampanyanın anlayış ve pratiğinin asıl hedefi asla erkekler olmayacaktır. Bu mücadele programı ve eyleminin asıl hedefi, kadınları, hem de en başta işçi ve emekçi kesimlerden kadınları kazanmaktır. Erkekler, kadınların eylemine ve kendi pratik planlamalarına bu gözle bakmalı, cins ayrıcalıklarından vazgeçme ve cinsini vazgeçirme eylemindeki zayıflıklarına somut bir politika, somut bir kampanya zemininde saldırmalıdır.

Hareketin ideolojik kuvveti olarak LGBTİ+'lar

Erkek egemen faşist şeflik rejimi için eşcinselliğin yasaklanması ve LGBTİ+'ların tüm haklarının elinden alınması acilen çözüme kavuşturulması gereken sorunlar. İstanbul

Sözleşmesi konusundaki toplumsal ikna ve saflaşma da ailenin korunması kadar LGBTİ+ düşmanlığı üzerinden geliştiriliyor. Sözleşme eksenindeki mücadele, birleşik kadın hareketinin pratik enerjisi kadar, LGBTİ+'larla pratik politika etrafında yan yana geliştirilerek kapsayıcı olabilir.

Daha genelde LGBTİ+ haklarının korunması elbette 'kadın mücadelesi' içerisinde ele alınacak ve kadın hareketi zemininde üretilecek bir hat değil. LGBTİ+ hareketi ile somut ittifak, Saray-cins çelişkisi ekseninde ele alınmalı ve cins mücadelesini kuvvetlendirme görüşü açısı ile geliştirilmeli. Heteroseksizme karşı mücadele erkek egemenliğinin bir alt başlığı olmasa da cinsiyetçi toplumun egemeni de heteroseksizmin öncüsü de erkekler. Bu nedenle kadın hareketi de LGBTİ+ hareketi de erkek egemenliği ile mücadelede ortaktır. LGBTİ+ hareketi geliştiği ölçüde, cins mücadelesi de kadın hareketi de gelişir.

Öte yandan, cins çelişkisi karşısında LGBTİ+ hareketin ideolojik kuvveti, politik kuvvetinden de önemli.

LGBTİ+ hareketi cinsiyetçi toplum yapısını sorgulayan, topluma da sorgulatan bir hareket. Kuvvetlendirici etkisi de bu ideolojik zeminden geliyor. Faşist rejimin erkek egemen gerici değer yargıları üzerinden yaratmaya çalıştığı toplumsal ikna zeminine karşı en güçlü, sarsıcı itirazı da LGBTİ+'lar "Alışın Buradayız" haykırışı ile yapacaktır. Kadın hareketi LGBTİ+'lar ve LGBTİ+ örgütlenmeleri ile pratik sahada yan yana gelmenin, birleşik platformları geliştirmenin görevlerine eğilmelidir.

İttifaklar ve birleşik siyaset zeminine feministler ve emekçi sol hareketin tablosundan bakmak

Geride kalan 25 Kasım pratikleri, Uluslararası Kadın Grevi tartışmaları için gerçekleştirilen birleşik kadın buluşmaları ve bu birleşik zeminde şekillenen 8 Mart programları, 8 Mart pratiği, kadın hareketindeki farklı renklerin ortak bir mücadele programında birleşebildiğini gösterdi. 25 Kasım ve 8 Mart anları, alanları kadınların sokakta birleştiği kadar, ayrılıkların dar hegemonik çatışmalarla değil, sokağın diliyle tartışıldığı ey-

lemler oldu. Erkek egemenliğine karşı güçlü ve birleşik bir kadın duruşu sergilendi. Bu pratikler aynı zamanda kadın hareketinin siyasi gündemi belirleme gücünü büyüttüğü kadar, kadın eksenli mücadele gündemlerinin toplumsal mücadelenin diğer dinamikleriyle buluşmasının da yeni bir düzeyini yarattı.

Şimdi İstanbul Sözleşmesi etrafında gelişen toplumsal saflaşma ve politik çarpışma, kadın hareketinden sadece kazanımları korumak değil, faşist rejimle esaslı bir siyasi çarpışmada öncü konumlanmış ve yol açıcı bir mücadele programı bekliyor. Bu noktada; kadın özgürlük sorunu merkezli hareket ve örgütlenme anlayışı ile talep etme, kazanımı koruma merkezli risksiz politika tarzının aşılması gerekiyor. Kadın hareketinin geldiği bu nokta, politik mücadele ve örgütlenmede yeni bir biçimi, ittifaklar ve birleşik siyaset zemininde yeni bir taktik inşayı gerektiriyor.

Elbette feminist örgütleri ve kadın eksenli siyaseti tartışacak değiliz. Elbette feminist hareketin ve örgütlerin kadın kazanımlarındaki ön açıcı pratiklerini de tartışmayacağız. Fakat şimdi bu örgütlere, tam da kendi var-

lık zeminleri olan kadın eksenli siyaset temelinde, kadın cinsinin somut kazanımlarını sahiplenme, ilerletme temelinde neden daha militan bir ilişki kurmadıkları sorusunu soracak ve çağıracağız.

Neden, 25 Kasım'da, 8 Mart'ta kadın hareketinin birleşik duruşunun önüne yasak ve polis zoru ile çıkan faşist rejim karşısında sokakla militan bir ilişki kurulmuyor? Neden kadın cinsin konumu ve durumu bakımından ileri bir düzeyi ifade eden eşbaşkanlık kazanımını kayyum eliyle gasp eden sömürgeci faşist rejim karşısında militan bir düzey geliştirilmiyor? Neden kadın eştensiliyet ve özsavunmasının büyük bir emekle var edildiği Rojava devrimi ile kadın cinsin kazanımları uğruna daha gelişkin, sahiplenici bir ilişki kurulmuyor? Ya da tek tek kadınlar, gece sokağa çıkmak gibi, boşanmak gibi, özsavunma hakkını kullanmak gibi teke tek mücadelelerde bedel öderken, onlar adına söz söyleme iddiasında olanlar toplumu değiştirme adına bedel ve riskleri göze alan bir çizgi geliştirmiyor?

Kadın özgürlük davasına adanmak, kadınlar için, kadınlar adına... Buraya kadar tüm güçlerin tutumu/düzeyi neredeyse eşit. Durum, kadın özgürlük mücadelesi adına risk almakta değişiyor. Emekçi solun kimi devrimci bölükleri pek çok konuda risk alırken, söz konusu gündem kadın özgürlük mücadelesi olduğunda, toplumsal gericiliğin göğüslenmesi, örgütsel kayıplar vermek, siyasi yenilgi almak gibi risklere girmiyor. Reformist bölükler ve feminist örgütler de bu hat-tan genel olarak sakınıyor. Kadın özgürlük mücadelesi ise bugün gelinen aşamada daha net biçimde görüldüğü üzere risk almadan büyütülemiyor.

Feminist örgütler ve emekçi sol hareketin kimi bölükleri bu çizgi nedeniyle kadın özgürlük sorununun çözüm programında reformist, toplumsal sorunların kadın özgürlük gündemi dışındaki konuları karşısında ise apolitik tutuma düşüyor. Sözleşme saflaşması ve kadın kazanımlarını koruma mücadelesi öncelikle bu pratik tavrın ve konumlanışın aşılmasını gerektiriyor.

İttifaklar ve birleşik siyasetin geliştirilmesi görevi de aynı biçimde feminist örgütlerin kimi dar, dayatmacı tutumlarının aşılmasını bekliyor. Erkeklerle ittifak ve erkeğin bu konuda politika yapma sahasının pratikleştirilmesi; LGBTİ+'larla ortak zeminlerin geliştirilmesi, mücadelenin kadın gündemi olmaktan çıkarılıp, politik çarpışma sahası haline dönüştürülmesi, en geniş kadın kitlelerinin kazanılmasına odaklanmış kitle faaliyeti ve kitle ile politika yapma somutluğunun kazanılması için iç gerilim ve tartışma dinamizmine, ön açıcı öncü pratik tarzın geliştirilip özgüvenle yürünmesine ihtiyaç var. Bu devrimci sosyalistler, komünist kadınlar bakımından da ideo-politik bir tartışma olduğu kadar, pratik politika konusudur.

Kadınların özgürlük şarkısını söyleyeceğiz!

Türkiye ve Kuzey Kürdistan'da süren politik savaşım da büyük kitle mücadelelerine, ayaklanmalar da dâhil, kitle öfkesi patlamalarına hazır olmalıyız. Kadın kitleleri böylesi bir gelişmenin en dinamik, en ileri kuvveti olarak daha büyük politik savaşım için öne çıkmaya aday. Kadın özgürlük mücadelesinin bütün kazanımları tehdit altına alınıyor, kadınlara kölelik, topluma bu erkek egemen faşist düzenin bekçiliği dayatılıyor. Ancak geniş kadın kitlelerinin katılımıyla bu mücadelenin büyümesinin koşulları da gelişiyor. Bu tabloda politik görevlere cevap veren bir esneklik yeteneği ile fedayı göze almış öncülük pratiğini birleştirmek, kitlelerle bağ kurmak ve geliştirmek komünist kadınların hareket tarzının esasını oluşturmalı.

Komünist kadınların, kadın grevinde somutlaşan öncü 8 Mart pratiği ve 8 Mart alanındaki militan konumla-

nışı; salgın riski altında sokağa çıkma düzeyi önemli bir birikim olarak duruyor. Şimdi komünistler ve özelden de komünist kadınlar için hayati olan, belli bir sınırı aşmayı gerektiren şey, kadın kitleleriyle fiziksel ve politik bağları geliştirmek ve her talebe, her gelişmeye sokakta tepki verme düzeyini geliştirmektir.

Komünist kadınlar, İstanbul Sözleşmesi ve mevcut kadın kazanımlarını korumayı, kadına yönelik şiddete karşı mücadeleyi kampanya biçiminde ele alacak. Belli bir aşamaya kadar aydınlatma faaliyeti biçiminde ilerleyecek çalışma, kadın kitlelerine gitme ve kitlelerle politika düzleminde karma bir kampanya olarak ele alınacak. Çalışmanın kadın özgün planlarının yanı sıra esas ve bütünlüklü olarak tüm bir partinin kadın partisi gibi çalışması esasına dayalı bir çalışma örgütlenecek.

Komünistlerin bu politik çalışma ile ilgili görevleri, kampanyanın pratik hattı etrafında örgütlü bir diziliş, enerjik bir ajitasyon, yaygın bir kitle seferberliği başlatmaktır.

Örgütlü diziliş; kuvvetlerini en geniş ve en doğru yığınakla dizmeyi, somut bir görev bölüşümüyle harekete geçirmeyi, günlük denetim ve yönetim ilkesine göre günü en verimli şekilde planlamayı, işsiz tek birey bırakmayacak tarzda esnek ve üretken bir iş paylaşımı yapmayı gerektirir.

Enerjik ajitasyon; çıkartılmış materyalleri, sosyalist basını, imza föylerini vb. kitlelere götürmenin yanı sıra; sözlü, görsel, yazılı ajitasyon biçimlerinde yerel ve kesimsel yaratıcılığı ve pratik devrimci akli canlandırmayı; bir yandan da alan alan, bölge bölge ajitasyonun hedef kitlesini somutlayarak çalışmayı ve milyonlara seslenmeyi gerektirir.

Yaygın kitle seferberliği ise, binlerce emekçiye ulaşmayı; binlerce emekçiye etkinliklere taşımayı, bu doğrultuda yüzlerce eylem, etkinlik formu üretmeyi gerektirir.

Özellikle politik ajitasyon tarzında ve daha genel olarak politika yapış tarzında yeni bir düzey örgütlemek zordur. Kitlelere “politikayla hücum etme”nin yeni bir eşliğini ve tarzını pratikleştirmek için de önemli bir noktada bulunuyoruz. Bu çalışmanın ‘kitleleri fethetme’ görüşüne oturması için, etkileşimi hedeflemeliyiz. Çaldığımız kapıları, bildirimizi bırakıp terk etmemeliyiz. Dinlemeli, anlamalı, somut sorunlara somut yanıtlar üretmeli, diyalog kurmalı, özgürlüğü soyut değil somut biçimde göstermeliyiz.

Bu çalışma politik kitle faaliyeti biçiminde örgütleneceğine göre; tüm örgütlerin hayatın içinde, kitlelerin arasında adeta kamp ve karargâh kurmalarını gerektirir. Özellikle emekçi semtlerde yoğunlaştırılmış bir ajitasyon ve eylem seferberliğine dayanan, partiyi ve kadın örgütünü kitlelerin uzağında değil, tam da içinde hareketlendiren; kitlelerin mücadele isteğini doğrudan doğruya organik temas ve etkileşime dayalı olarak uyandıran bir eylem tarzı uygulamayı gerektirir.

Parti yöneticileri ve kadın militanların günlük politik ve örgütsel hayatın akışında, kitlelerin içinde etkin ve işlevsel olmasını gerektirir. Kitlelerin ve yaşamın içinde olmak koşuluyla, kitlelerin dönüşme gücüne dokunacak, inancak. Devrimci eylem için kitle içinde keşif kolu olacak. Buzkıran olacak.

Geride kalan politik çarpışmalar ve direniş yılları; öncünün iradesinin, kendini ortaya koyma gücünün belirleyiciliğine binlerce kez şahitlik etti. Kadın kazanımları ve değerlerinin

toplumsal karşılığına, kadın hareketinin siyasi ve toplumsal gelişmelerdeki belirleyiciliğine dair çok eşikten geçildi. Tarih şimdi ezilen milyonlarca kadının temsilcisi olacak bir öncülüğe, bunun yaratılması için nitelikli bir cesaret ve yaratıcı pratiğe çağırıyor. Varlık hakkını milyonlarca kadının bağrında filizlenen isyan ve itirazla buluşarak ve tam da içinde yürüyerek gerçekleştirmeye çağırıyor.

Tarih ve politik gelişmeler, kadın militanları, katledilen kadınların ahını, evde, sokakta, işyerinde, hayatı ürettiği her alanda şiddete maruz kalan kadınların ağrısını alıp, kadının özgürlük şarkısını söyleyecek bir dil ve ritimle çalışmaya çağırıyor. Katledilen her kadın için bir notaya basar, her kadının isyanı için bir telden baş-

lar gibi koyulalım işe. Dans edeceğimiz günler, kadının özgürlük şarkısını söylediğimizde gelecek.

O zaman erkek egemen faşist şeflik rejimine kadınların isyanıyla büyüyen yıkıcı öfke, kadınların arayışı ile şekillenen kurucu iddia, kadınların aklı ile gelişen yaratıcılık ve neşe içinde bir ders vermeye hazır olalım! “Yaşamın olduğu her yerde savaşmak istiyorum” diyenlerin sesi ile yürüelim!

İstanbul Sözleşmesi'ni bedellerle kazandık, mücadeleyle uygulatacağız

Berçem Öter

Sözleşmenin aileleri parçaladığı yalanı, şiddetin üzerini örtmekten öte bir anlam ifade etmemektedir. Geleneksel ailenin parçalandığı doğrudur, ama buna sebep İstanbul Sözleşmesi değil, kapitalist iktisadi ilişkiler ve üretim tarzının ta kendisidir. Sömürü düzeninin giderek daha fazla derinleştiği ekonomik eşitsizlikler ve ortaya çıkardığı yoksulluğun yarattığı yıkım artık üstü örtülemez boyutlardadır. Kadınların özgürlük ve eşitlik mücadeleleri ve elde ettikleri kazanımların geleneksel aile yapısı üzerinde yarattığı en temel etki aile yapısının demokratik dönüşümü yönündedir. Kadınlar, erkek egemenliğini ret yolundan toplumsal eşitlik temelinde yaşamak istiyorlar ve artık "devlet baba"nın gölgesi altında ikincil olmayı ve geleneksel cinsiyet rolleri temelinde konumlanmayı kabul etmedikleri gibi her gün daha güçlü biçimde "Korkmuyoruz, susmuyoruz, itaat etmiyoruz" diye haykırmaktadırlar.

Faşist şefflik rejimince tartışmaya açılan ve iptali istenen İstanbul Sözleşmesi ile uzun yılların mücadele birikimlerine dayanan kadınların kazanımları ve bunun karşısına dikilen erkek egemenliği yeniden görünür biçimde sokağın, eylemin konusu olmaya başladı. Erkek egemen kapitalist burjuva düzen, yapısı gereği sömürge sistemini erkek cinsi merkezli ve kadının ikincilliği üzerine kurmuştur. Bir iç çelişkiler düzeni olan erkek egemenlikli kapitalist düzende, kadınların özgürlük ve eşitlik mücadelesinin tarihi de kapitalizmin tarihiyle paraleldir. Kadın özgürlük mücadelesinin önemli bir müttefiki

durumuna gelen LGBTİ+ mücadelesi de kapitalist düzeninin toplumsal cinsiyet anlayışını sarsan bir role sahiptir. Giderek evrensel bir boyut kazanan eşitlik ve özgürlük mücadelesi burjuvaziyi kendi hukuk sistemi açısından tavizler vermeye, kadın ve LGBTİ+ mücadelesinin talepleriyle uyumlu kimi düzenlemeler yapmaya zorlamıştır. Burjuvazinin ezilen cins ya da insanlık lehine attığı adımlar özünde özgürlük mücadelelerinin ortaya çıkardığı zorunluluklardır. Bu zorunluluğun kazanımsal bir sonucu olan İstanbul Sözleşmesi'nin faşist şefflik rejimince tartışmaya açılması içerik ya da biçimle ilgili değildir.

Esas mesele öz ve oluşan niteliksel dönüşümlerle ilgilidir. Bu öznel gerçekliğin farkındalığı her gün artan oranda kadın ve LGBTİ+'ları sokağa, eyleme sevk etmektedir. Bu nedenle mesele burjuva düzen sınırları içinde yasal güvenceler oluşturma ya da sağlamanın ötesinde mücadelenin tarihsel birikimine dayanan, demokratik ve mevzisel kazanımların korunmasıdır. Ortaya çıkarılan mücadeleciler kadın aklı ve iradesinin sürekliliğini sağlanması ve özgürlük eyleminin dayanaklarını yitirmesinin önüne geçilmesidir. Bu yanıyla İstanbul Sözleşmesi'ni korumak ve uygulanmasını sağlamak kadın özgürlük mücadelesini daha fazla büyütecek bir dayanak olacaktır.

2011 yılının Mayıs ayında İstanbul'da gerçekleşen, Avrupa Konseyi Bakanlar Kurulu toplantısında imzaya açılan, 12 bölüm ve 81 maddeden oluşan İstanbul Sözleşmesi de bu adımlardan biridir. Sözleşme, kadınlara ve LGBTİ+'lara yönelik erkek şiddetinin önlenmesini konu alan ve hukuki bağlayıcılığı bulunan ilk uluslararası belge olma niteliğine sahip. 2019 yılı itibarıyla 34 ülkenin onayladığı sözleşme kapsamında taraflarca

nasıl uygulandığını izleyecek bir uzmanlar grubu (GREVIO) kurulmuş ve GREVIO'nun bir denetim mekanizması olarak çalışması öngörülmüştür.

Sözleşme Türkiye tarafından da 2011'de imzalanmış ve 1 Ağustos 2014 itibarıyla resmen yürürlüğe girmiştir. Sözleşme uyarınca gerekli düzenlemelerin yapılması ve uyulması söz konusu olduğunda Türkiye'nin tablosu oldukça iç karartıcıdır. Halihazırda Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na bağlı olarak kurulan Alo 183 Kadın, Çocuk ve Sosyal Hizmet Danışma Hattı bulunmaktadır. Oluşturulan **6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun**, kadına yönelik şiddet kavramını kadınlara, yalnızca kadın olmaları nedeni ile uygulanan ya da kadınları etkileyen cinsiyete dayalı bir ayrımcılıkla kadının insan hakları ihlaline yol açan, şiddet olarak tanımlanan her tür tutum ve davranış olarak nitelemiştir.

6284 Sayılı Kanun'un uygulanmasında ve gereken hizmetlerin sunulmasında;

“a) Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile Türkiye'nin taraf olduğu uluslara-

rası sözleşmeler, özellikle Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi ve yürürlükteki diğer kanuni düzenlemeler esas alınır.

b) Şiddet mağdurlarına verilecek destek ve hizmetlerin sunulmasında temel insan haklarına dayalı, kadın erkek eşitliğine duyarlı, sosyal devlet ilkesine uygun, adil, etkili ve süratli bir usul izlenir.

c) Şiddet mağduru ve şiddet uygulayan için alınan tedbir kararları insan onuruna yaraşır bir şekilde yerine getirilir.

ç) Bu kanun kapsamında kadınlara yönelik cinsiyete dayalı şiddeti önleyen ve kadınları cinsiyete dayalı şiddetten koruyan özel tedbirler ayrımcılık olarak yorumlanamaz” ilkelerinin esas alınacağı taahhüt edilmektedir.

6284 sayılı Kanun'un sağladığı haklar şöyle sıralanabilir.

1- Sığınak talep etme

2- Şiddet gören ya da tehdit altında olan kadınların geçici koruma (yakın koruma) talep edebilmeleri,

3- Şiddete uğrayan ya da tehlikede olan kadının; şiddet uygulayanın evden uzaklaştırılmasını, kendisine yaklaşmasının engellenmesini, adresinin gizlenmesini, kimlik ve ilgili diğer bilgilerin değiştirilmesini isteyebilmesi,

4- Şiddet uygulayanın silahını polise teslim etmesini, geçici velayet ve tedbir nafakası, geçici maddi yardım, oturduğu eve aile konutu şerhi konulmasını talep edilebilmesi.

Aile mahkemesi erkek şiddeti konusunda koruyucu ve önleyici tedbirleri almak ile görevli ve yetkili kılınmışlardır. Bu tedbir kararları 6 aya kadar verilen ve gerektiğinde hâkim tarafından uzatılabilen kararlardır. Bu

kapsamındaki başlıca tedbirler arasında evden uzaklaştırma ve belli bir mesafeye dek yaklaşmama gibi önlemler yer alırken, bu tedbirlere aykırı davranma halinde, zorlama hapsi kararı da verilebilmektedir.

İstanbul Sözleşmesi'nin taraf ülkelerde uygulanmasını izleyen GREVIO, ilk Türkiye raporunu 15 Ekim 2018'de yayınlamıştır. GREVIO'nun hazırladığı değerlendirme raporunun ana hatları Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanması ile bağlı tablosunu yansıtır düzeydedir. Buna göre;

“Türkiye’de sözleşmeyle uyum sağlamak için kanuni düzenlemeler yapılsa da mağdurların korunması konusunda çabaların yetersiz olduğu, kamu politikalarının kadına yönelik şiddet üzerindeki etkilerinin bütüncül ve derinlemesine değerlendirilmediği, Türkiye’de kadına yönelik şiddet ile mücadeleyi zayıflatan unsurlardan birinin, kadınlara yüklenen annelik ve bakıcılık gibi geleneksel rollere öncelik verilmesi” olduğu ifade edilmektedir. Yine “Yasaların uygulanmasını yetersiz şekilde izlemeye neden olan, cezai suçların faillerinin soruşturulması, kovuşturulması ve cezalandırılmasına ilişkin yargı verilerinin olmayışı, kadına yönelik şiddete ilişkin mahkeme dosyalarında cinsiyetçi önyargıların ve mağduru suçlamanın takdire bağlı indirimine yol açtığı, cezasızlığın sürekli hale gelmiş olduğu, mağdurların damgalanma, misilleme korkusu, faile ekonomik bağımlılık, hukuk okuryazarlığının olmayışı, dil engeli veya hukuk uygulayıcı yetkililere güvensizlik gibi nedenlerle şiddet olaylarını bildirmekten çekindikleri, tecavüz ve diğer cinsel şiddet biçimlerinin mağdurlar tarafından neredeyse hiçbir zaman bildirilmediği” kaydedilmektedir.

Raporda Türkiye'deki kadınların %25'inden fazlasının 18 yaşından önce evlendiği, hatta bu oranın kırsal bölgelerde %32'ye kadar yükseldiği belirtilerek, erken yaşta ve zorla evliliklerin ele alınması gereken bir sorun olduğu da dile getirilmektedir. Ayrıca Türkiye'deki kadınlara yönelik psikolojik şiddetin yaygınlığından bahsedilmekte, Türkiye'deki kadınların %27'sinin hayatlarında en az bir kez ısrarlı takibe maruz kaldıklarını belirtmelerine karşın, "ısrarlı takibin" Türk Ceza Kanunu'nda ayrı bir suç olarak tanımlanmadığına dikkat çekilmekte ve çeşitli kurumlara yönelik, özellikle de İstanbul Sözleşmesi'ni ve onun ilkelerini destekleyen bağımsız kadın örgütlerine yönelik giderek artan kısıtlayıcı koşullar nedeniyle endişe duyulduğu ifade edilmektedir. Türkiye'de kadına yönelik şiddete ilişkin resmi verilerin bulunmaması da raporda yer almaktadır.

Sözleşme ile kadınlar ne kazandı?

İstanbul Sözleşmesi'nin sağladığı kazanımları ve kadınların neleri kaybedeceğine daha ayrıntılı bakalım.

Sözleşmenin en önemli özelliklerinden biri, kadına yönelik şiddetin bir insan hakkı ihlali ve bir ayrımcılık

türü olarak kabul edilmesi ve "toplumsal cinsiyet" kavramı tanımının uluslararası düzeyde yapılmasıdır. Sözleşmede, mevcut toplumsal cinsiyet anlayışının kadınlar ve erkekler için toplumsal roller biçtiği kabul ediliyor ve toplum tarafından üretilen bu rollerin kadınlara yönelik şiddette payı olduğu vurgulanıyor. Bu bağlamda "kadınlara karşı toplumsal cinsiyete dayalı şiddet" tanımı ise ayrıca yapılıyor. Bu tanıma göre; "Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet", kadına kadın olmasından dolayı uygulanan ve kadınları orantısız biçimde etkileyen şiddet anlamına gelir" denilmektedir. Böylelikle taraf devletler geleneksel cinsiyet rollerini yeniden tanımlamaya zorlanırken, erkek egemenliğinin meşruiyet alanı daralıyor.

Sözleşmesinin giriş bölümünde; kadınlar ve erkekler arasında sağlanacak eşitliğin, kadına karşı şiddetin önlenmesinde temel bir unsur olduğu dile getiriliyor. Kadına yönelik mevcut şiddetin tarihten gelen ve eşit olmayan güç ilişkilerinin bir ürünü olduğu ve yapısal olarak toplumsal cinsiyete dayandığı belirtiliyor. Eşitlik kavramının salt cinsiyet rolleri temelinde değil, siyasi, ekonomik olarak ele alınması gerektiği pekâlâ biliniyor.

Sözleşmede, erkeklerin de toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin mağduru olabileceği kabul edilirken, kadınların ve kız çocuklarının bu şiddet riskine daha büyük bir oranda maruz kaldıkları vurgulanıyor.

Sözleşmenin iki temel dinamiği bulunuyor. Bunlar kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddettir. Sözleşme yalnızca evli çiftleri değil, evli ve evlilik dışı tüm ilişkileri sözleşmenin öznesi olarak görüyor. Eş/ebeveyn ibarelerinin yanında “partner” tanımı da yapılıyor. Kadınlara ilişkilerinde istediği biçimde seçme ve yaşama özgürlüğü tanıyor. Kadına yönelik şiddet yalnızca ev içi şiddetle sınırlanmıyor. Bir başka ifadeyle, ev dışında gerçekleşen kadına yönelik şiddet de sözleşmenin kapsamında yer alıyor. Bu doğrultuda sözleşmenin sağladığı koruma, kamusal alan için de geçerlidir. Bu da kadına yönelik şiddetin uygulandığı tüm alanlarda doğrudan devletler açısından bağlayıcılık ve muhataplık sorunsalını ortaya çıkarıyor.

Sözleşmenin diğer önemli özelliği, taraf devletin vatandaşı olmayan kadınların da sözleşme kapsamına girmesi. Hukuki statüsü ne olursa olsun göçmen kadınların da kadına yönelik şiddete maruz kaldıklarında İstanbul Sözleşmesi'ne tabii tutulması öngörülüyor. Kadına yönelik şiddet vakalarında mağdur kadının vatandaşlığına bakılmaksızın sözleşmenin geçerli olacağını gösteriyor. Buna ek olarak, sözleşmede göçmen kadınlara ilişkin özel maddeler de bulunuyor. Örneğin şiddete uğrayan kadının oturma izni ve toplumsal cinsiyete dayalı iltica taleplerini doğrudan konu alan maddeler de mevcut.

Sözleşme yalnızca fiziksel ya da cinsel şiddetin değil, psikolojik şiddet, ısrarlı takip ve cinsel tacizin de cezai suçlar olarak değerlendirilmesini ve

gerekli hukuki tedbirlerin alınmasını öngörüyor. Bunun yanı sıra sözleşme gereğince; zorla evlendirme, kadın sünneti, zorla kürtaj ve zorla kısırlaştırma gibi kasten gerçekleştirilen eylemlerin cezalandırılması için de yasal ve diğer tedbirlerin alınması gerekiyor. Tüm bu suçların işlenmesine yardım ve yataklık etmek de İstanbul Sözleşmesi gereğince suç olarak kabul ediliyor. Ayrıca söz konusu suçlar kasten işlendiğinde, suçu işleme girişiminde bulunmanın da suç olarak değerlendirilmesi gerektiği öngörülüyor.

İstanbul Sözleşmesi'nde yer alan bir diğer önemli husus, sözleşme kapsamındaki herhangi bir şiddet eyleminin gerçekleşmesini müteakiben başlatılan cezai işlemlerde; kültür, gelenek, din, görenek ve sözde “namus”un bu eylemlerin gerekçesi olarak kabul edilemez olması. Sözleşme'nin 42. maddesinde belirtildiği üzere; mağdurun kültürel, sosyal, dini ya da geleneksel olarak kabul gören davranış normlarını ihlal etmesi de şiddete gerekçe olarak gösterilemez.

Öte yandan sözleşme, zorunlu alternatif uyuşmazlık çözüm yollarını da yasaklıyor. Sözleşme kapsamına giren her türlü şiddete ilişkin olarak ara buluculuk ve uzlaştırma gibi zorunlu alternatif uyuşmazlık çözüm süreçlerini yasaklamak üzere gerekli hukuki tedbirlerin alınması öngörülüyor. Bu da şiddet şikâyeti ile kamu kurumlarına başvuruda “aile içi” diyerek kadınları katillere teslim eden, kapıyı gösterenleri suçlu konumuna getiriyor.

Sözleşme kapsamındaki herhangi bir suçun tamamının ya da bir kısmının taraf devletlerin topraklarında işlenmesi durumunda; suçun soruşturulması ve kovuşturulmasının taraf devletçe devam ettirilmesi, mağdurun şikâyetine bağlı olmayacak. Bir başka

deyişle, suçun mağdur tarafından bildirilmesine ya da şikâyetle bulunulmasına bağlı olmadan ve hatta mağdur şikâyetini ya da ifadesini geri alsa dahi soruşturma ve kovuşturma işlemlerine devam edilebilecek.

Sözleşme kadına karşı şiddetin ve ev içi şiddetin artık mahrem bir durum olarak düşünülemeyeceğini, devletin kapsayıcı ve entegre edilmiş politikalar yoluyla şiddeti önleme, mağdurları koruma ve failleri cezalandırma sorumluluğu olduğunu vurgulamaktadır. Sözleşmeyi kabul etmekle hükümetler kanunlarını değiştirmeye, uygulanabilir önlemler sunmaya ve kaynak aktarımına kadına yönelik ve ev içi şiddete sıfır hoşgörüle yaklaşmak adına zorunludurlar. Bu tür bir şiddetin önlenmesi ve bununla savaşılmaması artık iyi niyet meselesi değil yasal bir yükümlülüktür.

İstanbul Sözleşmesi cinsel kimlik, cinsel yönelim ya da eşcinsel çiftlerin yasalar önünde hukuksal statülerine ilişkin herhangi bir tanımlama ya da devletlere önerilerde bulunmuyor. Cinsel kimlik ya da cinsel yönelim üzerinden ayrımcılık yapmama ilkesi, yasal yükümlülükler üzerine kuruludur ve bu ilke başka yasal belgelere dayanmaktadır. Bu belgelerin en başında gelenler ise Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (Madde 14: ayrımcılığın yasaklanması; Protokol No. 12) ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin içtihadı, Avrupa Konseyi Tavsiyenamesi'ndeki -CM/Rec (2010)5- cinsel yönelim ve cinsel kimlik üzerinden yapılan ayrımcılıkla savaşmak için alınacak önlemlerdir. İstanbul Sözleşmesi başta cinsel kimlik ve cinsel yönelim zemininde olmak üzere, ayrımcılığı farklı zeminde yasaklar. 4. madde'nin 3. bendinde "*Taraflar bu sözleşme hükümlerinin, özellikle de*

mağdurların haklarını korumaya yönelik tedbirlerin, cinsiyet, toplumsal cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya başka tür görüş, ulusal veya sosyal köken, bir ulusal azınlıkla bağlantılı olma, mülk, doğum, cinsel yönelim, toplumsal cinsiyet kimliği, sağlık durumu, engellilik, medeni hal, göçmen veya mülteci statüsü veya başka bir statü gibi, herhangi bir temele dayalı olarak ayrımcılık yapılmaksızın uygulanmasını temin edeceklerdir" denilmektedir.

Bu yasaklama, ne tarz bir şiddete uğramış olurlarsa olsun, tüm şiddet kurbanlarını korumak ve desteklemek içindir. Sözleşmenin hükümlerini cinsel kimlik zemininde hiçbir ayrımcılık olmadan uygulamak, LGBTİ+'ların erkek şiddeti, cinsel saldırı, tecavüz ya da zorla evlilik karşısında koruması, isteyenlerin barınma evlerine girmeleri hakkının tanınması anlamına gelmektedir.

Sözleşmede aile yaşamı veya yapısı temelinde herhangi bir önerme olmadığı gibi, bir aile tanımı da yoktur. Sözleşmeyle, hükümetlere evde risk altında olan ya da aile üyeleri, eşler veya yakınlar tarafından tehdit edilen mağdurların güvenliğini sağlamaları zorunluluğu getirilmektedir. Amacı her ne olursa olsun, kadına yönelik şiddeti ve ev içi şiddeti ele almayı amaçladığı için, yasal olarak evli çiftlerle başvuruları sınırlandırmamakta, aynı veya farklı cinsiyetten olup olmasına bakılmaksızın tüm partnerlere, evli olsun ya da olmasın koruma sağlamaktadır. Hiçbir mağdur grubu, medeni hallerine veya sözleşmenin kapsadığı diğer ayrımcılık gerekçelerine dayanarak koruma kapsamı dışına da kalmamaktadır.

Sözleşmeyle toplumsal değişim ve dönüşümün temel alanı olan eğitim

sistemine ilişkin de hükümler getirilmektedir. Cinsiyetçi eğitim sisteminin değiştirilerek, eğitim sisteminin toplumsal eşitlik temelinde düzenlenmesi istenmektedir. Eğitimde cinsiyet stereotiplerinin yeniden üretiminin, kız ve erkek çocuklarının doğal yetenek ve becerilerinin gelişimini sınırladığı ve çocukların kendileri ve yaşlıları hakkında ne düşündüklerini ve karşı cinsiyetle nasıl iletişime geçtiğini önemli ölçüde etkilediği belirlenmesi yapılmaktadır. Ve eğitim kurumlarında öğretilen hiçbir şeyin, genç neslin, cinsiyet-merkezli ayrımcılığın ya da kadına yönelik şiddetin kabul edilebilir bir şey olduğunu düşünmesine yol açmaması istenmektedir.

Bu kapsamda taraf devletlerin, radyo ve televizyonlarında her ay en az 90 dakika toplumsal cinsiyet eşitliğine dair yayın yapılması, ilk ve ortaöğretim müfredatına, kadının insan hakları ve kadın-erkek eşitliği konusunda eğitime yönelik dersler konulması hükmüne bağlanmaktadır.

Faşist şef neden sözleşmeyi istemiyor?

Kadın özgürlük mücadelesinin başını, Avrupa Birliği ile uyum yasaları kapsamında uluslararası sözleşmelere

imza atan ve bu noktada kimi yasal düzenlemeler yapmak zorunda kalan faşist şeffik rejimi, gelinen aşamada İstanbul Sözleşmesi'nden çekileceğini ilan etti. Kadınlar ve LGBTİ+'lar kazanımlarını korumakta ısrarcı olduklarını sokakta ilan ettiler. Faşist şeffik rejimi İstanbul Sözleşmesi'ne karşıtlığını, "Sözleşme 'toplumsal cinsiyet eşitliği' kavramıyla, geleneksel kadın ve erkek rollerinin dışında cinsiyetsiz bir toplum algısı yerleştirmeyi amaçlıyor. 'Partnerler' arası şiddet fiilini de kapsamına aldığı için, geleneksel evlilik ve aile anlayışını değiştirme yükümlülüğü getirecek. Bu fikri altyapının eğitim sürecine dahil edilmesiyle yeni nesiller de sözleşmenin ideolojisiyle eğitilecek. Toplumda kabul görmeyen kavramlar çocukluktan itibaren normalleştirilecek, aile bu kavramlar üzerinden inşa edilecek" tezi üzerine kuruyor. Toplumsal kültür, değer, ahlak kavramlarını kullanıp, toplumun geri bilincine hitap ederek kadın, çocuk, LGBTİ+'lara uygulanan sistematik şiddete meşruiyet kazandırmak istenirken, faşist şeffik rejimi ile uyumlu olmayan kadın kazanımları yok edilmek isteniyor. Geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinden beslenecek faşist şeffik tipi aile

kurumunun engeli olacak tüm bağlayıcı hükümlerden kurtulmak isteniyor. Faşist şef açıktan “erkekerkil aile” kavramını kullanarak aile tasavvurunu ilan ediyor. İstanbul Sözleşmesi “aileyi parçalıyor”, “eşcinselliği özendiriyor” yalanına sığınıyor.

Sözleşmenin aileleri parçaladığı yalanı, şiddetin üzerini örtmekten öte bir anlam ifade etmemektedir. Geleneksel ailenin parçalandığı doğrudur, ama buna sebep İstanbul Sözleşmesi değil, kapitalist iktisadi ilişkiler ve üretim tarzının ta kendisidir. Sömürü düzeninin giderek daha fazla derinleştiği eko-

“Devletin bekasını tehdit eden dış mihraklar, marjinal gruplar, sapkınlar” yakıştırmalarının muhatabı olan kadınlar ve LGBT+lar, kararlı duruşlarıyla, faşist şefin yoluna taş koydukları için, her gün daha fazla saldırıların hedefi oluyor.

nomik eşitsizlikler ve ortaya çıkardığı yoksulluğun yarattığı yıkım artık üstü örtülemez boyutlardadır. Kadınların özgürlük ve eşitlik mücadeleleri ve elde ettikleri kazanımların geleneksel aile yapısı üzerinde yarattığı en temel etki aile yapısının demokratik dönüşümü yönündedir. Kadınlar, erkek egemenliğini ret yolundan toplumsal eşitlik temelinde yaşamak istiyorlar ve artık “devlet baba”nın gölgesi altında ikincil olmayı ve geleneksel cinsiyet rolleri temelinde konumlanmayı kabul etmedikleri gibi her gün daha güçlü biçimde

“Korkmuyoruz, susmuyoruz, itaat etmiyoruz” diye haykırmaktadırlar.

Faşist şeflik rejimi, kadınları ve LGBTİ+’ları sınırsızlaştırılmış ve hukuki tüm dayanaklarından arındırılmış baskı ve şiddet ortamında “korku, suskunluk ve itaat” çizgisine çekerek terbiye etmek istiyor. Siyasal İslam’ın tüm gerici kurumları, su katılmamış cinsiyetçi, sapkın figüranları İstanbul Sözleşmesi aleyhtarlığıyla faşist şefliğin gerçek niyetini perdelemek için canhıraş çalışıyor. Gerçek niyetse kazanımlarını savunmak üzere sokaklara çıkan kadınlara, LGBTİ+’lara polis eliyle uygulanan şiddet ve saldırılarla deşifre oluyor. “Devletin bekasını tehdit eden dış mihraklar, marjinal gruplar, sapkınlar” yakıştırmalarının muhatabı olan kadınlar ve LGBT+lar, kararlı duruşlarıyla, faşist şefin yoluna taş koydukları için, her gün daha fazla saldırıların hedefi oluyor. Faşist şef kadınlardan sayıları giderek artan “kindar ve dindar” neslinin uslu yetiştiricileri olmalarını ve “kutsal ailenin her şeyine katlanan suskun hizmetkari” olmalarını bekliyor. LGBTİ+’ların ise bırakalım kendilerini görünür kılıp, hak talep etmelerini, izlerinin dahi silinmesini istiyor. Kendisi buyursun, hikmetinden sual olmaksızın uyulsun istiyorken, hak, hukuk namına ne varsa buyruklarıyla uyumlu hale gelsin diye her gün yeni bir talimatname yayınlıyor. Faşist diktatörlük düzeni kurmanın gereğini yerine getiriyor. Adına “Ankara kriterleri” dediği faşizan kriterleriyle sokaklardan yükselen ve kendisine isyanı simgelen kadınların, LGBTİ+’ların seslerini şiddetle yok etmek istiyor.

Fiziksel ve cinsel şiddet dışındaki şiddet biçimleri faşist şeflik rejimince yok hükmünde kabul edilirken, çocuk istismarı ve zorla evlilikleri meşrulaştırarak, faillerini aklayan yasal dü-

zenlemeler rejim eliyle hazırlanıyor. Faşist şeflik için “aile içi halledilecek mesele”lerin kamu işi kılınması rant alanı kıldığı kamu bütçesinin gereksiz israfıdır.

Eğitim alanı kapsamında getirilen hükümler de faşist şefin “kindar ve dindar” nesil istem ve özlemine engeldir. Giderek gericileştiriler, siyasal İslam’ın formu kazandırılan eğitim sisteminin temeli erkek egemenliği üzerine kurulmuştur ve bu yapının güçlendirilmesi temel hedef konumundadır. Devlet radyo ve televizyonlarından yapılması istenen yayınlar ise mevzu bahis dahi değildir. Kadınlara ilişkin yapılan tek yayın, kadın katliamlarının magazinleştirilen haberleri ve dönem dönem katıldıkları eylemler sonrası hedefe konularak teşhir edilen, terörist ilan edilen kadınların görüntüleridir.

Kadınlara, LGBTİ+’lar sokakta. isyanda!

İstanbul Sözleşmesi taraf devletlerin temel kamusal görevlerini de somutlamıştır. 5. madde 1. bendi ile “*Taraflar kadınlara karşı herhangi bir şiddet eylemine girişmekten imtina edecek ve devlet yetkililerinin, görevlilerinin, organlarının, kurumlarının ve devlet adına hareket eden diğer aktörlerin bu yükümlülüğe uygun bir biçimde hareket etmelerini temin edeceklerdir.*”

9. madde “*Taraflar kadınlara karşı şiddet uygulanmasıyla mücadelede aktif bir rol oynayan sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarını her düzeyde takdir ve teşvik edecek ve destekleyecek ve bu kuruluşlarla etkili bir iş birliği gerçekleştirecektir.*”

23. madde “*Taraflar mağdurlara ve özellikle kadın ve çocuklara, kalacak güvenli yer sağlamak üzere uygun,*

yeterli sayıda kolayca erişilebilir barınaklar oluşturmak ve mağdurların yardımına proaktif bir biçimde koşmak üzere gerekli yasal ve diğer tedbirleri alacaklardır.”

37. madde “*1. Taraflar bir yetişkini veya çocuğu kasten evliliğe zorlamanın cezalandırılmasını temin etmek üzere gerekli yasal veya diğer tedbirleri alacaklardır.*”

Bu dört madde açısından da sözleşme faşist şeflik rejiminin somut politikaları aksi yöndedir. Devlet ve kamu kuruluşları kadın, çocuk ve LGBTİ+’lara uygulanan saldırı po-

İhtiyacı karşılayacak düzeyde barınma evleri bulunmadığı gibi, yenilerinin kurulması gibi bir yönelimde söz konusu değildir. Çocuk istismarı ve evliliklerini yasaları kanalıyla meşrulaştırmak isteyen devletin ta kendisidir.

litikalarının ve şiddetin uygulayıcısı olduğu kadar, sorumlularının da savunucu konumundadır. İhtiyacı karşılayacak düzeyde barınma evleri bulunmadığı gibi, yenilerinin kurulması gibi bir yönelimde söz konusu değildir. Çocuk istismarı ve evliliklerini yasaları kanalıyla meşrulaştırmak isteyen devletin ta kendisidir. İstanbul Sözleşmesi’nin tarafı ve uygulanmasının geliştiricisi konumunda bulunan kadın örgütleri ile değil iş birliği yapılması, faşist şeflik rejimi açısından kadın örgütleri marjinal, terörist yafta-

lamaları ile doğrudan şiddetin hedefi konumundadırlar.

Kadınların, LGBTİ+'ların eşitlik ve özgürlük mücadelesi faşist şeffik rejiminin sınırları ya da normları içine sığmayacak denli köklüdür. Faşist şeffik rejimi bağlayıcı tüm yasa ve hükümleri iptal yoluyla erkek saldırganlığının önünü açarak, kadını aşagılayan, ikincilleştiren ve şiddeti sınır-sızlaştıran tüm yasa ve uygulamalara meşruiyet alanı yaratmak istemektedir. Böylelikle tekçi, gerici, cinsiyetçi toplum düzeninin en büyük engeli gördüğü kadınları zor yoluyla kontrol altına almak istemektedir. Sokakları terk etmeyen kadın ve LGBTİ+'lar kazanımlarını savunmakta kararlılar. Mücadelenin merkezinde duran İstanbul Sözleşmesi'nin içeriğinin tartışılmasının ötesinde uygulanmasıdır. Mücadelenin tüm alanlara yayılarak geniş emekçi kadın kitlelerinin mücadelenin doğrudan tarafı kılınması ve cins özgürlüğü temelinde erkek egemenlikli kapitalist burjuva düzen karşısında saflaştırılmasının olanakları olmadığı kadar büyümüştür. Eylemlerin önemli bir dinamiği olan genç kadınlar Gülistan Doku, Pınar Gültekin ve katledilen sayısız genç kadının adalet talebini sokakta büyütme ve genç kadınları

özgürlükleri için mücadeleye çağırma seferberliğini sürdürmelidir.

Faşist şeffik rejimi kadınların gücünün farkında olmanın korkusu içindedir. Kadınlar eşitlik ve özgürlüklerini sokakta mücadele yoluyla kazanacaklarının bilinciyle "Korkmuyoruz, susmuyoruz, itaat etmiyoruz" sloganını büyütmektedir. İsyanda olan kadınlar, LGBTİ+'lar İstanbul Sözleşmesi uygulanıncaya dek durmayacaklardır. Kazanımlarını korumak üzere sokakları terk etmeyen kadınların, LGBTİ+'ların her gün daha fazla büyüyen mücadelelerinin birleştirici temel talepleri "Eşitlik ve Özgürlük"tür. Kadın özgürlük mücadelesinin ufku salt kazanımlarının korunması ile sınırlı değildir. Kadınlar özgürlüklerini kazanıncaya dek durmayacak ve sokakları terk etmeyeceklerdir.

Burjuva düzende, kadınların yasal kazanımları anayasa ve uluslararası sözleşmelerle hukukileştirilerek yasalaştırılsalar bile asla güvencede değildir. Erkek egemenliğine dayanan burjuvazinin iktidarı sürdürdüğü müddetçe bu böyledir. İstanbul Sözleşmesi deneyimi bunu bir kez daha göstermiştir. Tek güvence kadın devrimi çizgisinde kadınların örgütlü mücadelesidir.

Polonya devleti de "Katolik aile"yi korumak istiyor

Olga Sawicka

İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmeyi bir başlangıç olarak görüyorum, küçük adımlarla yasaları daha da değiştirerek daha gerici, muhafazakâr kararlar alabilirler. İstanbul Sözleşmesi'nden kurtulmak istiyorlar çünkü böyle bir sözleşmenin imzacısıyken bunları yapamazlar. Elbette umuyorum ki insanlar haklarından öyle kolay vazgeçmeyecektir, protesto edecektir ancak hükümetin bu küçük adımlarla gidişi çok tehlikeli. Birden beş yıl sonra hiçbir hakkınızın olmadığı bir Polonya'ya gözünüzü açabilirsiniz çünkü haklar insanlara fark ettirilmeden ellerinden alınmış olabilir bu küçük adımlarla.

Polonya'da devlet sosyalizminin yıkıldığı 1989'dan 2015 yılına kadar tek başına bir partinin hükümeti yönetmesi mümkün olmamıştı. Ta ki 2015 yılında 2005'ten beri hükümetin koalisyon ortağı olan Hukuk ve Adalet Partisi (PiS) seçimde oy çokluğuyla hükümeti tek başına kurma hakkını elde edene kadar. Avrupa Konseyi'nin geçtiğimiz yıla kadar başkanı olan Donald Tusk'un partisi Sivil Platform (PO) ise 2015 seçimleri itibarıyla ana muhalefet partisi konumunda kaldı. 2015 seçimlerinin başka bir sürprizi ise sol bir parti olan Razem'in (Birlikte) oyların %3,6'sını alarak %5 seçim barajını aşmaya oldukça yaklaşması oldu.

PiS'in oy oranlarının yükselişinde popülist politikalarının yanı sıra ikiz kardeşiyle birlikte PiS'in ku-

ruca kadrosunda yer alan dönemin Cumhurbaşkanı Lech Kaczyński'nin 2010'da Rusya'ya giderken uçağının düşmesi sonucu ölümünün de büyük etkisinin olduğunu söylemek mümkün. Yıllar sonra Rusya ile Polonya'nın arasını düzelterek hareket olarak görülen ortak Katyn Katliamı anmasına giderken Smolensk Hava Üssü'ne yaklaşan uçağın ormanlık bir alana düşmesi ve tüm yolcuların yaşamını yitirmesi Polonya tarafından şüphelerle yaklaşılabilir ve kaza değil, Rusya'nın komplosu olduğu düşünülen bir durum olarak kaldı. Kardeşinin ölümüyle daha da popülerleşen PiS lideri Jarosław Kaczyński ise yükselişe geçti. 2006-2007 arası Başbakanlık da yapmış olan Jarosław Kaczyński günümüzde de PiS lideri olarak politik ha-

yatına devam ediyor. Hatta öyle ki Cumhurbaşkanlığı ya da Başbakanlık görevleri yapmasa da hükümetin yer yer “Kaczyński Hükümeti” olarak anılmasına sebep olacak derece ülke yönetiminde etkisi olduğunu söylemek mümkün.

PiS, tek başına iktidara gelişiyse birlikte çeşitli baskıcı ve iktidarı tek elde toplamaya yönelik politikalar izlemeyi seçti. 2016 yılında ülkede zaten yasak olan kürtajın şartlarını daha da zorlaştırmak için harekete geçen PiS kürtajın istisnai olarak tecavüz ve sağlığı tehdit eden durumlarda gerçekleştirilebilmesinin de önünü kapatmak istedi. 2016’da başlayan ve küresel anlamda ses getiren “Siyah Protesto” eylemleri sonucu Polonya’da gelişen kadın hareketi kürtajın topyekün yasaklanmasını engellemeyi başardı. Aynı yıl PiS başka bir planla daha sahneye çıktı. Bu sefer ülkedeki yargı sisteminin bozuk olduğu, halen komünist dönemin etkilerinin devam ettiği ve yargıda yolsuzluk olduğu gibi iddialarla yola çıkan PiS yargıçların atanma ve yönetilme sistemine müdahale et-

mek istedi. Yargıçların kendi içlerinde seçim yapmasını değil hükümetin kurduğu Yargı Konseyi tarafından seçilmesini öngören yasa geniş halk kitlesinin protestosuyla ve Avrupa Birliği’nin yaptırım tehditleriyle bir süre ertelendi. AB Polonya’ya karşı 7. maddeyi genişleterek kullanmayı istese de oy çokluğu şartı ve Polonya’ya devamlı destek çıkan Macaristan’ın Orban yönetiminin engeli sonucu sözlü uyarılar yapmaktan öteye geçemedi. Çeşitli itirazlarla bir şekilde ertelenen yargı değişikliği Şubat 2020’de yürürlüğe girmeyi başardı. Reformun bu kadar ertelenmişken hızlıca devreye sokulması yaklaşan seçimlere bir hazırlık olarak da görüldü.

Mayıs ayında yapılması planlanırken COVID-19 salgını nedeniyle Haziran sonuna ertelenen Cumhurbaşkanlığı seçimlerine doğru giderken yargı reformunun gücünü kullanmasını bekleyen hükümet bir anda geçmiş yıl küçük birkaç ilde ve kasabada başlayan “LGBTİ+’sız alan” tartışmalarını kullanmaya karar verdi. Devlet televizyonu TVP1’de

toplumsal cinsiyetin, LGBTİ+'nin ve ekolojistliğinin yeni totaliter ideolojiler olma ihtimalleri tartışılmaya başlandığı bir döneme girildi. PiS'in Cumhurbaşkanı adayları Andzej Duda, toplumsal cinsiyet eşitliği isteyenler ile LGBTİ+'lara karşı Polonya'nın Katolik aile sistemini savunacaklarını sıklıkla söylemeye başladı. Duda'nın bu açıklamalarının eski iktidar ortağı, AB için daha kabul edilir olan PO'nun son anda yaptığı aday değişikliğiyle oldukça bağlantılı olduğu düşünüldü. PO, sürpriz bir kararla aday değişikliğine giderek po-

Devlet televizyonu TVP1'de toplumsal cinsiyetin, LGBTİ+'nin ve ekolojistliğinin yeni totaliter ideolojiler olma ihtimalleri tartışılmaya başlandığı bir döneme girildi.

püler bir figür olan Varşova Belediye Başkanı Rafał Trzaskowski'yi aday gösterdi. Trzaskowski, bazı küçük belediyeler kentlerini LGBTİ+'lardan ve gökkuşağı bayraklarından koruma kararı alırken belediyede LGBTİ+ destekçisi adımlar atması ve sözleşme imzalamasıyla dikkat çeken bir figür haline gelmişti. Ancak Trzaskowski, Duda'nın LGBTİ+ düşmanı söylemlerine cevap vermek yerine kampanya boyunca bu konuda sessizliğini korumayı hatta Duda'nın aileyi koruma söylemlerine cevap olarak kendi ailesiyle düzgün bir Polonyalı aile fotoğrafları vermeyi tercih etti. Bu dönemde Duda'ya açıktan sert bir muhalefet yürüten ise yalnızca Wiosna (Bahar) partisinin

başkanı ve üç sol partinin bir araya gelerek oluşturduğu bir birlik olan Lewica'nın (Sol) Cumhurbaşkanı adayları Robert Biedroń oldu. Kendisi de açık eşcinsel olan ve partisinden Avrupa Parlamentosu'na seçilen tek vekil olan Biedroń bu dönem toplumsal özgürlükler üzerinden aktif politika üreten tek aday oldu. Seçimde destekçilerinin çoğunun da Trzaskowski'ye oy vermesi sonucu oldukça düşük bir oy olsa da politik etkisini genişlettiğini söylemek mümkün.

Polonya'da iktidarın kadın ve LGBTİ+ haklarına yönelik saldırıları üzerine konuştuğum aktivist Laurie Debeni, 2015 seçimleri zamanı sağ partilerin göçmen karşıtı politikalara sarıldığını, bugün ise LGBTİ+'ları hayali düşman olarak göstermeyi seçtiğini söylüyor. Mültecilerin gelişinin bir şekilde engellenmesi ve çoğu mültecinin artık Batı Avrupa ülkelerine yerleştiğine dair inancın sonunda bu politikanın eskidiğini söyleyen Debeni, bugün ise muhafazakâr Ordo Iuris adlı vakfın kadın ve LGBTİ+ düşmanı politikalarının etkisinin görüldüğünü vurguluyor.

"PiS'in LGBTİ+'sız alan politikasını sahiplenmesinin, LGBTİ+'ların insan değil ideoloji olduğuna yönelik politikaları bilinçli bir tercih miydi bilemiyorum. Bunlar aslında Ordo Iuris'in politikaları. Ordo Iuris aslında kürtaj karşıtı, yani 'yaşam yanlısı' bir örgüt. Ayrıca LGBTİ+'lara da karşılar. Argümanları ise geleneksel, yurtsever aile yapısı için mücadeleye ettikleri. LGBTİ+'lar onlar için geleneksel aileler ve çocukları için tehdit. Bugün, 2020 yılında, LGBTİ+'ların pedofil olduklarını iddia ediyorlar. Halbuki kendileri

Katolik kilisesindeki çocuk tacizlerinin üstünü örtmeye çalışanlar. Katolik kilisesindeki çocuk tacizlerinin doğru olmadıklarını iddia ediyorlar. Gerçeklerle ve kanıtlarla tartışmazsın ama onlar bunu yapmaya çalışıyor. LGBTİ+ karşıtı argüman bir şekilde Katolik kilisesine yönelik tartışmaların da üstünü örtmeleri için kullandıkları bahane haline geldi. Kendi seçmenlerinin, geleneksel ailelerdeki sağcı insanların dikkatini Katolik kilisesinde yaşananlara değil, başka şeylere odaklanmasını sağlamak için böyle bir politika yürüttüklerine gerçekten inanıyorum. İnsanlar çocuklarını kiliseye göndermekten vazgeçer diye korkuyorlar ve dışarıda bir tehdit yaratıyorlar. İnsanlar dışarıda LGBTİ+ 'lardan korksun ki çocuklarını kiliseye göndersinler ve rahip tarafından değil gaylerin çocuklarını taciz edebileceğine inansınlar.

Ordo Iuris'in en önemli şeflerinden biri Karina Bosak, parlamentodaki aşırı sağcı parti Konfederasyon'un lideri Krzysztof Bosak'ın eşi. Konfederasyon, PiS'in politikalarını eleştirirken dahi yeterince muhafazakâr olmadıkları için eleştiren, aslında PiS'in değil kendilerinin LGBTİ+

karştı olduğunu söyleyen ve PiS'i liberal bulan bir parti. Yani Ordo Iuris, Konfederasyon'la ciddi bağlara sahip. Polonya'daki liberaller Ordo Iuris'i ciddiye almadı, onları sadece Konfederasyon gibi küçük aşırı sağcı bir örgüt olarak gördü ama sonra LGBTİ+ 'sız alanlar başladı. LGBTİ+ 'sız alan önce küçük şehirlerdeki kasabalardaki yerel meclislerin kararlarıyla başladı. Bu meclisler LGBTİ+ 'sız alan olma kararları aldılar ama ne yaptıklarını kendileri de bilmiyorlar, sadece bir argüman olarak kaldı. LGBTİ+ 'sız alan nasıl yaratabilirsin? PiS de seçim sürecinde iktidarı kaybetmekten korktu ve bir tehdit yaratmak, insanlara korunması gereken bir şey vermek istedi ve aşırı sağcıların LGBTİ+ karşıtı politikalarına sarıldı.”

Haziran sonu yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ilk turunda Andrzej Duda %43,5 oy alırken Rafał Trzaskowski oyların %30,46'sını aldı. 12 Temmuz'da düzenlenen ikinci turda ise %49'a %51 oyla Duda tekrar Cumhurbaşkanı seçildi. Duda'nın seçilmemesi durumunda parlamento ve Cumhurbaşkanı arasında çekişmeler bekleniyor, Trzaskowski'nin seçilmesi durumunda parlamento-

daki PiS çoğunluğunun Cumhurbaşkanı'nı anti-LGBTİ+ politikalarla sıkıştıracağı ancak Duda'nın seçildiği durumda PiS'in bir şekilde sakinleşeceği düşünülüyordu.

Haziran sonu yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ilk turunda Andrzej Duda %43,5 oy alırken Rafał Trzaskowski oyların %30,46'sını aldı. 12 Temmuz'da düzenlenen ikinci turda ise %49'a %51 oyla Duda tekrar Cumhurbaşkanı seçildi. Duda'nın seçilmemesi durumunda parlamento ve Cumhurbaşkanı arasında çekişmeler bekleniyor, Trzaskowski'nin seçilmesi durumunda parlamentodaki PiS çoğunluğunun Cumhurbaşkanı'nı anti-LGBTİ+ politikalarla sıkıştıracağı ancak Duda'nın seçildiği durumda PiS'in bir şekilde sakinleşeceği düşünülüyordu. Ancak seçimden çok kısa bir süre sonra hükümet bu sefer de İstanbul Sözleşmesi'ni tartışmaya açmaya karar verdi. Laurie Debeni'ye göre mecliste gerçek bir muhalefet yok, seçimde oldukça yüksek oy olan ve LGBTİ+ destekçisi olarak düşünülen Trzaskowski de dahil olmak üzere

tüm liberal kanat LGBTİ+'lar konusunda oportünist davranıyor.

"Birçok solcu Trzaskowski'ye oy vermesi gerektiğini düşündü. Ama Trzaskowski gerçekten LGBTİ+ haklarını, kadınların haklarını savunmayı seçmedi. En solcu görünen Biedroń dahi liberaldir. LGBTİ+'lar için yürüttüğü mücadeleye saygı duyuyorum ama liberal olduğu gerçekliğini unutmamak gerekiyor. Polonya'daki sol diye bilinen parti dahi aslında merkezci bir parti. Batı Avrupa'daki herhangi bir liberal partiden farklı şeyler söylemiyorlar ama Polonya'da Lewica'nın parlamentoda üçüncü güç olması insanları şaşırtıyor. Aslında Batı Avrupa'da çok çeşitlilerini bulabileceğiniz merkez solculardanlar. Radikal ya da devrimci asla değil. Biedroń işçilerden bahsetmiyor çünkü seçmenler daha varlıklı, beyaz yakalı, eğitilmiş sınıftan geliyor. İşçi sınıfı ve köylüler ise PiS'in seçmenleri, Biedroń gibiler onlara seslenmiyor hatta tercih etmiyor ve önemsemiyor, yalnızca kimlik politikalarıyla ilgileniyor.

İnsanlar hükümetin çocuk başına 500 zloty ödemesini sağlayan 500+ politikasını çok ilerici buldu, hükümet karşıtları ise sadece hükümet bunu yaptığı için bu sosyal yardımlara karşı çıktı, insanların 500 zloty için kendilerini sattıklarını dahi söylediler. Aslında 500+ ne karşı çıkılacak ne de çok devrimci bulunacak bir hareket, aslında çok basit bir şey, çok basit bir hak. Maddi durumu iyi olmayan aileler için çocuk başına ödenecek 500 zloty zaten yeterli bir miktar dahi değil. Bir şekilde hükümet bu politikaları çok farklı ve kendine özgü göstererek merkez parlamenter solcuların erişemediği kişilere ulaşabildi.

Kadınlar 2016'da Siyah Protesto'yla zaten var olan kürtaj yasağının derinleştirilmesine karşı çıktı. Bugün, 2020'de tekrar o kadar büyük protestolar olabilir mi açıkçası emin değilim, çünkü 2016'dan sonra hızlıca daha da muhafazakarlaşmaya başladık. O gün kürtaj yasağının ilerlemesi durduruldu ama muhafazakarlaşma son hızda devam etti.

İstanbul Sözleşmesi'ni neden gündeme getirdiler tam olarak bilemiyorum. Polonya yasalarının zaten ev içi şiddete karşı olduğuna, kadınları ve aileleri koruduğuna dair inançları var ama Polonya yasaları LGBTI+'ları korumuyor, anayasa da buna dair bir madde yok. Ancak elinde uluslararası bir anlaşma olduğu zaman artık insanların 'Biz uluslararası bir sözleşme imzaladık, bir şeyleri değiştirmeliyiz' deme hakları ortaya çıkıyor. Polonya'nın yasalarının değişmesine zorlanacağından korkuyorlar, AB karşıtı retorik için de bu çok kullanışlı. Tersine ben İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmeyi bir başlangıç olarak görüyorum, küçük adımlarla yasaları daha da değiştirerek

daha gerici, muhafazakâr kararlar alabilirler. İstanbul Sözleşmesi'nden kurtulmak istiyorlar çünkü böyle bir sözleşmenin imzacıysyken bunları yapamazlar. Elbette umuyorum ki insanlar haklarından öyle kolay vazgeçmeyecektir, protesto edecektir ancak hükümetin bu küçük adımlarla gidişi çok tehlikeli. Birden beş yıl sonra hiçbir hakkınızın olmadığı bir Polonya'ya gözünüzü açabilirsiniz çünkü haklar insanlara fark ettiril-

Bugün, 2020'de tekrar o kadar büyük protestolar olabilir mi açıkçası emin değilim, çünkü 2016'dan sonra hızlıca daha da muhafazakarlaşmaya başladık. O gün kürtaj yasağının ilerlemesi durduruldu ama muhafazakarlaşma son hızda devam etti.

meden ellerinden alınmış olabilir bu küçük adımlarla. Bugün Polonya'da ertesi gün hapi yasak değil ama doktorun talep eden kişiye belki de çocuğunu öldürmek için istiyorsun ya da ben bunu desteklemiyorum diyerek bu hapi kadınlara vermeme hakkı var. Ertesi gün hapını kürtaj haplarıyla eşitleyerek canavarlaştırıyorlar ve belki de yakında yasaklanmasını sağlayacaklar çünkü Katolik inancına göre ertesi gün hapiyle oluşabilecek olan bebeği engellemek de günah. Yasal haliyle bile bu haplara erişim oldukça zor. Çeşitli kadın örgütleri ve aktivistler kadınların bu haplara

erişimini güvenli yollardan sağlayabilmesi için çalışma yürütüyor. Kürtaj hakkı için de bu geçerli, Aborcynjny Dream Team (Kürtaj Rüya Takımı) gibi çeşitli radikal feminist örgütler kürtaj olmak isteyen kadınlara yardım ediyor ve aslında bu da yasal olarak suç. Yalnızca kürtaj olmak ya da yaptırmak değil, olan kişiye yardımcı olmak da yargılanmanızı ve ceza almanızı sağlayabilir.”

Ülke genelinde Onur yürüyüşlerine katılım yaygın ve kitlesel sürüyor. LGBTİ+ karşıtlığı sokakta güçlü tepkiler alıyor. Öte yandan 8 Mart'ta sokağa çıkan kadınların sayısı oldukça düşük. 2016'da yükselen kadın hareketinin yerini aslında bugün LGBTİ+ hareketi ve mücadelesi almış durumda. Daha dinamik ve gençlere hitap etmeyi daha çok başaran LGBTİ+ hareketi ülkedeki sokak muhalefetinin temel dinamiğini oluşturuyor. Yapılan eylemlerin etrafı ise genellikle Ordo Iuris gibi oluşumların destekçilerinin LGBTİ+ ve kürtaj karşıtı görsellerle kaplı kamyonlarıyla çevriliyor. Kürtaj ve LGBTİ+ karşıtlarıyla sıklıkla karşı karşıya gelinmesine rağmen çoğu yerde çatışmalı ortama rastlanmasa

da bu yıl nonbinary bir aktivist olan Margot Szutowicz hakkında bu kamyonlardan birine zarar verdiği için 7 Ağustos'ta iki aylık ön duruşma sürecinde "delillerin korunması" iddiasıyla tutuklanmasına karar verildi. Margot'un tutuklanması daha da büyük eylemlerin örgütlenmesini sağladı ve 29 Ağustos'ta serbest bıraktı. Kadın hareketinin durumu ve geleceğiyle ilgili ise Laurie Debeni, popüler bulunmamasının ve daha radikal görülmesinin etkileri olduğunu düşünüyor. LGBTİ+ destekçiliğinin merkez sağcı PO tarafından dahi bugün kullanılabilen bir argüman olduğunu ancak kadınlar konusunda daha radikal politikalar üretmekten çoğu insanın çekindiğini söylüyor.

"Polonya'da feminizmin dalgalara ayrılmış hali çok net. Siyah Protestolar mesela ikinci dalga feminizmin ürün ve talepleriydi. Ancak üçüncü ya da dördüncü hatta belki de beşinci, nasıl değerlendirmek isterseniz ama daha radikal ve yenilikçi feministler daha kökten değişimler istiyor, liberal politikalar değil. Ben de o protestoların hemen öncesinde aktivist olmaya karar verdim ve Siyah Protesto'yla birlikte aktifleştirdim

ama çoğunlukla bu daha ön plandaki organizasyonlar daha liberal politikaları destekliyorlar. Ancak bugün bizim kendimizi koruyabilmemiz gerekiyor, daha güçlü ve radikal kararlar alabilmemiz gerekiyor. Kimse aslında savaşmak, kavga etmek istemiyor ama biz buna mecbur bırakıldık. LGBTİ+'lar kavga etmek istemiyor çünkü nasıl can acıtıcı olduğunu defalarca dayak yedikleri için biliyorlar ama kendilerini savunmak zorundalar.

Onur yürüyüşlerinde PO'nun pankartını görmek beni rahatsız ediyor, çünkü bu alanları nasıl kullandıklarını görebiliyorum. LGBTİ+'lar asla umurlarında değil ama PiS'e karşı bir politika olarak kullanıyorlar, yalnızca PiS'ye karşı çıkıyorsa

onu destekliyor, neyi destekliyorsa da onu eleştiriyorlar. Onur yürüyüşlerine gelmelerinin tek amacı da bu, yoksa kendileri de PiS gibi muhafazakârlar, sağcılar. Belirli bir gelir seviyesinin ve yaşın üstündeki LGBTİ+'lar da bu politikalardan maalesef rahatsız olmuyor. Şirketler kendi içlerinde sahte bir LGBTİ+ destekçisi söylem üretiyor ve şirket içinde kendini rahat hisseden, ayda 7 bin zloty kazanan bir LGBTİ+ sesini çıkartmadan sisteme ayak uydurup yaşayabiliyor. Aslında ezilenler arasında da böylece sınıfsal hiyerarşiler oluşuyor ve çıkarlar çatışıyor. Bu da biraz yalnızca kimlik politikası yürütüp sınıf gibi diğer politikaları geri planda bırakınca ortaya çıkan bir sorun.”

Faşizmi tahkim saldırıları

Ziya Ulusoy

Eğer hesapladığı zaferi elde etseydi elbette Erdoğan faşizmi, önce sosyalist, demokratik parti ve kitle örgütleri ile sendikaları o zaman kapatacak, ardından burjuva muhalefete de yönelecek, kalıcılığını/siyasi tekeli sağlayacaktı. Fakat devrimci direniş ağır bedellerle o zaman da sürdü, bugün de devam ediyor. Faşist rejim, zafer ve istikrar kazanamadığı, siyasi tekeli kuramadığı, yetkisiz parlamentoyu devam ettirdiği için, faşizmle nitelemeyen, otoriter nitelemesiyle yetinen yaygınca görüş mücadeleye önemli ideolojik darbe vuruyor. Burjuva muhalefetin seçim zaferiyle diktatörlüğün sona ereceği beklentisiyle birleşerek antifaşist kitleleri pasifize ediyor. Hem faşist rejimin bütün saldırılarına rağmen zafer kazanamamasının nedeninin can bedeli direniş ile fiili meşru mücadele olduğunu gizlemiş oluyor. Hem de Erdoğan faşizminin yeniden yeniden saldırarak siyasi tekeli kurma amacında olduğu gerçeğini örtmüştü oluyor.

Erdoğan faşizmi, TTB, TMMOB, TÜRMOB, barolar vb. gibi eğitimli küçük burjuvazinin meslek kitle örgütlerine saldırısını koronavirüs salgınından yararlanarak barolarla başlattı.

Saray faşizmi, muhtemelen öncelikle barolara değil ama TTB ve mühendis odalarına saldırıyla başlamayı tercih ederdi. Çünkü bu meslek örgütlerinde antifaşistler egemendi. Faşist diktatörlüğünü inşa ederken öncelikle antifaşist, demokratik ve emekçiden yana yönetimleri tasfiye etmek Erdoğan'ın işine gelirdi.

Erdoğan'ın hâkim kılmaya çalıştığı İslamcı-Türkçü ideoloji ve gözü

dönük kapitalist talancılık açısından da sosyalist ve demokratik olan bu güçler baş düşmandı. Geçmişte Türk Tabipler Birliği'ni ele geçirmek için o zamanki düşmanı ulusalcı Kemalistlerle, Perinçekçilerle bile ortak liste çıkarmış, fakat başarılı olamamıştı. TTB yöneticileri hakkında pek çok dava açtı en son 2018'de savaşa karşı olmalarından dolayı açtığı davada 2019 yılında cezalar verdimişti.

Yine bu dönemde demokratik meslek birliklerinin yetkilerini budayan gerici yasalar çıkararak da etkisizleştirmeye çalışan Erdoğan, bu kitle örgütlerinin seçim yöntemlerini de-

ğiştirerek demokratik güçleri etkisizleştirmekten bahsetti. Bunu yapmaya çalışacaktır.

Diktatör Erdoğan, bu baskıları yönetmesine ve öncelikli hedef almasına rağmen, tam da antifaşist direnişin daha direngen ve nispeten geniş ölçekte gelişeceği hesabıyla, söz konusu demokratik güçlerin liderliğindeki bu meslek örgütlerinden değil barolardan saldırıya başladı.

Erdoğan faşizminin barolara saldırıyı başlatmasının daha özgün nedeni, en tepedeki Feyzioğlu'nun truva atı rolüne, en geniş kitlesini oluşturan ulusalcıların “yerli ve milli” şefe direnişte kararsızlığına güvenmesi oldu.

Feyzioğlu'nu 7 yıl önce TBB başkanlığına, 10 yılı aşkın süredir büyük baroların başına büyük oy farklarıyla taşıyan baro kitlesinin en geniş kesimi Kemalist ulusalcıydı. Vurgulamak gerekir ki ulusalcı hakimiyet, özellikle son beş yılda Saray faşizminin saldırıları karşısında en çok talep olan adalet konusunda, baroların büyük çoğunluğunun “yerli ve milli”ci teslimiyetini sağlayarak, faşizme çok kritik hizmette bulundu.

Feyzioğlu, ulusalcılığın en sağ uçtaki bir temsilcisi olarak, Saray'ın soykırımcı, tasfiyeci, işgalci savaşçı

çizgisini her örneğinde destekledi. Amed Barosu Başkanı Tahir Elçi'yi katletmesine bile ses çıkarmayarak zımni onay verdi. Baroları Saray'a bağlamaya kalkıştı. Bütün bunlar faşist şefte önce Feyzioğlu'na ve ulusalcılara güvenerek tüm baroları faşist rejime bağlama beklentisi yarattı.

Feyzioğlu'nun Barolar Birliği genel kurulunu Saray'da gerçekleştirme girişimine yalnızca birliğe bağlı baroların antifaşist demokratik güçleri değil, ulusalcı kitle de tepki göstermeye başladı.

Saray, beklemediği bu tepkiye karşı baroların iç zayıflığını dikkate alarak saldırıyı barolardan başlattı.

Meslek Birlikleri

Değişik tarihlerde merkezi olmayan biçimde çok önceleri kurulmaya başlanan serbest meslek örgütleri, 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı'ndan sonra kamu kuruluşları olarak yasal statü ve haklara ve merkezi örgütlenmelere kavuşturuldu.

Devletin ve burjuvazinin amacı, gelişen kapitalizm koşullarında, serbest mesleklere de statü kazandırmak, vergilendirmek ve kapitalizm içinde dayanılan örgütler olarak kullanmaktı. Örneğin esnaf ve sanatkâr odaları

bu rolü gerici tarzda oynarken, diğer meslek odalarından da düzen partilerine çok sayıda kadro yetiştirdi.

Bunun maddi temeli kapitalizmin kırsal küçük burjuvaziyi tasfiye sürecinde başlangıçta kentsel küçük burjuvazinin kısmen ve bir süre gelişmesine yol açmasıydı. Bu meslekler bir dönem yoksul sınıflardan küçük burjuvaziye sınıf atlamanın aracı oldular. Değişik alanlarda, değişik kültürel özelliklere sahip ama iki ortak özelliği olan mesleklerdi. Ya kendi işinin ve birkaç işçinin patronu/mülkiyet sahibi ya da vasıfları ve eğitimleriyle aldıkları yüksek ücret sayesinde küçük burjuva yaşam tarzının sahibi kent küçük burjuvazisini oluşturuyorlardı.

Fakat özellikle 1960-80 yılları arası dönemde eğitilmiş gençliğin geniş kitlesiyle devrimci ve antifaşist mücadelenin içinde yer alması, meslek odalarının bir bölümünde etkili oldu, demokratik mevzilerin kazanılmasına yol açtı. Bu, özellikle TTB, TMMOB ve kısmen barolarda etkili oldu.

İlk temeli bu mücadele atsa da kapitalizmin gelişmesiyle başlangıç

aşamasından farklı olarak yalnızca kırsal küçük burjuvaziyi değil kentsel küçük burjuvaziyi de yoksullaştırmaya, mülksüzleştirmeye başlaması, demokrasi ve hak mücadelesi yürüten güçlerin bu birliklerde egemen etkisini sürdürmeye yol açtı, yol açmaya devam ediyor.

Kitle Örgütlerine Ya Hakimiyet Ya Tasfiye

Faşist rejimler bu iki alternatiften birini somut duruma göre tercih ederler. Kitle örgütlerine az çok dayanan faşist rejimler bu her iki yöntemden ya birini ya da her ikisini birden kullanırlar. Askeri faşist rejimler kitle hareketi örgütlemeyi başaramadıkları için özellikle kitle örgütlerine tepeden iş birliğini dayatırlar.

Örneğin Hitler faşizmi, sendikalar da komünistler ile sosyal demokratlar hâkim oldukları, fakat Nazi partisinin sendikal aygıtları olmadığı için işçi sendikalarını doğrudan kapattı, tasfiye etti. Yerine patron-faşist devlet-teknisyen ve işçi temsilcilerinin yer aldığı Alman Emek Cephesi'ni

SEÇ DUYURUSU ELDEM'DEN — Adalet Bakanı Eldem'in seç duyurusuyla haklarında görevlerine son verilmesi için dava açılan Türk Tabipler Birliği Merkez Konseyi üyeleri, Cumhurbaşkanı, bakanlar ve milletvekillerine çağrıda bulunarak, idam cezasına karşı çıkmışlardır. Tabipler Birliği yöneticilerini savunan avukatlardan Ahmet Tahiroğlu, Muammer Aksoy ve Furuk Erem, çünkü duruşma sırasında... (Fotoğraf: a.a.)

Doktorlar yargılanıyor

TABIPLER BİRLİĞİNİ SAVUNDULAR

ANKARA, (Cumhuriyet Bülteni) — Türk Tabipler Birliği (TTB) Merkez Konseyi üyeleri

kez Konseyi üyelerinin tasfiyesi için açılmış buluşma bir dava olduğuna inanarak, "9 Ocak tar-

(DAF) kurdu. Komünist ve sosyal demokrat sendikaları, bütün sendikaları, iktidarının ilk yılında hemen tasfiye ederek, sınıf iş birliğinin sınıf teslimiyetine dönüşmüş faşist biçimi olan korporativizmi yerleştirdi. Faşizmin ve tekelci burjuvazinin hakimiyeti ve hegemonyası altında ve iş kollarına göre herkesin zorunlu üyesi olacağı DAF'a aynı zamanda meslek ustalarını ve teknisyenlerini de aldı.

Fakat İtalya'da durum farklıydı, faşizmin taktikleri de farklı oldu. İtalyan faşizmi iktidara gelmeden önce

Korporativizm, işkolları veya İtalya'daki biçimiyle ürüne göre örgütlenen, işçi sınıfını da teslim alan, burjuvazinin iktisadi yatırım ve gelişmesini yönlendiren milliyetçi-devletçi kapitalist yönlendirme örgütlenmesiydi. Sendikalardan tamamen farklıydı.

de faşist sendikalar kurmuştu. Bu sendikaları, işçilerin haklarını savunan Genel İşçi Konfederasyonu (GİK) içinde toplanmış ve komünistlerin de güçlü etkisinin olduğu sendikalarla rekabet içinde geliştirmeye çalışıyordu. İktidara gelir gelmez, GİK'e bağlı sendikaları zayıflatıp, zayıf olan faşist sendikaları güçlendirme taktiği izledi. Bu taktiğe hizmet edecek biçimde GİK ve anarko-sendikalist sendika liderlerinden elverişli olanları faşist sendikalara geçmelerini sağlamaya, faşizmi destekleme çizgisine çekmeye çalıştı.

Birbirine bağlı bu iki taktikte de başarılar sağladı. GİK zayıfladıktan, liderlerinin pek çoğu faşizme destek verir, uzlaşır konuma gelerek konfederasyonu gerici bürokratik yapılanmaya dönüştürdükten sonra, faşizm yine de işçi mücadelelerini engellememediğini anladı ve sonra taktik değiştirdi.

Önce fabrika içinde sendikal çalışmayı yasakladı. Sonra 1926'daki yasayla, ardından yalnızca faşist sendikaların yetki tekeli sağlanan İş Yasası'ndan hemen sonra, diğer sendikaları yasakladı. Bütünsel faşist yönetme tekeli her düzeyde gerçekleştirmeye girişti. Faşizmle uzlaşan/iş birliği yapan liderleri tarafından GİK feshedildi. Faşist sendikalar ise korporasyonlara girecek işçi temsilcilerini atayan ve işçi kitlelerini faşist hakimiyet altında tutan rol oynadılar. Bu, İtalya'nın özgülündeki koşulların yarattığı somut bir süreç ve biçimdi.

Korporativizm, işkolları veya İtalya'daki biçimiyle ürüne göre örgütlenen, işçi sınıfını da teslim alan, burjuvazinin iktisadi yatırım ve gelişmesini yönlendiren milliyetçi-devletçi kapitalist yönlendirme örgütlenmesiydi. Sendikalardan tamamen farklıydı. Bir nevi "Bize ne sınıf mücadelesi, kapitalist ulus olarak faşist lider öncülüğünde hızlı iktisadi gelişmemiz önemlidir" anlayışının ülke çapında örgütlenmesiydi.

Her ülkenin somut sınıf mücadelesi koşullarına göre faşizmin uygulamalarında değişiklikler kaçınılmazdır. Ama elbette faşizm, işçi sınıfının çıkarları için mücadele eden sendikaları başarabilirse kapatır. Sendikaları kapatır ve/veya işçi sınıfının mücadelesini bastırmanın yanı sıra faşist sendikaları örgütleyerek yatıştırıcı bir denetim kurar.

Faşizm diğer demokratik kitle örgütlerine aynı yöntemle yaklaşır. Ezilenlerin ve orta sınıfların örneğin küçük burjuvazinin demokratik kitle örgütlerini ya kendi hakimiyeti altına almaya ya da kapatmaya çalışır. Bu, meslek birlikleri için de geçerlidir.

Süreç yoksullaşmakta olan serbest meslek sahiplerinin burjuvazi ve faşist rejimlere karşı demokratik güçlerle birlikte hareket etme eğilimini güçlendirdikçe, faşist veya diğer burjuva iktidarlara karşı mücadelede işçi sınıfının müttefikleri olarak yer almalarına daha fazla yol açıyor. Türkiye'nin sözünü ettiğimiz özgül koşullarıyla birleşerek, özellikle faşizme karşı mücadelede rol almalarını sağlıyor.

12 Eylül faşist cuntasının TTB'nin merkez ve bölgesel demokratik yöneticilerini hedef alması, zindana atması bu gelişmenin sonucuydu. Yine İstanbul Baro Başkanı Orhan Apaydın'ı cunta bakanının görevden alması bu gelişmenin sonucuydu.

12 Eylül faşizminden bugüne gelen süreçte özellikle TTB, TMMOB, antifaşist demokratik güçlerin haki-

miyetinde geliştiler. DİSK, KESK ve diğer demokratik kitle örgütleriyle birlikte antifaşist mücadelede yer aldılar. Bu küçük burjuva tabakaların, kapitalizmde giderek daha çok ayrıcalıklarını yitirme yönünde yoksullaşmaları nedeniyle, kapitalizme ve faşizme karşı mücadeleye daha çok katılacaklarını öngörmek gerekir.

Erdoğan, AB'ye giriş sürecinin hızlandığı dönemde bile başta TTB olmak üzere, TTB, Barolar Birliği, TMMOB'u ve bağlı odaları ele geçirmek için sürekli çaba harcadı. TTB seçimlerinde o zamanki düşmanı Ergenekoncu ulusalcılar/Perinçek'le iş birliği yapmaktan geri durmadı. Fakat ele geçiremedi.

Saray faşizmi, 2013'ten başlayarak, TTB hakkında Gezi isyanına katılmaktan dava açtı. Yöneticileri hakkında ayrı ayrı değişik zamanlarda ceza davaları açarak yıldırarak, gözden düşürerek yeniden seçilmelerini engellemeye çalıştı.

TMMOB'un parasal bedel karşılığı imar vizesi yetkisini Temmuz 2013'te yasa çıkararak gasp etti.

Diktatör Erdoğan, kamuoyuna doğrudan seslenerek seçim sistemlerini değiştirerek TTB'den barolara ve TMMOB'a, faşizme muhalif bu örgütlerin etkisiz hale getirilmelerini emretti. Özellikle politize olmayan geniş mühendis-mimar kitlesinin katılması için aidat ödemenen oy kullanması zorunluluğunu içeren yönetmelik çıkardı. Çoğunluk oyuyla faşizm getirmeyi kendisinde hak gördüğü halde oda seçimlerinde kendisine yaramayan bu yöntemi değiştirdi. Bununla kalmadı, yeni yasa çıkararak doğrudan AKP ve MHP'ye bağlı barolar kurulmasını sağlayarak muhalif baroların hakimiyetini yıkmaya girişti. Doğrudan AKP ve MHP'ye bağlı

barolara imtiyazlar tanıyarak muhaliflerin egemenliğindeki baroları tasfiye etmeyi deneyecektir.

Benzer saldırıyı hiç kuşkusuz daha yüksek saldırganlık dozajıyla TTB, TMMOB gibi meslek örgütlerine deneyecek.

Fakat barolar, avukatlar, Erdoğan'ın beklediğinden daha direngen bir mücadeleyle yanıt verdi. Bu tepki yasayı önlenemediyse bile, faşist şeffik rejimine boyun eğmemek gerektiği bilinci ve etkisi bıraktı. Faşist şeffik rejiminin kalıcı zafer kazanamayacağını gösterdi. Bu durum Erdoğan faşizminin TTB, TMMOB ve diğer demokratik kitle örgütlerine saldırısını bir süre geciktirici rol oynadı.

Faşizmin Yeniden Yeniden Saldırısının Nedeni/Taktiği

Faşizm az çok kalıcı zafer kazanabilmek için yeniden yeniden saldırmak zorunda kalıyor. Bu durum Erdoğan faşizmi için kimi zaman "sürekli darbe" tanımlamasıyla demokratik güçler tarafından yorumlanarak dile getiriliyor.

Tabii ki faşizm, işçi sınıfına, halklara, ezilenlere, demokratik, devrimci güçlere dizginlenmemiş ve sürekli terörist saldırganlıktır. Faşizmin yükselişi döneminin deneyimlerini yorumlayan Dimitrov'un vurguladığı gibi: "Faşizm kudurmuş bir gericilik ...hareketidir."¹

Faşizm, işçi sınıfı ve ezilen kesimlerin mücadelesini bastırarak "kalıcı" bir istikrar yaratmaya çalışır. Bu hedefine varmanın önünde hem ezilen sınıf ve kesimlerin mücadelesi engeldir. Hem de dayandığı ve temsil ettiği kapitalizmin ekonomik krizi alt sınıfların hoşnutsuzluğunu büyütür eylemlerine yol açar, yeniden siyasal istikrara darbe vurur. Bu durumdan yararlanmak isteyen değişik burjuva kliklerin siyasi yönetimi elde etmek için yeniden harekete geçmelerine yol açar.

Faşizmin az çok uzun süreli istikrar kazandığına örnek verilebilir. 1922'de iktidara gelen Mussolini faşizmi, ancak 1926'da istikrar kazanabildi. 1926'da bütün parti ve sendikaları kapattı, kapatmaya acele etmediği GİK ise kendisini feshetti. Aynı parti

¹ Dimitrov, *Faşizme Karşı Birleşik Cephe*, 7. baskı, s. 139

olarak örgütlenmeyen diğer burjuva klikleri, kral dahil, Yüksek Faşist Konsey içinde yer alarak faşist yönetime destekçileri olarak katıldılar.

Fakat İtalyan faşizmi işgal ettiği Yunanistan, Yugoslavya ve Arnavutluk'ta yenilgiye doğru gidince tekrar istikrarsızlık baş gösterdi. Bu durum Yüksek Faşist Konsey içinde yansdı. Konsey Duçe'yi görevden alarak hapse atmak, faşist cepheye karşı olan emperyalist dünya güçlerine siyasi sinyal vermek zorunda kaldı. Hitler faşist güçlerinin İtalya'ya girişi bu durumu yeniden Mussolini lehine değiştirebildi. İçerde de o koşullarda komünistlerin öncülüğünde gerilla savaşı başladı.

Hitler faşizmi, 1932'den hemen sonra 1933'te iktidarı tek başına alır almaz, başta komünistler olmak üzere tüm muhalefeti bastırdı, zindan politikasını uyguladı, partilerini ve sendikaları kapattı. KHK yetkisini Führer'e vererek parlamentoyu da kapattı. Nazi partisinin bütünsel tek iktidarını ve siyasal istikrarını sağladı. İşsizliği ve ekonomik krizi gidererek alt sınıflardan kendiliğinden

mücadelenin gelişmemesinin, faşist terör yanında, maddi temelini de az çok yarattı, sessizliğin sürmesine yol açtı. Almanya KP'nin mücadelesi ancak çok zayıf ve bazı askeri eylemler olarak varlık gösterebildi.

Dimitrov'un savaş arifesinde vurguladığı gibi: *"Faşizm dizginlenmiş bir şovenizm ve yağma savaşıdır."*²

Savaş en geniş kitlelerin şovenizme kapılmalarına, faşizmin toplumsal destekçisi olmalarına yol açtı.

Ne zaman ki Alman savaş makinası Stalingrad'da tökezleyince ordu içinden subayların Hitler'e suikast girişimi gibi tekil olaylar olabildi. İşsizliğin giderilmesi ve esirlerin öldürülecek ölçüde angarya çalıştırılmaları faşizmin kapitalist ekonomisine geçici de olsa istikrar kazandırdı. Alman faşizmi, işgal ülkelerindeki direniş ve Sovyet ordusunun ilerlemesiyle geriletilebildi, Berlin düşürülünceye değin içeride mücadele yükselmedi.

Bulgaristan'da Çar Boris liderliğinde 1923'te darbe yoluyla iktidara gelen faşizm, kitle dayanağı ve örgütlenmesi bakımından daha zayıftı. KP ve

² Dimitrov, *Faşizme Karşı Birleşik Cephe*, 7. baskı, s. 139

hükümetten düşürülen Çiftçi Birliği, en büyük kitlesel partiler oldukları ve faşizme karşı silahlı mücadeleye daha başından girişebildikleri için, faşizm kalıcı bir zafer kazanamadı. Estirdiği teröre rağmen, faşizmin hükümetleri değişik bileşenlerden oluştu, değişiklikler gösterdi. Ayaklanmadan sonra darağaçlarıyla binlerce komünisti asmasına, Çiftçi Birliği'nin çatışmalarda liderini ve çok sayıda taraftarını katletmesine rağmen, bazı koşullarda burjuva reformcu partilere, hatta komünistlerin 1927'de legal parti ve

Demek ki değişik somut tarihsel, o ülkeye özgü koşullar ve sınıf güçlerinin karşılıklı mücadeleleri, faşizmin az çok uzun süreli istikrar elde edip etmeyeceğini belirliyor. Faşizm, bu istikrarı ve kesin zaferi elde etmek için yeniden yeniden saldırılarla sonuç almaya çalışır.

kapatılan sendikalarının yerine yeni bağımsız sendikaları örgütlemelerine izin vermek zorunda kaldı. Sofya belediye başkanlığını komünistler legal İşçi Partisi olarak kazanabildiler.

Dimitrov faşizmin kitle temelini zayıfladığı zamanlarda yeniden genişletmek için bu türden manevralara girmek zorunda kalabileceğini belirtir:

"Faşizmin geniş bir kitle dayanağı bulamadığı ve faşist burjuva kampın çeşitli grupları arasındaki mücadelenin kesin olduğu birtakım ülkelerde bu

*rejim, öncelikle parlamentoyu feshetme yoluna gitmez. Sosyal Demokrat Partiler de dahil olmak üzere öteki burjuva partilerinin biraz meşruiyet elde etmelerine göz yumar. Başka ülkelerde eğer yönetici burjuvazi erken bir devrimin patlak vermesinden korkuyorsa, faşizm sınırlandırılmamış olan siyasal tekelini kurar. Bunu ya hemen ya da rakip parti ve gruplara karşı terör yönetimini ve kan kusturmayı artırarak yapar. Kendi durumu özellikle açıklığa kavuşunca bu durum faşizmin, kendi temelini genişletmesini ve sınıfsal yapısını değiştirmeksizin açık terörist diktatoryayı kaba ve uydurma bir parlamentarizmle birleştirmesini engellemez."*³

Faşizm yeniden saldırılara geçti. Kısmi başarılar kazandı. Fakat kalıcı bir zafer kazanamadı. Bulgar faşizmi ancak 1934'te yeni bir darbe yaparak, bütün demokratik güçleri yasaklayıp bastırabilirdi. Alman faşizminin 1939'da başlattığı savaş sürecinde Bulgar faşizmiyle anlaşarak SB'ye saldırmak için Bulgaristan'a üslenmesiyle istikrar kurabildi.

Demek ki değişik somut tarihsel, o ülkeye özgü koşullar ve sınıf güçlerinin karşılıklı mücadeleleri, faşizmin az çok uzun süreli istikrar elde edip etmeyeceğini belirliyor. Faşizm, bu istikrarı ve kesin zaferi elde etmek için yeniden yeniden saldırılarla sonuç almaya çalışır.

Erdoğan faşizmi, eski saldırılarına şimdi Baro, TTB, TMMOB gibi meslek birliklerine saldırıyı ekleyerek bu muhalif güçleri de ezmeye çalışıyor. Bu yolla da faşizmini güçlendirmeye ve siyasi yönetim tekelini kurmaya, uzun süreli istikrarı elde etmeye çalışıyor.

³ Dimitrov, Faşizme Karşı Birleşik Cephe, 7. baskı, s. 136

Doğrudan Saray'a bağlı takviye hazır polis kuvvetleri kurarak, kitlesel mücadelelere karşı yeni saldırı silahı hazırlıyor. Bu silahı, toplumsal mücadelelere Saray'ın doğrudan saldırısı için kullanacağı gibi aynı zamanda kentlerde kontrgerillanın yasallaştırılmış biçimi olarak da kullanacağı anlaşılıyor.

Bu saldırılarla eş zamanlı olarak savaş kışkırtıcılığını tırmandırarak da büyük devlet şovenizmini yükseltip zayıflayan kitle temelini yeniden genişletmek istiyor. Faşist AKP'den doğan yeni partilerin kitle koparmasını önlemek için Ayasofya hamlesi yapıyor. İslamcı politik safları kendi etrafında ve daha ideolojik keskinlikle toplamaya çalışıyor. Aynı amaçla İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmeyi gündeme getiriyor. Taburlara kadar din görevlileri atamayı tartışıyor. Kızıl elma ajitasyonu ile ülkücüleri ve ulusalcıları kendisine daha kuvvetlice bağlamaya çalışıyor. Sosyal medya yasasıyla halkın ajitasyon propaganda imkanını sosyal medya şirketlerine para ve hapis tehdidiyle tasfiye ediyor. İdamı yeniden gündeme alarak silah olarak kullanmak istiyor.

Bütün bunlar, demokratik, devrimci ve Kürt özgürlük mücadelesinin güçlerini yenemeyen faşizmin uzun süreli istikrar/zafer kazanmak, siyasi tekel kurma hedefine varmak için yeniden yeniden saldırıyla güçlenme isteğini gösteriyor.

Belirtmek gerekir ki Erdoğan faşizmi, İstanbul Sözleşmesi'ni tasfiyeyi yalnızca İslamcı güçleri etrafında yeniden toplamakla sınırlı bir amaçla değil, başka bir amaçla da gerçekleştirmek istiyor. Batı'da faşizme karşı fiili meşru mücadeleyi direngen ve görece kitlesel olarak kadın hareketi

yürütüyor. Bu mücadele devam ettikçe kadın kitlelerinin daha genişçe kesimlerini etkileyeceği gibi, diğer ezilen kesimlere de esin kaynağı olacak, diğer alanlarda da fiili meşru mücadelenin gelişmesini teşvik edecektir. Erdoğan faşizmi kadın kitlelerinin erkek egemen şiddete karşı mücadelede ve kadın sosyal haklarının bazı bakımlardan gerçekleştirilmesi mücadelesinde dayanak yapacağı imzalanmış bir "hukuk"u tasfiye etmek istiyor. Kadın hareketinin gelişmesini "hukuk"i önemli bir dayanaktan yoksun bırakarak sonraki saldırısında başarı sağlamayı hedefliyor.

2015'ten başlayarak Erdoğan ve partisi, kitle desteğine güvenerek ve devlet aygıtındaki hakimiyeti sayesinde ağır saldırılarla sonuç alacağını, devrimci direnişi ezeceğini hesap etti. Bugün "demokrasi" kesilen Davutoğlu bile, o zaman başbakanken 4-5 ayda sonuç alacakları, mücadeleyi ezecekleri "kutlu müjde"sini veriyordu.

Eğer hesapladığı zaferi elde etseydi elbette Erdoğan faşizmi, önce sosyalist, demokratik parti ve kitle örgütleri ile sendikaları o zaman kapatacak, ardından burjuva muhalefete de yönelecek, kalıcılığını/siyasi tekelini sağlayacaktı.

Fakat devrimci direniş ağır bedellerle o zaman da sürdü, bugün de devam ediyor. Erdoğan, bu nedenle legaldeki

demokratik güçlere ancak zindan, belediye gaspı vb. görece sınırlı saldırılarla yönelebiliyor, ama tümünden legal güçleri tasfiye edemiyor.

Bu durum, tüm saldırganlığına rağmen Erdoğan faşizminin zayıf karnıdır. Bu nedenle can bedeli verilen direniş, politik değerini vermek ve her alanda direnişi ekleyerek büyütme, Erdoğan faşizmini daha fazla yaralayacak, hatta sarsacaktır.

Faşist rejim, zafer ve istikrar kazanmadığı, siyasi tekeli kuramadığı, yetkisiz parlamento devam ettirdiği için, faşizmle nitelemeyen, otoriter nitelmesiyle yetinen yaygınca görüş mücadeleye önemli ideolojik darbe vuruyor. Burjuva muhalefetin seçim zaferiyle diktatörlüğün sona ereceği beklentisiyle birleşerek antifaşist kitleleri pasifize ediyor. Hem faşist rejimin bütün saldırılarına rağmen zafer kazanamamasının nedeninin can bedeli direniş ile fiili meşru mücadele olduğunu gizlemiş oluyor. Hem de Erdoğan faşizminin yeniden yeniden saldırarak siyasi tekeli kurma amacıyla olduğu gerçeğini örtmüştür.

Sonuç Yerine

Faşizmin karakteristik niteliği olan kudurganca saldırganlığını terk etmeyip gösteren Erdoğan rejiminin, kırıntı da olsa demokratik haklara her saldırganlığına ve demokratik güçlere her saldırısına karşı birleşik direniş geliştirmek, faşizme karşı direnişin büyütülmesi açısından yaşamsal önemde. Birleşik direniş, daha geniş kitlelerin cesaret alıp eylemlere katılımlarını güçlendirecek, faşizmin zaferini önleyip yenilgisini koşullandıracaktır.

Bu, faşizmin barolar TTB, TMMOB gibi demokratik nitelikli meslek bir-

liklerine, kadın hareketine saldırısı karşısında direnişte de geçerli. Baroların direnişi antifaşist nitelikteydi ve değerliydi. Fakat diğer meslek birliklerinin adeta sıranın kendilerine gelmesini beklemeleri tersinden direnişin yaygınlaşmış genelleşmesini önleyen hatalı bir tutum oldu.

Baroların direnişi geciktirdiyse de faşist şeflik rejimi diğer demokratik meslek birliklerine saldırıyı gündeme getirecektir. Faşist rejim, kudurganca saldırılarını elbette mükemmel bir planlamayla yürütmüyor. Anlık ve dönemsel siyasi duruma göre saldırı denemeleri yapıyor, duruma denk düşmüyorsa geri çekip başka bir saldırı deniyor. Örneğin 2015'te saldırılarına zindanda tek tip elbiseyi de eklemek istedi. Fakat zindan direnişinin geçmiş mirasının güçlülüğü nedeniyle geri çekti. Yarın tekrar getirebilir. İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmeyi gündeme getirdi fakat kadınların mücadelesinin yaygınlaşacağını anlayınca revize ederek bazı maddelerine şerh koyma isteğine gerilemek zorunda kaldı. Kadınların mücadelesinin büyütüldüğü koşullarda faşizm bundan da vazgeçmek zorunda bırakılabilir.

Faşizme karşı mücadelenin geliştirilip geliştirilememesinin tayin edici olacağı bilinciyle hareket ederek, demokratik meslek birliklerine yönelik saldırıya karşı da İstanbul Sözleşmesi'nin tasfiyesi/şerh konması saldırıya karşı da işgalci savaşlara karşı da Kürdistan'daki kirli savaşa karşı da, zindan saldırısına karşı da direniş büyütülmeli, birleşik olarak yaygınlaştırılmalı, Erdoğan faşizminin istikrar kazanması engellenerek yenilgisi yakınlaştırılmalıdır.

Partiyi anlamak, Partiyi anlatmak

Bugün, antifaşist kitlelerin hareketlendiği, devrimci-demokratik mücadelelerin kabarma eğilimi gösterdiği hemen her durumda emekçi sol hareket içinden yükselen, komünist öncünün saflarına da yer yer sirayet etmiş olan “devrimci önderlikten yoksunluk” söyleminin gerçek dışı olduğunu tekrar tekrar ilan etmenin zamanıdır. Zira devrimci önderlik vardır. Komünist öncünün varoluş tarzına içkin bir nitel eğilim olarak devrimci önderlik, onun çeyrek yüzyılı aşan tarihi boyunca mayalanmış, nitelik biriktirmiş, deneyim kazanmış, cüretlenmiş, umut vermiş, olgunlaşmıştır. Bugün devrimci önderlik, partinin sürekli oluş halindeki gerçekliğinin ifadesidir. Partiyi anlamak, bir bakıma, onun tarihine ve bugününe, 21. yüzyılın gelişen ve hazırlanan devrimci önderliği olarak bakmaktır.

20. yüzyıl adeta bir devrimci partiler mezarlığıdır. Devrimci amaçlarını kendi varlığının önünde tutamayan, kendisini amaçlaştıran partiler ölüme yazgılıdır. Hatta sınıf mücadeleleri tarihinde muazzam deneyimler yaratmış partiler için de geçerlidir bu yasa. Türkiye ve Kürdistan’da da, geride kalan yarım yüzyıllık dönemde, emekçi sol hareket içinde ölen veya bitkisel hayata giren parti ve örgüt sayısı hiç az değildir.

Devrim ve sosyalizm amaçlarını, devrimci ölümsüzlerin ideallerini daima kendisinden yüksekte tutmayı bilmiş, sömürgeci faşizmin en ağır saldırıları altında bile devrimci amaçlarına ve ideallerine sınıksız

bağlı kalmış olan komünist öncü, bugün 26. yılını geride bırakmıştır.

21. Yüzyılın Devrimci Önderliğinin Yaratımı

Komünist öncü birlik devrimiyle dünyaya gelmiştir. Birlik devrimi, komünist öncünün geçmişi ile geleceğinin etkileşime girdiği, geleceğinin yeni varoluşsal temellerinin atıldığı, süreklilik içinde bir kopuş ve sıçrama anıdır. Komünist öncüyü var eden devrimci sentez ve organik birlik o “an”da yaratılmış, bunlar partinin çeyrek yüzyılı aşan mücadele tarihinde defalarca test edilmiştir. Günümüzden tam bir asır önce TKP’nin komünist grupların birliğiyle kurulduğu olgusu başlangıç nokta-

slı alınırsa, birlik devriminin Türkiye devrimci hareketinin yüz yıllık tarihindeki ilk ve tek başarılı birlik hamlesi olduğu söylenebilir. Yalnızca bu gerçeklik bile, birlik devriminin önemi ve değerini anlamlandırmaya yeter. Emekçi sol hareket saflarında bulunup, komünistlerin birliği mücadelesini ve birlik devrimini yıllarca değersizleştirmeye çalışanlardan, hatta karalayıp aşağılayanlardan birçoğunun, nihayetinde buradaki başarıyı teslim etmek zorunda kalması bir diğer çarpıcı gerçekliktir. Komünist öncü, '70'lerin ikinci yarısında devrimci hareket saflarında gelişip yerleşikleşmiş olan grupçuluk ve ilkesiz ayrılıkçılık illetini yenilgiye uğratarak, dünya komünist hareketinin eşsiz devrimci geleneklerini güncelleyerek, Türkiye ve Kürdistan devrimci hareketinin bütün tarihsel kazanımlarını sahiplenerek, yeni tarihsel koşulların teori, program ve strateji sorunlarını çözmeye soyunarak doğmuştur.

Birlik devrimi, devrimci hareketin rönesansının başlangıcı, 21. yüzyılın devrimci önderliğinin yeniden yapılandırılması görevine giriş kapısıdır.

26 yıllık tarihinde komünist öncü, kendisini işçi sınıfı ve ezilenlerin devrimci savaşımında var etmiş, çizgi ve tarz sürekliliğini, hem teorik ve politik gelişimde hem de örgütsel ya-

pılanmada sürekliliği başarmış, kendini yenileme ve yeniden üretme yeteneğini diri tutmuş, içinde hareket ettiği tarihsel koşulların teorik, programatik, stratejik, politik ve örgütsel sorunlarını çözümlenmiş, birleşik devrimin önderliğini üstlenme yönlü hazırlığını devamlı güçlendirmiş, ufkunu bölge ve dünya devrimine bağlamıştır.

O, '71 devrimci hareketinden günümüze uzanan süreçte hiçbir devrimci örgütün sınanmadığı kadar ağır katliamcı bir dizi saldırıdan dizleri titremeden, devrimci yönünü ve yolunu kaybetmeden, hesap sorma bilinç ve tutkusunu bileyerek, çeliğine su vererek çıkmıştır.

O, '71 devrimci atılımından günümüze değişik kadro kuşaklarının birikim ve deneyim zenginliğine sahip olduğu gibi, yeni kadro kuşakları yetiştirmeyi, genç devrimci kuşaklarla yenilenmeyi, daima genç kalmayı da başarmıştır.

O, Erdoğan'ın politik İslamcı faşist şefflik rejimini yıkmaya savaşımında, ideolojik-politik tasfiye kuşatmasını yarıp geçen, politik özgürlüğe susamış işçilere ve ezilenlere durmaksızın mücadele azmi ve kararlılığı aşıl原因an öncü siperlerde konumlanmıştır.

Türkiye ve Kürdistan'da, diğer ülkelerden devrimcilerin de esinlenebileceği düzeyde, 21. yüzyılın devrimci önderliğinin bir prototipi yaratılmıştır. Sınıf savaşımını tarihten devrimci eylemiyle varlık hakkını koparıp almış olan parti, 21. yüzyılın gelişen devrimci önderliğidir. Tabii ki olmuş bitmiş değildir, halen daha olmakta olandır. Fakat temel kesinlikle atılmış, filiz yeşermiştir. Günümüzde komünist öncüyü, onun işçi sınıfıyla ve ezilen kitlelerle bağları henüz Bolşeviklerle kıyasla-

namaz derecede zayıf olmasına rağmen, yeni bir tarihsel dönemin devrimci önderliğinin açığa çıkarılması bakımından, 1914-16 yıllarının Bolşevik Partisi'ne benzetmek pekala mümkündür.

Bugün, antifaşist kitlelerin hareketlendiği, devrimci-demokratik mücadelelerin kabarma eğilimi gösterdiği hemen her durumda emekçi sol hareket içinden yükselen, komünist öncünün saflarına da yer yer sirayet etmiş olan “devrimci önderlikten yoksunluk” söyleminin gerçek dışı olduğunu tekrar tekrar ilan etmenin zamanıdır. Zira devrimci önderlik vardır. Komünist öncünün varoluş tarzına içkin bir nitel eğilim olarak devrimci önderlik, onun çeyrek yüzyılı aşan tarihi boyunca mayalanmış, nitelik biriktirmiş, deneyim kazanmış, cüretlenmiş, umut vermiş, olgunlaşmıştır. Bugün devrimci önderlik, partinin sürekli oluş halindeki gerçekliğinin ifadesidir. Partiyi anlamak, bir bakıma, onun tarihine ve bugününe, 21. yüzyılın gelişen ve hazırlanan devrimci önderliği olarak bakmaktır.

Ateş Altında Yürüyen Öncü Parti

Sermaye oligarşisine ve sömürgeci faşizme karşı antifaşist, antiemper-

yalist, antisömürgeci, cins özgürlükçü demokratik devrim yangınına durmaksızın büyötmek, bu amaçla sınıflar savaşımının odağında, devrimci gelişmenin tam kalbinde partiyi, devrimin karargahını örgötmek, komünist öncünün varlık nedenidir. Zira Marksizm-Leninizm, devrim, sosyalizm, işçi sınıfı ve ezilenlerin kurtuluşu söylemi ve iddiasıyla yola çıkanlar, eğer “öncü” olamazlarsa, devrimci bakımdan anlamlı hiçbir şey olamazlar.

Bilinç ve iradesi birlik devrimiyle aşılana “öncü parti”nin politik ve pratik bakımdan silueti Gazi ayaklanmasının barikatlarından yükselmiştir. Öncü parti olarak varlık hakkı, işçi sınıfı ve ezilenlerin bütün sorunları, talepleri ve özelemleriyle bağı şekilde politik mücadelenin en ön saflarında mevzilenilerek kazanılmıştır. Bir kez edinilen ve ardından dokunulmaz kalan bir paye olmayan öncülük, devrimci politik mücadeleyle daima yeniden ve yeniden üretilmelidir. Partinin bütün tarihi, bu öncülük niteliğinin devamlı süzöldüğü sayısız mücadele kesitlerinden meydana gelmiştir. Bunun en güncel örnekleri, koronavirus sürecindeki kısıtlama ve karantina şartlarının zorluğuna meydan okuyan öncü tarzdaki politik ajitasyon ve ey-

lem serisi ya da Suruç Katliam'ının 5. yılında adalet mücadelesini sokaklarda kitleselleştiren öncü politik kampanyadır.

Öncü tarzdaki konumlanışın bedeli her zaman ateş altında yürümektir. Ve devrimin zaferi uğruna ateş altında yürümeye yazgılı olduğu içindir ki, feda ruhu komünist öncünün varoluş tarzının karakteristik bir özelliğidir. Onun pratiğinde, tutsaklığı ve ölümü hiçe sayan, işkencede ve zindanda baş eğmeyen bir devrimcilik ışıldamıştır. Her yaştan ve her düzeyden kadın, erkek ve LGBTİ+

Öncünün önderleşmesi hedefi, “kitlelere hücum” ruhunu kuşanma, işçi ve ezilen milyonlar arasındaki devrimci çalışmanın geriliklerine, sınırlılıklarına ve yetmezliklerine tutkuyla saldırma görev ve sorumluluğunu komünist militanların omuzlarına yüklemektedir.

ölümsüz komünistler, komünist öncüye, devrimin feda bölüğü niteliğini kazandırmıştır.

Partinin öncü konumlanış niteliği, işçi sınıfı ve ezilenlerin devrimci savaşımının önderliğini üstlenmenin girişi ve temelidir. Devrimci iktidar iddiası ve perspektifi, hele de politik mücadelenin sertleştiği ve faşist tasfiyeci saldırganlığın tırmandığı koşullarda söz konusu öncü niteliğin sürekli korunmasını ve tahkim edilmesini gerekli kılmakla beraber,

komünist öncüyü, işçi sınıfının, kadınların, halk gençliğinin ve tüm ezilenlerin geniş kitlelerine politik bakımdan önderlik eden, onları özgürlük ve sosyalizm bayrağı altında bir siyasal ordu olarak birleştiren bir düzeye sıçramaya yönelir. Bu, öncünün önderleşme çizgisi, öncü partiden önder partiye geçiş hedefidir.

Öncünün önderleşmesi hedefi, “kitlelere hücum” ruhunu kuşanma, işçi ve ezilen milyonlar arasındaki devrimci çalışmanın geriliklerine, sınırlılıklarına ve yetmezliklerine tutkuyla saldırma görev ve sorumluluğunu komünist militanların omuzlarına yüklemektedir.

Devrimci Özeleştirici Hareketi

Komünistlerin birliği için mücadeleden ve onun birlik devrimiyle zafere erişmesinden, yani öncellerinin devrimci kazanımlarını içerip aştığı ve geriliklerindense kopuştuğu o tarihsel sıçrama anından başlayıp günümüze uzanan bütün bir ömrü, komünist öncünün, bir devrimci özeleştirici hareketi olarak, durmaksızın yenilenme ve kendini aşarak ilerleme çizgisinde yürümesiyle karakterize olmuştur.

Yeni tarihsel koşullar altında yeniden yapılanma bilinç ve iradesi, devrimci önderlik iddiası ve kapasitesini niteliksel açıdan sürekli büyütme dinamizmi, partinin devrimci özeleştiriciliğiyle yakından ilişkilidir. Zira özeleştirinin devrimci şiddetinden aldığı güç, onun kendi devrimci gelişimini yönetme yeteneğinin başlıca bir dayanağıdır.

Sınıflar savaşımının diyalektiğinde doğrusal bir ilerleme yoktur. Ve parti de, politik bakımdan iddialı her devrimci önderlik girişimi gibi, “biricik”tir. Yani onun varoluşu,

kendine özgü bir devrimci yol açma eylemiyle özdeşleşir. Aranan, keşfedilen ve açılan bu özgün yolda, zafer ve atılımların yanı sıra, yenilgi ve geriye düşüş uğrakları da bulunur. Krizler de, tıpkı devrimci kopuşlar ve sıçramalar gibi, parti tarihinin hakikatleri arasındadır. Parti, hatalarından öğrenebilme ve onları düzeltebilme, eksiklik ve yetersizliklerini kavrayıp aşma yeteneği ve iradesi sayesinde ki, yeni devrimci niteliklerle donanmıştır. Dahası, iki ciddi iç örgütsel krizden, hem sorunlarını kolektivizm temelinde çözerek hem de devrime önderlik iddiasını büyüterek çıkması, onun kendi devrimci yolunu açabilme kudretine, kendi gelişimini yönetebilme yeteneğine sahip olduğunun şaşmaz kanıtıdır.

Çeyrek yüzyılı aşkın tarihinin genel bilançosu, partinin, kategorik açıdan gitgide daha ileri bir devrimci önderlik düzeyine geldiğine, Türkiye ve Kürdistan birleşik devriminin önderliğini üstlenmeye hazır bir komünist öncü olarak serpilip geliştiğine işaret eder. Mevcut sınırlılıklarına saldırmak, kendi sınırlarını yıkarak ilerlemek, henüz yoksun olduğu nitelikleri edinmeye kilitlenmek, bir

devrimci özeleştirici hareketi olarak komünist öncünün varoluş tarzından damıtılan bir özellik, adeta onun devrimci gelişimini koşullayan yasalıktır.

Mücadele ve Örgüt Biçimlerinde Devrimci Senkronizasyon

Kuruluşundan itibaren parti, Türkiye, Kürdistan ve dünyada sınıf mücadeleleri tarihinin deneyim cephaneliğine kaydolmuş bütün mücadele ve örgüt biçimlerini tanıdığını ilan etmiştir. Onun devrimci eylemini, politik savaşımın güncel ihtiyacı olan, partinin mevcut güçlerine uygun düşen ve devrimci değerlerle çelişmeyen her mücadele yöntemini hazırlama ve kullanma ilkesi yönetmiştir. Bir mücadele veya örgüt biçimini ne önsel olarak reddetmiş, ne de nihai olarak mutlaklaştırmıştır. Komünist öncünün pratiğine, yasal veya yasadışı, barışçıl veya şiddete dayalı, silahlı veya silahlı, kendi örgütlü güçleriyle sınırlı veya kitleleri kapsayan tüm mücadele ve örgüt biçimlerini, birbirini tamamlayacak tarzda devreye sokma bilinci ve iradesi damga vurmuştur. Öyle ki, bütün mücadele ve örgüt biçimlerini

ahenkle kullanarak politika yapma yönelimi, parti tarzının ayırt edici özelliklerinden biri olarak da formüle edilmiştir.

Komünist öncü, bilhassa, politik askeri mücadele biçimlerine başvuran devrimci parti ve örgütleri devrim ve Marksizm-Leninizm lafazanlığıyla “küçük burjuva maceracı” olarak yargılamak ama mücadelenin şiddete dayalı biçimlerini kullanmayı adeta ahirete ertelemek ya da yasadışı ve gizli örgütlenmeyi temel aldığı iddia etmek ama özgür araç ve biçimlerle politika yapmaktan uzak durmak tipinden oportünist politik duruşlarla arasına kalın bir sınır çekmiştir.

Bütün mücadele ve örgüt biçimlerini kabul etme prensibi, kuşkusuz ki, sözle değil pratikle anlam kazanabilir, somut hazırlık ve uygulamayla sınıf savaşımında karşılık bulabilir. Devrimci taktik kapasite, sınıf savaşımının her bir muharebesinde işlevsel olabilecek mücadele ve örgüt biçimlerini bulma ve bunların senkronizasyonunu sağlama pratiğinde sınanır. Partinin bugün çeyrek yüzyılı aşmış olan tarihi, hem parlamento seçimlerine katılımı hem

de partizan savaşı yürütmeyi, hem yasal miting düzenlemeyi hem de yasadışı özgür ajitasyon sürdürmeyi, hem dernek kurmayı hem de tabur örgütlemeyi içermesiyle, bu sınavın başarıyla verildiğini kanıtlar. Hasan Ocak şahsında gözaltında kaybetme saldırısına karşı yürütülen politik kampanya ve NATO İstanbul toplantısını engelleme hedefiyle yürütülen politik kampanya, çeşitli tipte mücadele ve örgüt biçimlerinin etkin senkronizasyonunun çarpıcı örnekleri arasında yer alır. Komünist öncü, özellikle fiili meşru mücadele cephesinde, koronavirüs sürecinin kısıtlama ve karantina şartlarına denk düşen mücadele ve örgüt biçimlerini hızla devreye sokmasıyla, değişen koşullara politik ve örgütsel bakımdan devrimci adaptasyon yeteneğine sahip olduğunu göstermiştir. Basın açıklamasından imza toplamaya, özgür gösteriden müfreze saldırısına, lokal işçi direnişinden birleşik havza grevine, açlık greviden ölüm orucuna, birkaç kişilik propaganda eyleminden Gazi ayaklanmasını yayma çabasına, Gezi-Haziran barikatlarından Serêkaniyê kent savunmasına kadar çok çeşitli mücadele biçimle-

rinin, dernekten sendikaya, mahalle milisinden kent müfrezesine, parti hücrelerinden yayın dağıtım grubuna, ortak mücadele platformundan cephesel örgütlenmenin birleşik organına kadar çok çeşitli örgüt biçimlerinin içerisinde yer aldığı tarihsel pratik bütünlüğü, komünist öncünün devrimci savaşı her türlü mücadele ve örgüt biçimiyle büyütme ve gelişmesinin ve yetkinleşmesinin ifadesidir.

Dahası, mücadele ve örgüt biçimlerinde çeşitlilik yelpazesi, partinin son yıllarında en geniş açığa ulaşmıştır. Özerk kadın örgütlenmesi, burjuva parlamento kürsüsünden devrimci amaçlarla yararlanma, kır gerilla birlikleri, bir ordunun yapısal unsurları olan tabur ve tugay örgütlenmeleri, mücadelenin yasadışı ve şiddete dayalı biçimlerini temel alan birleşik yeraltı cephesi bu genişlemenin belli başlı köşetaşlarını meydana getirir.

Bugün parti, hele de faşist şeflik rejiminin ve inkarcı sömürgeciliğin tırmanan saldırganlığı sonucu mücadelenin yasadışı ve şiddete dayalı biçimlerinin gitgide öne geçmekte olduğu güncel siyasal koşullarda, bütün mücadele ve örgüt biçimlerini ahenkle kullanma kapasitesinde, emekçi ve ezilen milyonları siyasi bir ordu olarak birleştirmeye ve devrimci savaşıma seferber etmeye yetecek bir yoğunluk, genişlik ve süreklilik düzeyi yakalama görevine sıkıca sarılmış durumdadır.

Leninist Parti Anlayışında Atılım

Komünist öncünün hem uluslararası komünist ve devrimci hareketlerin tarihsel ve güncel deneyimlerinden öğrenme gücünün, ama hem de kendine özgü devrimci gelişim

yolunu bulma özelliğinin, yani partinin “biricik” olduğunu kavrayışının capcanlı bir örneği, onun örgütsel modelinin şekillenişinde görülebilir.

Profesyonel devrimciler iskeletine ve yasadışı temele dayanan, yerel üyeler ağına yayılan, çeşitli örgütler toplamı olarak yapılan parti, kuruluş aşamasının teorik ve pratik gerçekliğidir. Komünist öncü, kendi siyasal ve örgütsel seyri bu örgütsel modelin devrimci gelişim ihtiyaçla-

Zira, nasıl ki parti kendi başına amaç değilse ve varoluşu devrimin zaferi amacına bağlıysa, partinin örgütsel modeli de statik değildir. Leninist parti anlayışının somut tarihsel ve politik koşullar altında ete kemiğe bürüneceği en elverişli modeli bulmak komünist öncünün görevidir.

rını karşılamaya yetmediğini gösterdikçe, mevcut deneyim ve kavrayışı içerip aşacak, devrimci önderliğin daha yüksek bir düzeyde yapılanmasını getirecek olan bir örgütsel modele doğru yol alır. Zira, nasıl ki parti kendi başına amaç değilse ve varoluşu devrimin zaferi amacına bağlıysa, partinin örgütsel modeli de statik değildir. Leninist parti anlayışının somut tarihsel ve politik koşullar altında ete kemiğe bürüneceği en elverişli modeli bulmak komünist öncünün görevidir. Teorik, stratejik ve taktik boyutları olan bu sorun, kuşkusuz ki, parti tarihinde iç mücadelelere konu

olmuş, partinin kolektif aklı ve iradesiyle çözüme kavuşmuştur.

Sonuçta, parti yapılanmasının profesyonel devrimciler iskeletine ve illegal temele dayanmak, yerel üyelerle kitleler arasında kök salmak biçimindeki karakteristik çizgileri korunurken, özerk cephelerin organik birliği formunda bir örgütsel model anlayışı ve pratiğine geçilmiştir. Bu, bir başka ifadeyle, farklı tiplerde ve işlevlerde örgütler ve cepheler toplamı olarak parti modelidir. Buna göre, özerk cephelerin her biri, kendi önderliğine ve profesyonel devrimciler omurgasına sahip bir örgütler sistemi olarak şekillenir.

Komünist öncü, programının ve stratejisinin öngördüğü farklı kapsam ve niteliklere sahip görevleri yerine getirecek olan, hukukunda tanımlanmış çeşitli özerklik dereceleri bulunan, kendi alanlarında siyasi ve örgütsel karar alma inisiyatifi taşıyan, çalışma tarzları kendi alanlarının özgün gerekleri tarafından belirlenen, nihayetinde merkezi olarak bütünleşmiş özerk sistemler formunda yapılanmaktadır. Örneğin, kadın devrimi programı ve stratejisi, özerk kadın örgütlenmesinin temelidir. İki ulus ve iki ülke gerçeğinden köklelenen birleşik devrim stratejisi, özerkliği ulusal seksiyon derecesinde olan

Kürdistan örgütlenmesinin temelidir. Ya da örneğin, silahlı mücadele biçimlerinin uygulanışındaki stratejik özgünlükler, politik askeri cephenin özerkliğinin temelidir.

Bütünleşik özerk cepheler formundaki parti modeli, komünist öncünün yapılanmasında gelişen niteliklidir. “Parti hukuku bütün cepheleri bağlar” türde kararları verecek kurumları elbette tanımlamıştır, fakat devrimci önderliğin işlevselliği, bütünde partiyi yöneten düşünce ve perspektiflerin, plan ve direktiflerin cephe önderlikleriyle etkileşimi temelinde sağlanır. Bu örgütsel model, sınıflar savaşımının kesin ihtiyaç duyduğu sıkı merkezîyetçiliği bürokratik yozlaşmadan koruyan etkin bir sigortadır da.

Bütünleşik özerk cepheler modelinin gelişimindeki içsel eşitsizlik, komünist öncünün değiştirmesi gereken bir gerçeğidir. Özellikle faşist şeffik rejiminin kesintisiz saldırıları altında belirli cephelerin inşası ya da pekiştirilmesi adeta bir irade savaşına dönüşmektedir. Yine de, geride kalan on yıllık dönemin deneyimleri, hatta tek başına kimi cephelerin koronavirüs sürecinin kısıtlama ve karantina şartlarına hızla adapte olmadaki başarıları bile, irade ve esnekliğin bulunduğu bu örgütsel modelin doğruluğunu teyit etmiştir.

Kadın Devriminin Kurucu Program ve Stratejisi

Parti, uluslararası komünist hareketinin ve 20. yüzyıldaki sosyalizm deneyimlerinin kadın özgürlük mücadelesinde ortaya çıkardıkları en ileri kazanımları kavrama, özümseme ve pratikleştirme kararlılığıyla yola çıkmıştır. Marksizm-Leninizm kavrayışı derinleştikçe ve kadın özgürleşmesinde teorik ve pratik birikimi yoğunlaştıkça, yeni eleştirel sorular sormaya, kendi düşünsel ve eylemsel sınırlarını sorgulayıp aşmaya yönelmiştir. Öyle ki, çeyrek yüzyılı geçkin tarihinde komünist öncü, sosyalist kadın aydınlanması sonucu kapsamlı bir devrimci yenilenme, kapısı kadın devrimi programı ve stratejisinin, komünist kadınların özerk örgütlenmesinin oluşumuna açılan devrimci bir altüst oluş yaşamıştır. Onun bir kadın partisi olarak gelişiminin temelleri böyle atılmıştır.

Kadının cinsel kimliğinin toplumsal düzeyde erkekliğin nesnesi haline getirildiği ve bütün bir kadınlığın metalaştırılarak sermayenin yağmasına sunulduğu bugünün ataerkil kapitalist dünyasında, erkek egemenliğine karşı kadın özgürlük mücadelesi ile sermaye egemenliğine karşı proleter kurtuluş mücadelesinin tamamen iç içe geçtiği, proletarya devrimi ile kadın devriminin birliği olarak gerçekleşecek toplumsal devrimin böylece ikili karakter taşı-

ması gerektiği anlayışı programatik ve stratejik sonuçlara vardırılmıştır. Kadın kurtuluşunun devrimci programı olan kadın devrimi, son kongresinde partinin programında tanımlanmıştır. Böylece, Türkiye ve Kürdistan Halk Cumhuriyetleri Birliği'nde kadınların iktidarın eşit ve bağımsız ortağı olacakları ilan edilmiştir. Keza komünist kadınların öncülüğünde parti, ev içi emek, seks endüstrisi ve seks işçiliği, heteroseksizm ve LGBTİ+ mücadelesi gibi, cinsiyetçi sömürünün analizinde ve kadın devrimi programı ile stratejisinde önemli yer tutan çeşitli konularda da yeni teorik ve programatik sonuçlara ulaşmıştır.

Komünist kadınların kadın özgürlük mücadelesi alanında ideolojik, teorik, siyasal ve örgütsel olarak özerk örgütlenmesi, kadınları devrimci kolektif özne haline getirmek amacıyla sahneye çıkmıştır. Kadın devriminin programatik ve stratejik temellerinin gelişmesi ve komünist kadınların özerk örgütlenmesinin oluşması, nihayetinde partinin eş temsiliyet uygulamasına geçmesiyle, eş genel başkanlık kurumunu oluşturmasıyla buluşmuştur.

Komünist öncü, bugün, kadın özgürlük mücadelesinde ulaşılmış olduğu düzeyle, enternasyonal alanda ideolojik-teorik bakımdan, Türkiye ve Kürdistan'da ise aynı zamanda politik bakımdan bir odaktır. Söz konusu düzey, devrimci önderliğin 21. yüzyılın devrimci ihtiyaçlarına göre yapılandırılmasında aşılmış bir eşik anlamına gelir. Bu, Marksizm-Leninizme ve uluslararası komünist hareketinin devrimci geleneklerine bağlı her devrimcinin dikkatini ve yönünü çevireceği devrim nehrinin büyüyen yatağıdır.

Kürdistan'ın Sosyalist Geleceğinin İradesi

Komünist öncü, Kürt ulusal sorununu, Türkiye’de ezen ulus proletaryasının devrimci görüş açısından, Kürdistan’da ezilen ulus proletaryasının devrimci görüş açısından ele alır. Sayısız ulusal ve inançsal topluluğun varlığıyla beraber iki ülke ve iki ulus gerçekliği, devrimci stratejinin ve taktiklerin ikili karakterde olmasının nesnel zemindir.

Ezen ulus proletaryasının devrimci öncüleri olarak Türkiyeli komünistler, Türk burjuva devletinin sömürgeci inkâr ve imha politikasına, Kürdistan’ın diğer parçalarına yönelik işgalci saldırganlığa, şovenizme ve sosyal-şovenizme karşı mücadele ederler. Kürt ulusal özgürlüğü kazanılmadan Türkiye’de politik özgürlüğün kazanılamayacağını açıklar, Kürt ulusunun özgürlük mücadelesinin Türkiye işçi sınıfı ve ezilenleri için başlıca devrimci müttefik olduğunu

gösterir, Türkiye’de birleşik devrimin ikinci cephesini geliştirmek için savaşırlar. Ezilen ulus proletaryasının devrimci öncüleri olarak Kürdistanlı komünistler ise, ırkçı sömürgeci boyunduruk karşısında Kürt ulusal kurtuluş devriminin zaferi için mücadeleye ederler, bu mücadeleyi Kürt işçileri ve yoksullarının toplumsal kurtuluşunu getirecek olan sosyalist devrime bağlarlar. Parti, Kürt ulusal sorununda en ileri devrimci çözüm olarak, Halk Cumhuriyetleri Birliği adı altında, Kürt ve Türk halklarının demokratik temelde, tam hak eşitliğine ve ayrılma hakkını içeren gönüllü birliğine dayalı federasyonunu inşa etmeyi hedefler.

Komünist öncü, tüm tarihi boyunca, hem teorik, programatik ve stratejik boyutlarıyla, hem de politik, örgütsel ve pratik boyutlarıyla bu çizgisini geliştirip derinleştirmiştir. “Sosyalist yurtseverlik” ve “emekçi çözüm” kavramlarında da cisimleşen

bu derinleşme, en çarpıcı ifadesini, partinin Kürdistanî niteliğinin güçlenmesinde bulmuştur.

Parti, Kürdistan'ın sosyalist geleceğinin öncü iradesidir. Onun, Kürt ulusunun birleşme hakkını formüle etmekten Kuzey Kürdistan'la belirlenmiş varoluş alanını Kürdistan bütünüyle belirlemeye ve bu temelde Kürdistan örgütünü kurmaya, nihayetinde dört parça Kürdistan'ın devrimci amaç ve perspektiflerini programına doğrudan içermeye uzanan nitel gelişim seyri, Kürdistan devrimine önderlik iddiasındaki büyümenin açık göstergesidir. Bakur kentlerinde ve kırlarında devrime silahlı biçimlerde katılmaktan Başûr'da Medya Savunma Alanları'nda üslenmesine, Rojava'nın tüm cephelerinde savaşmaktan DAİŞ çetelerinin Şengal'den püskürtülmesinde rol oynamaya ve Bakur'un özyönetim direnişlerinde mevzilenmeye değin birçok devrimci adımla, partinin Kürdistanlı işçi ve ezilenlere dönük bu devrimci önderlik iddiası ete kemiğe bürünmüştür.

Zaferler Kuşağının Mimarı

Komünist öncü, çeyrek asrı aşan tarihinin daha başında, devrimci hareketin büyük direnişlerle ama aynı zamanda yenilgilerle dolu tarihine atfen, başarı ve zafere kilitlenmiş bir mücadele tarzı ve kadro kuşağı yaratma hedefini açıklamıştır. Bir tarihsel kadro şekillenişinin eleştirel çözümlemesi ve aşılması anlamına gelen bu hedefe, ancak gerçek başarılarla basarak, teorik ve pratik hatta gelişerek ilerleyen bir devrimci varoluşla ulaşılabilir. Dolayısıyla “zaferler kuşağı” sloganı, partinin başarıma, kazanma ve zafer tutkusunu vurgular.

Önder temsilcilerinden biri Baran Serhat olan zaferler kuşağı parolası,

her şeyden önce, partinin gençliğe yönelimi ve çağrısıdır. Nitekim genç komünistler bu devrimci çağrıyı en önce ve en iyi anlayıp yanıtlayanlardır.

Komünist gençliği ideolojik ve politik bakımdan partiye bağlı ama örgütsel bakımdan bağımsız yapılandırması, komünist öncünün, özgürlük ve sosyalizm mücadelesinin buzkıran cephesi olarak gençliğe güveninin göstergesidir. Komünist gençlik de, partinin yıldızı olarak, coşkulu, atak, yaratıcı ve cesur mücadeleleriyle, başlı başına bir parti okulu niteliğiyle ve adanmış devrimciliğin en gür fişkırdığı kaynak oluşuyla, bu güvene layık olduğunu defalarca kanıtlamıştır. Öyle ki, partinin en dinamik bölüğünü, onun genç keşif kolunu yok etmeyi amaçlayan Suruç katliamı, yine komünist gençliğin sarsılmaz devrimci kararlılığıyla göğüslenmiştir.

Kadroların yaş ortalaması artmasına karşın komünist öncünün daima genç kalmayı başarması büyük bir devrimci kazanımdır. Gençliğe devrimci güven duymak ve gençliği devrim saflarına kazanmaya önem vermek kadar, örgütsel yapıyı sürekli genç kadrolarla beslemek ve onlara büyüyen sorumluluklar vermek de partinin sınanmış bir gelişim çiz-

gisidir. Yani genç kalmak öncünün devrimci bir niteliğidir. İşçi sınıfı ve ezilenlerin genç bölüklerinden yeni katılımlarla yenilenemeyen, yeni kadro kuşakları yaratamayan partilerin geleceği yoktur, hatta devrimci iddialarının dejenerasyona uğraması da kuvvetle muhtemeldir. Komünist öncü ise, tıpkı kadın partisi olmayı başardığı gibi, gençlik partisi olmayı, evet geleceğin partisi olmayı da başarmıştır.

Cepheleşmede Devrimci İnisiyatif

Komünist öncü, devrimci ve antifaşist güçlerin cepheleşmesine yönelik süren çabasıyla, sınıf savaşımını devrimci temelde geliştirmenin bu temel ihtiyacını karşılamayı politika yapış tarzının tipik bir özelliği kılmıştır. Bizzat birliğin ürünü olan parti, kendi dışındaki devrimci imkanları görmezden gelen anlayıştan, diğer devrimci ve antifaşist güçlerle buyurgan ve kibirli ilişkileniş tarzından, grupçuluk ve rekabetçilik hastalığından kesinkes kopmuştur. Birleştiricilik onun mayasında bulunur.

Birlik devriminin hazırlığı, devrimci hareketin geçmişindeki stratejik, taktiksel ve örgütsel deneyimlerin eleştirel analizinden de beslenir. ‘75-80 dönemindeki ilkesiz ayrılıkçılık, sekter ve dayatmacı hegemonyacılık, örgütler arası yüksek tansiyonlu rekabetçilik ortamına, bunun cepheleşme yeteneğini dumura ve düşman algısını zaafa uğratışına, böylece iktidar perspektifinin sikkelişmesine yöneltilen devrimci eleştiri, cepheleşme görevini omuzlamakta devrimci kendiliğindencilikten sıyrılmayı sağlamıştır. Dolayısıyla, partinin başlangıçtaki varoluşu emekçi sol hareketin cep-

heleşme yeteneksizliğinin teorik ve pratik özeleştirisi, ilkesellik ile esnekliği buluşturan politik duruşu ise emekçi sol hareketin cepheleşme yeteneği kazanmasına yol arayışıdır.

Komünist öncü, emekçi sol hareketin birleşik mücadeledeki geleneksel geriliğine meydan okurcasına, “birleşik devrimci önderlik” perspektifini geliştirmiş, diğer devrimci örgütlerle ilişkilerine “siper yoldaşlığı” ve “devrimci yoldaşlık” kavramlarıyla şekil vermiştir. Devrimci eylem ve güç birlikleri kurmaktan “devrimci parti ve örgütler cephesi”

Komünist öncü, emekçi sol hareketin birleşik mücadeledeki geleneksel geriliğine meydan okurcasına, “birleşik devrimci önderlik” perspektifini geliştirmiş, diğer devrimci örgütlerle ilişkilerine “siper yoldaşlığı” ve “devrimci yoldaşlık” kavramlarıyla şekil vermiştir.

fikrini işlemeye, tüm ilerici ve devrimci güçlerle “özgürlük cephesi” oluşturma gayretinden belirli politik konular etrafında ortak platformlar inşa etmeye, demokratik seçim ittifakları gerçekleştirmekten kadın özgürlük mücadelesinde ve devrimci gençlik mücadelesinde ortak kanallar açmaya değin bütün adımlarında, partinin emekçi sol hareket içerisinde cepheleşme konusunda yürüttüğü ideolojik mücadelenin, aldığı politik

inisiyatifin, geliştirdiği stratejik ve taktik ittifaklar perspektifinin güçlü izleri vardır.

Nihayetinde, komünist öncünün belirleyici katkılarıyla, Türkiye ve Kürdistan emekçi sol hareketinin önemli bölümü, cepheleşmenin özgün formlarına ulaşmış durumdadır: Bir yanda yasal ve fiili meşru mücadele zemininde geniş kitleleri çevresinde toplayan halkçı demokratik cephe, diğer yanda mücadelenin esasen yasadışı ve şiddete dayalı biçimleri zemininde yükselen birleşik devrimci cephe. Devrimci gelişme güzergahı, cepheleşmenin bu yerüstü ve yeraltı formlarının siyaseten daha da etkinleştikleri ve fiilen birbirlerini tamamladıkları bir düzey kazanılması olacaktır.

Hem faşist şeffik rejimine karşı direnişi büyütmenin güncel bir ihtiyacı olarak antifaşist cephenin genişletilmesi için çaba sarf etmesiyle, hem de bu ihtiyacı yanıtlama yöneliminin düzen solu CHP'yle ittifak arayışına tabi kılınarak zaafa uğratılmasına karşı mücadele etmesiyle, komünist öncü, emekçi sol hareketin cepheleşmesinde devrimci inisiyatif odağı olduğu gerçeğini bugün bir kez daha ortaya koymaktadır.

Enternasyonalist Devrimci Varoluş

Partinin enternasyonalist devrimci karakteri, belki ilk bakışta en yalın dışavurumunu, Türkiyeli komünistlerin Kürt ulusal devrimine yaklaşımlarında veya Rojava'da Enternasyonal Özgürlük Taburu pratiğinde bulur. Fakat bunun ötesinde o, proleter sınıf mücadelesinin özünde enternasyonal bir mücadele olmasından hareketle, Türkiye ve Kürdistan birleşik devriminin zaferi için savaşımını, bölge ve dünya devriminin dolaysız bir bileşeni olarak kavrar.

Bizzat partinin doğumu, uluslararası komünist hareketin 20. yüzyılın ikinci yarısına damga vurmuş olan bölünme ve parçalanma eğilimini, elbette kendi konumundan başlayarak, tersine çevirme girişimidir. Zira partinin kazanılmasını sağlayan birlik devrimi, komünist öncünün varoluşuna, dünya komünist hareketinin devrimci kazanımlarının özümsemesi niteliği kadar, onun devrimci olmayan bölünme ve parçalanma eğiliminin eleştirisi ve aşılması niteliğini de aşmıştır.

İçten çürüten SSCB'nin ve Varşova Paktı'nın çöküşüyle sosyalizm için mücadelede bir tarihsel dönemin

kapanmış, uluslararası komünist hareketin de ideolojik ve örgütsel bir krize tutulmuş olduğu koşullarda, parti, devrimci proletaryanın dünya çapında örgütlü gücüyle, yeni bir enternasyonal örgütlenmeyle emperyalist kapitalizmin karşısına dikilme görevine sarsılmaz bir inançla bağlı kalmıştır. Devrim ve sosyalizm için mücadelenin bütün tarihsel kazanımlarının, bütün temel amaç ve ilkelerinin dayanak alınacağı, ama aynı zamanda, teorik kavrayışta, politik mücadele tarzında ve örgütsel modelde önemli değişimlerin, sıçrama ve kopuşların, yeni uluslararası saflaşma ve kümelenmelerin ortaya çıkacağı bir yoldan ilerlenerek bu görevin başarılabileceğinin ayırındadır.

Bu yolu adımlayan komünist öncü, uluslararası alanda çok çeşitli parti ve örgütlerle ilişki kurmuş, birbirinden farklı çizgilere sahip parti ve örgütlerin bulunduğu çeşitli platformlara katılmış, çeşitli formlardaki enternasyonal kitle hareketinde ve kadın özgürlük buluşmalarında yer almış, bölgesel antiemperyalist mücadele konferansları toplanmasına ve koordinasyonları kurulmasına öncülük etmiştir. Geçen yıl ICOR bünyesinde

örgütlenme sorumluluğunu üstlendiği Ortadoğu Konferansı'yla bu çalışmalara bir halka daha eklemiştir. Tüm bu çalışmalar, ilişkiler ve platformlar dahilinde parti, tam bir özgüvenle, Marksizm ile revizyonizmin, devrimcilik ile reformculuğun ayrıştırılması, Marksizm-Leninizm'in ideolojik ve politik hegemonya kazanması uğruna mücadele etmiştir. O, enternasyonal ilişkilerin soyut ve lafzi bir sınırlılığın ötesine geçmesi, somut ve pratik bir nitelik edinmesi, devrimci işbirliğini geliştirmeye yönelmesi ve ortak politik eyleme kopmazcasına bağlanması gerektiğini savunmuştur. Milliyetçilik, şovenizm ve sosyal-şovenizme karşı ikircimsiz mücadele vermek de, 20. yüzyılın sosyalizm deneyimlerinde açığa çıkan ve enternasyonalist amaçların sosyalist devlet sınırlarında daralmasını getiren zaafıtan sakınmak da partinin enternasyonalist devrimci doğrultusunun kurucu öğeleri arasındadır.

Çeyrek yüzyılı geride bırakmış varoluşunda parti, gerek programı ve stratejisiyle, gerekse düşüncesi ve eylemiyle, sosyalizm için mücadelenin yeni tarihsel döneminde devrimci enternasyonalizm bakımından

da bir rönesans hareketi olduğunu göstermiştir.

Kapsamlılaştan Devrim Anlayışı

Komünist öncünün kesintisiz birleşik devrim anlayışı, varoluş tarihi boyunca birkaç eşikten geçerek ve yeni nitel özellikler kazanarak kapsamlılaştırmıştır.

Adeta teorik korkulukları yakarak geçilen bu eşiklerden ilki, devrimin emperyalist zincirin en zayıf halkasının kırılmasıyla gerçekleşeceği görüşünün, bölge ve dünya devrimi amacının vurgulanmasıyla güncellenmesi olmuştur. Tekelci kapitalizmin emperyalist küreselleşme evresinde bölge ve dünya devrimi imkanlarının muazzam artışı, devrim anlayışının kapsamlılaştırmasının da temelidir. Nitekim parti, ilerleyen yıllarda, emperyalist küreselleşme evresinde devrimin teorik, programatik ve stratejik sorunlarını çözümlenerek, devrimci önderliğin bu

yeni tarihsel koşullar altındaki teorik temellerini güçlendirme yolundan yürümüştür.

İkinci bir eşik, Kürt ulusunun birleşme hakkının parti programına girmesiyle belirlemiştir. Sonrasında birleşik devrimin Kürdistan cephesinin dört parçada kavranması ve Kürdistan'ın bir bütün olarak parti çalışmasının kapsamına alınması ise, devlet sınırlarını temel alan geleneksel görüşten kesin bir devrimci kopuş olmuştur. Keza bölgesel demokratik veya sosyalist federasyonlar kurma perspektifinin gelişimi de devrim anlayışının bu boyutundaki derinleşmenin bir başka bileşenidir.

Üçüncü eşik, kadın devrimi anlayışının gelişmesidir. Kadın devrimi programı ve stratejisinin inşasında on yılı bulan olgunlaşma süreci, partinin toplumsal devrim anlayışına muazzam bir ufuk kazandırmıştır.

Bu arada komünist öncü, kapitalizmin doğa üzerindeki yıkıcı etkileri-

nin korkunç bir ekolojik kriz düzeyine vardığı günümüz dünyasında, ekolojinin savunulmasındaki geride kalmışlığını aşmaya, ekolojik yıkıma karşı mücadelenin hem teorik ve programatik hem de politik ve pratik ihtiyaçlarına cevap olmaya da yönelmiştir.

Son olarak parti, sosyalizmin 20. yüzyıl deneyimleri ve sorunlarına, uzun yıllardır ele alınmak üzere komünistlerin önünde bekleyen bu kapsamlı konuya eğilmiş, bunu merkezi bir konferansın gündemi kılmıştır. Bu konuda ilerleme, yani muzaffer devrimin gelecek perspektifleri boyutuyla da devrim anlayışını derinleştirme görevi halen komünist öncünün omuzlarındadır.

Bütün bunların devamı ve tamamlayıcısı olarak, “antiemperyalist demokratik devrim” tanımını terk edilmiş, “antifaşist, antiemperyalist, antisömürgeci, cins özgürlükçü demokratik devrim” görüşüne ulaşılmıştır. Devrim anlayışındaki bu kapsamlılaşma süreci, komünist öncünün canlı ve dinamik yapısının, nitel sıçramalar içeren devrimci gelişim çizgisinin berraklaşmasıdır.

Devrimci Adanmışlık Ve Sarsılmaz Partizanlık

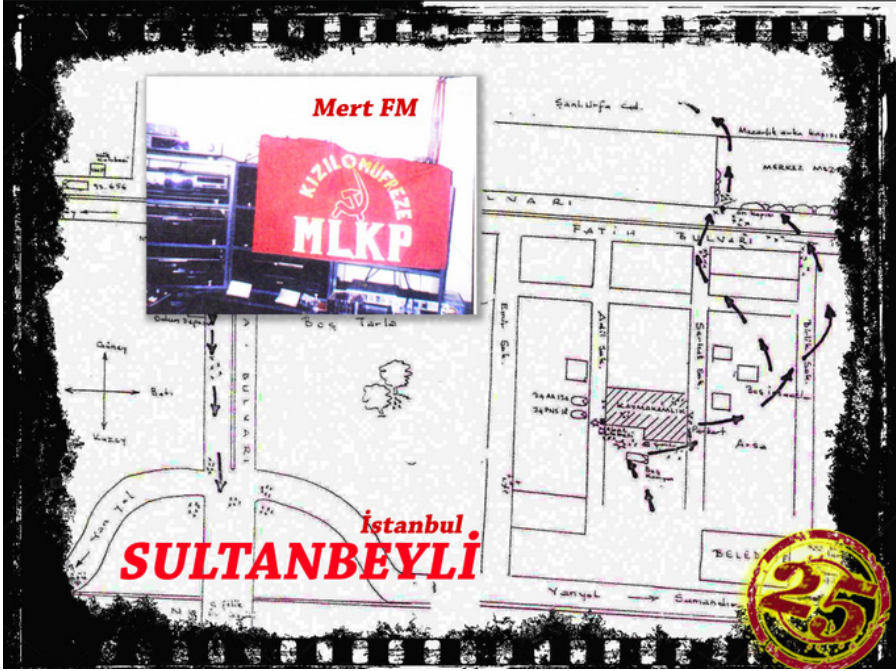
Kuruluşunun 26. yılında komünist öncü, politik İslamcı faşist şeflik rejimine karşı en ön saflarda dövüşüyor olmasıyla, devrimci adanmışlığı ve sarsılmaz partizanlığıyla dikkat çekiyor. Kuşkusuz ki bunlar, komünist öncünün en temel nitelikleri ve devrimci önderlik iddialı gelecek yürüyüşünün en sağlam dayanakları arasındadır. Ama bu nitelikler kendiliğinden oluşmuş da değildir. Onun işçi grev ve direnişlerinde, üniversiteli ve liseli gençlik hareketlerinde,

kadın özgürlük mücadelelerinde, Kürt ulusal özgürlük savaşımında, Alevilerin demokratik hareketlerinde, ekoloji eylemlerinde, zindan direnişlerinde, Gazi ayaklanmasında, Gezi-Haziran başkaldırısında, Kobanê serhildanında, Bakur özyönetim direnişlerinde, antiemperyalist, antifaşist ve antisömürgeci bütün mücadelelerde sergilediği devrimci pratiğin, sömürgeci faşist düşmanın sayısız saldırısını göğüsleyen devrimci duruşunun, şehitleri, gazileri ve tutsaklarıyla büyük bedeller vermekte tereddüt et-

Öncülük, elbette her şeyden önce, açıkça belirlenmiş büyük amaçlara bağlılığı gerektirir. Ve büyük amaçlara kopmazcasına bağlılık, adanmış devrimciliğin yeşerdiği topraktır.

meyişinin ve kuşkusuz öncellerinin biriktirdikleri dahil yarım yüzyıllık zengin devrimci mücadele deneyimleriyle donanmış oluşunun eseridir.

Öncülük, elbette her şeyden önce, açıkça belirlenmiş büyük amaçlara bağlılığı gerektirir. Ve büyük amaçlara kopmazcasına bağlılık, adanmış devrimciliğin yeşerdiği topraktır. Faşist yayılım ateşi her zaman en önde yürüyenler üzerinde yoğunlaştığı, devrimci öncüler her zaman sınıf düşmanının hedef tahtasının merkezinde olduğu içindir ki, öncülük aynı zamanda feda ruhuyla bezeli adanmış devrimciliktir. Gazi ayaklanması da, Gezi-Haziran ayaklanması da, faşist karşıdevrim ateşinin komünist

öncü üzerinde yoğunlaşmasını getirmiş, komünist öncü ise yüz yüze kaldığı faşist devlet terörünü devrimci adanmışlık çitasını yükselterek göğüslemiştir. Adanmış devrimciliğin zayıfladığı yerde devrimci fedakarlık da eksilir.

Büyük amaçlara kopmazcasına bağlılık, diğer yandan, sarsılmaz partizanlığın kaynağıdır. Devrimci amaçların gerçekleşmesi, devrimci program ve stratejiye, bunların pratikleşmesi olarak devrimci taktiklere, politik mücadele koşullarına uyarlanmış bir örgütsel yapılanma ve çalışma tarzına ihtiyaç duyar. Partizanlık, bu ihtiyacı yanıtlamanın katalizörüdür. Ve yalnızca faşist şeffik rejimi karşısında parti saflarında bulunmak değildir, bundan daha önemlisi, faşist şeffik rejiminin sertleşen saldırıları ve antifaşist kitle hareketinin uzayan durgunluğu koşullarında, parti saflarında da zuhur etmesi kaçınılmaz olan tasfiyecî ideolojik,

politik ve örgütsel etkilenmeler karşısında taraf olmak, partinin devrimci kazanım ve değerlerini savunarak, çizgi ve tarz sürekliliğini her günkü devrimci ilişkiler ve çalışmalar içerisinde sağlayarak, devrimci iç ideolojik mücadele yürütme sorumluluğu göstererek taraf olmaktadır.

Faşist şeffik rejimine karşı direniş ve mücadeleyi zafere taşımak için, bugün komünist öncünün belki en öncelikli ihtiyacı, devrimci amaçlara bağlılığın, devrimci adanmışlığın ve sarsılmaz partizanlığın birleşip sentezlenmesi ve daha yüksek bir devrimci nitelik meydana getirmesidir. Yeni tarihsel koşullarda devrimci önderliğin gelişimi ve sürekliliğinin yolu buradan geçmektedir. Partinin devrimci gerçekliği, partili bütün militanlara bunu emretmektedir.

Partinin, sonsuzluğa uğurladığı militanlarıyla, polis kuşatmasına direnişte Ozan ve Fırat, Serêkaniyê savunmasında Kerem, Karadeniz dağ-

larına kanatlanışta Sinan ve Koray yoldaşlarla son bir yılda yürüdüğü güzergah, onun devrimci gerçekliğini resmeder.

Partinin, Suruç katliamının 5. yılında gerçekleştirdiği politik kitle kampanyasıyla, işçilerin ve ezilenlerin ileri bölüklerini sokağa çeken, demokrat aydın ve sanatçıları cesaretlendiren, emekçi sol harekette partileri ve devrimci gençlik örgütlerini ileri iten öncü pratiği, onun devrimci gerçekliğine örnek teşkil eder.

İşte bu büyük gerçekliği, parti gerçekliğini anlamak, aynı zamanda, onu işçi sınıfı ve ezilenlere, kadınlara ve gençlere, bütün devrim-

cilere anlatma görevini beraberinde getirir. Komünist militanlar, yani onur duyulacak bu gerçekliğin bütün yapıcıları, komünist öncünün çeyrek asrı aşkın mücadele tarihinin kazanımlarına yaslanmalı, onun başarılarıyla buluşmalı ve özdeşleşmeli, bedel kapılarından geçecek ve yeni nitelikler edine edine bugüne gelen partiyi, işçilerin, kadınların, gençlerin, tüm ezilenlerin mücadele bilinci ve arzusu uyanan kesimlerine, faşist şeflik rejimine direnişte ileri atılmak isteyen anti-faşistlere ve devrimcilere, tam bir özgüvenle, devrimci önderliğin adresi olarak göstermelidir.

BELGE

Birlik mücadelesi komünist hareketin tarihinde başarılmış bir devrimdir¹

Marksist Leninist Komünist Parti'nin (MLKP) kuruluşu olan komünistlerin birlik kongresinin ardından kongreye katılan bir delege ile yapılan bu röportajı tarihsel ve güncel değeri nedeniyle, yeniden okurlarımızın dikkatine sunuyoruz.

Komünistlerin örgütsel birliği için mücadele neyi ifade ediyor?

Komünistlerin örgütsel birliği uğruna mücadelenin anlam ve önemine birkaç noktadan bakabiliriz. Her şeyden önce komünistlerin tek bir öncü örgüt olarak birleşmeleri bir ilke sorunu. Komünistlerin örgütsel parçalanmışlığı saçma ve akıldışı. Devrimci deneyimler, komünistlerin tek bir öncü parti olarak birleşip örgütlenmesinin proleter devrimin hazırlığının ve zaferinin koşullarından birisi olduğunu gösteriyor. Komünistlerin bu bilinç ve iradeye sahip olması gerekir. Dolayısıyla birlik mücadelesinin bir içtenlik ve tutarlılık sınavı olduğunu da söyleyebiliriz. Kaldı ki, komünistlerin proletaryanın çıkarlarından ayrı; kendi çıkarları olmadığını göre, tarihten kaynaklı ayrı örgütler olarak bölünmüşlük gerçeğinin sürmesi, komünistler bir

kez bu bilince ulaştılar mı, saçma ve gericedir.

Eğer bu soruyu, MLKP-K'nın mücadele yürüttüğü coğrafyada devrimci ve komünist hareketin gelişimi bakımından ele alırsak, birlik mücadelesi, devrimci ve komünist hareketin yerleşik geleneklerine, geri ve zayıf yanlarını bir başkaldırıdır.

Komünist hareketin ve mücadelenin gidişatını değiştirmek için tarihsel bir inisiyatif ve girişim niteliğine sahiptir. Yepyeni bir şeydir. Bölünmeler, parçalanmalar söz konusu olduğunda çok bereketli bir coğrafya üzerinde bulunduğumuzu kim reddedebilir ki? Devrimci ve komünist örgütler geçmişte bölünme ve parçalanmalar yolundan ilerlemiştir ama bu yoldan alınabilecek bir mesafe kalmamıştır. Çok açıktır ki, bu yol tükenmiştir. İlkesiz ayrılıkçılık ve birleştiricilik yeteneğinin çok sınırlı ve düşük oluşu, güçlü ve bir ölçüde

¹ MLKP'nin merkezi yayın organı Partinin Sesi'nin birinci sayısında yer alan bu röportajın orijinal başlığı "Bir delege yoldaşla kongre ve birlik üzerine röportaj"dır.

gelenekleşmiş kendiliğindencilik-irade zafiyeti-devrimci ve komünist hareketin belirgin bazı özellikleridir. Ortak çalışmalar, güç ve eylem birliklerinde bile devrimci örgütlerin çok geri bir durumda buldukları herkesin kabul ettiği gerçeklerdir. Üstelik, devrimci ve komünist harekete yakın, düzene ve faşist diktatörlüğe karşı öfkeli, mücadeleye atılan veya atılmayan en hazır yığınların, yoğun ve açık “birlik” talebine rağmen bu böyledir.

Birlik mücadelesi, kesin bir sızrama istek ve iradesi ve hatta, komünist hareketin tarihinde başarılmış bir devrimdir. Tarihin süregeldiği tarzda yapılmasını noktlayan ve yeni bir tarzda yapılmasını ateşleyen devrimci bilinç ve irade ortaya koyulmuştur. Tarihe bir başkaldırıdır. Birlik mücadelesi içerisinde yer alan komünist örgütlerimiz, kendi tarihlerine ve bununla birlikte, bir bütün olarak komünist hareketin tarihine ve gidişatına devrimci bir müdahalede bulunmuşlardır.

Uluslararası komünist hareket bakımından ele alındığında da birlik mücadelesi oldukça anlamlı ve tarihsel bir öneme sahiptir. Genel bir tablo biçiminde düşünüldüğünde, Stalin sonrası on yıllar, uluslararası komünist hareketin bölünüp parçalandığı, dağılıp küçüldüğü bir gerileme dönemi olmuştur. AEP² ve ASHC'nin³ teslimiyetiyle bu eğilim en alt düzeye vararak, dibe vurmuştur. Öyle ki, günümüzde örgütsel dağınıklık ve ideolojik belirsizlik içerisinde olan uluslararası komünist hareketin varlık hakkı tehdit altındadır. Birlik

mücadelesi ve bu yolda elde ettiğimiz muazzam başarı, UKH'nın⁴ yaşamakta olduğu bu parçalanma ve dağılma, küçülme eğilimine kendi konumumuzdan müdahale ederek, aşmak anlamına da geliyor. Komünist hareketin örgütsel bölünmüşlük içerisinde olduğu diğer ülkelerde de benzer gelişmelerin yaşanması beklenebilir ve beklenmelidir. Birlik, UKH'de eskiyi, statükoyu temsil eden eğilimin dışına çıkma inisiyatif olarak da çok değerlidir ve büyük bir öneme sahiptir.

Siyasal açıdan ne söylenebilir?

Özellikle olayın tarihsel anlam ve önemi üzerinde durmamız, komünistlerin örgütsel birliğinin güncel ve siyasal açıdan daha az önemli ya da önemsiz olduğu anlamına gelmez. Ancak, birlik mücadelesiyle her şeyden önce niteliksel bir gelişmenin peşindeydik, esas hedefimiz doğru anlaşılmalıdır. Birlik mücadelesinde yola çıktığımız örgütlerimizden daha

² AEP: Arnavutluk Emek Partisi

³ ASHC: Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti

⁴ UKH: Uluslararası Komünist Hareket

ileri, daha yetenekli bir öncü örgüt yaratmak istiyoruz. Güçlerin parçalanmışlığı yalnızca nicel güç kaybını getiriyor, aynı zamanda daha da önemlisi komünist çalışmada düzey düşüklüğü ve nitelik zayıflığını da getiriyor. Birliğin güncel ve siyasal önemi mevcutlarından çok daha ileri öncü bir örgütün inşa edilmesinde somutlaşıyor. Doğal olarak bu inşa çalışması halen sürüyor. Proleter sınıf mücadelesinde büyük kavgalara tutuşabilecek büyük sorumluluklar üstelenebilecek öncünün inşası çalışmasını yürütüyoruz.

Birlik mücadelesi ve komünistlerin örgütsel birliğinin elde edilmesi, devrimimizin çok belirgin eşitsiz gelişiminin yüklediği devrimci görevler kavrandığında bizzat bu eşitsiz gelişmeye müdahale anlamına gelen ve Batı'da ikinci bir mücadele cephesinin geliştirilmesi ve sömürgeci faşist diktatörlüğün Batı'dan sıkıştırılmasında yapmamız gereken ve yapabileceklerimizin en fazlasını ve en büyük hızla yapmak üzere kendimizi ortaya koymaktır. Komünistlerin birliğinin mücadeleye güç ve atılım kazandıracağı şüphe götürmez. Tereddütsüz söyleyebiliriz ki, birlik başarılımış en devrimci görevdir, politik gelişmeler üzerindeki etki ve ağırlığı somut olarak ortaya çıkacaktır. Bu büyük tarihsel inisiyatif ve sıçramanın önemli siyasal sonuçlar yaratmaması düşünülemez bile.

Birlik Kongresi nasıl hazırlandı?

Birlik Kongresi çok somut olarak Nisan 1993'te, örgütlerin temsilcilerinin katıldığı Birlik Olanaklarını Değerlendirme Toplantısı'nda (BODT) kararlaştırıldı.

Hazırlıklar genel hatlarıyla, BODT'da kararlaştırılan birlik pla-

nına göre yürütüldü. BODT planının önderlikler tarafından onaylanmasının devamında BK gündeminde ele alınacak konularda tartışma materyallerini hazırlayacak bir komisyon oluşturuldu. Örgütlerin kongreleri toplanmadan önce, BK tartışma materyalleri aşağı yukarı hazırlanmıştı. Kongrelerin BK hedefine bağlanmış birlik planını kararlaştırmasından sonra önderlikler Birlik Kongresi Örgütlenme Komitesi (BKÖK) kurdular. BKÖK'ün tartışma materyallerinin Birlik İradesi'nde yayınlanmasıyla, Kongre gündemi üzerine tartışmalar başlatıldı.

Birlik İradesi tartışma platformlarından birisiydi. Örgütlerimizde birleşmiş komünistler, Bİ'de düşünce-

Birlik kararıyla MLKP-BK'nın ilan edilmesiyle de gelecek başlıyordu. Kökleri geçmişimize, etkileriye bütün geleceğimize uzanan bir devrim olarak birliğin ebesidir Birlik Kongresi.

lerini yazılı olarak ortaya koydular, tartışma yazılarını eleştirdiler ya da zenginleştirici tartışmalar yaptılar.

Değişik çalışma alanlarında düzenlenen ortak toplantılar önemli diğer bir tartışma ve hazırlık platformu oldu.

Her düzeyde ilişki sürdüren organ temsilcileri arasındaki tartışmaları ayrıca belirtebiliriz.

Hiç kuşkusuz, BK'ya gönderilecek temsilcilerin seçildiği delege toplantıları, BK gündemi üzerine tartışmaların yürütüldüğü önemli diğer bir platformdu.

Bunlara, seçilmiş delegelerin Birlik Kongresi oturumlarında yaptıkları

rı tartışmaları da eklemeliyiz. Birlik mücadelesi ve BK hazırlık süreci MLKP-K kadroları için çok değerli ve zengin bir deneyim oldu. Devrimimizin bütün teorik, programatik, stratejik, taktik ve örgütlenme sorunları üzerine bir kez daha ve kolektif olarak düşünülmesi, inceleme ve tartışmalar, MLKP-K'nın bir üstünlüğü ve MLKP-K kadrolarının farklılığıdır.

Ama bu tablo içerisinde iki şey daha özellikle dikkat çekiyor; MLKP-K ciddi, sıkı ve sistematik, tamamen bilinçli ve iradi çabaların eseri olarak ilan edildi. Diğer hiçbir devrimci ya da komünist örgüt böylesine bilinçli ve iradi çabalara dayalı olarak kurulmamıştır. Bu MLKP-K'nın söz götürmez üstünlüğüdür. MLKP-K'nın oluşumunun bu kısa özeti, onu yaratanların sahip oldukları proleter demokrasi kavrayışını gösteren çok somut ve yeterli veridir. Bu demokrasi, sürecimize damgasını vuran kolektivizme de yaşam vermiştir. Üzerine ambarlar dolusu mürekkep ve kâğıt tüketilen, ama örgütlerin ve kadroların kendi yaşamlarında sosyalist demokrasiden fersah fersah uzak oldukları gerçeği göz önünde tutulduğunda, MLKP-K'nın sahip olduğu sosyalist demokrasi onun üstün yanlarından birisi olduğu gibi, elde ettiği değerli bir kazanımdır da.

Birlik Kongresi'nin birlik sürecindeki yeri nedir?

Birlik planı, BK'yı birlik çalışmasının en yetkili otoritesi olarak koyuyordu. BK -program, tüzük, strateji, taktik vb.- bütün sorunları görüştü, kararlaştırdı. Her iki örgütten BK delegeleri ayrı ayrı yaptıkları toplantılarda örgütlerini feshetmeyi kararlaştırdılar. Bunlar, birliğin kararlaştırıldığı oturumda Kongre'ye sunuldu.

Kongre, delegelerinin örgütleri için aldıkları kararları ayakta alkışlarla selamladı ve “şan olsun” haykırışları arasında örgütler tarihe armağan edildi. Bu, Kongre'mizin kendi geçmişini de noktalamasıydı. Birlik kararıyla MLKP-K'nın ilan edilmesiyle de gelecek başlıyordu. Kökleri geçmişimize, etkileriye bütün geleceğimize uzanan bir devrim olarak birliğin ebesidir Birlik Kongresi.

Kısacası, Birlik Kongresi, çok kesin bir geçmişi ve bir geleceği olan tarihsel bir eşik, bir sıçrama anıdır. Geçmişi TKİH ve TKP/ML Hareketi'dir. Geleceği ise MLKP-K'dır. Birlik Kongresi, TKP-ML Hareketi ve TKİH'den MLKP-K'ya yaptığımız devrimci bir sıçramadır.

Kongre atmosferi hakkında bilgi verir misiniz?

En başta Kongre mekânı ve ulaşım sisteminin çok iyi hazırlandığını belirtmek gerekiyor. Delegeler çeşitli güvenlik kuşaklarından geçerek götürüldüler. Elbette nereye gidildiğinin bilinmemesi, görülmemesi de bunun bir parçasıydı. Önceden saptanan kurallar ve metotlarla bütün bunlara uygun bir pratik sergilendi.

Delegeler bir araya geldikleri andan itibaren Kongre havasını solumaya başladılar. Hızla tanışma, tartışma, birbirini anlamaya çalışma ve kaynaşma sürecine girdiler. Karşı karşıya buldukları ağır sorumluluğun, sıkı bir mücadele yürütme ihtiyaç ve psikolojisinin, dahası kimi ön yargıların baskısı altında olmalarına karşın sağduyuya ve komünist olgunluklarına gölge düşürmediler. Kökenlerine göre gruplaşmamaya özel bir önem verdiler. Sözcüğün tam anlamıyla müthiş bir coşku ve heyecan iliklere işlemişti.

Pankartlar ve şehitlerin fotoğraflarıyla donatılmış salonda her an canlı tartışmalar yaşıyordu. Yatma, kalkma, yemek, güvenlik nöbeti vb. konularda baştan itibaren disiplin sağlanmıştı. Faşist diktatörlüğün olası bir saldırısına karşı silahlı direnme hakkının kullanabileceği tarzda hazırlıklar yapılmıştı ve günlük yaşamda bunun gereklerine uygun davranılıyordu.

Kongre'nin açılış tablosunu unutmak olanaksız. Tüm delegeler gerçekleştirdikleri tarihsel eylemin yüksek bilinciyle donanmışlardı. Gururluydular. Coşkuluydular.

En yaşlı delege sıfatıyla bir yoldaşın çağrısı. Saygı duruşu. Enternasyonal. Açılış konuşması. Örgüt Merkez Komiteleri adına konuşmalar. Alkışlar. Tarihsel adımın zafer marşı başlamıştı artık. Mutluluk ve tebessüm sinmişti dört yana. Divan seçimi, iç tüzük ve gündemin belirlenmesi. Bütün bu konularda oy birliğiyle alınan ilk kararlar. Tüm delegelerin Kongre'nin büyülu ha-

vasında yitip gitmesi. Canlı, sıkı, düzeyli tartışmalar. Öneriler, itirazlar, eleştiriler, lehte ve aleyhte konuşmalar, oylamalar... Her gün asgari on saatlik çalışma süresi. Aralarda ve akşam oturum sonrası süren tartışmalar. Türküler, voltalar. Bir sonraki gündemin hazırlıkları. Oldukça yüksek bir tempo. Sınır tanımaz fiziksel ve zihinsel enerji. İnatçı, keyifli yoldaşça ikna çabaları. Her dakikası dolu dolu geçen saatler. Tartışmaların tamamlandığı her konuda oylamalar yoluyla ve alkışlar arasında kabul edilen düşünceler, kararlar.

Giderek kökleşen, adeta bin yıldır Kongre salonunda yaşıyormuşuz duygusu. Tüm varlığıyla Kongre'ye bağlanma. Sürekli yoğunlaşan kaynaşma, pekişen güven duygusu, en sert, en hararetli tartışmaların güçlü bir yoldaşlık atmosferinde gerçekleştirilmesi. "Amacı aşan" deyim ve vurgular nedeniyle delegelerin Kongre'ye açıklamaları. Espriler. Kahkahalar.

Hep yüksekte seyreden tartışma tansiyonu. Tartışma metinlerinin alınan kararlar doğrultusunda düzenlenmesi veya yeni kararların belirlendiği tarzda yazılı hale getirilmesi için seçilen komisyonların süregiden çalışmaları. Yetmek bilmeyen zaman.

Ve nihayet pek çok delegenin birkaç kilo verdiği yoğun tartışmaların noktalandığı gün. Gündemin ilgili tüm maddelerinin ele alınıp sonuca ulaştırıldığı an.

Artık sıra gündemin “örgütlerin feshi” ile ilgili maddesindedir. Her iki örgütten seçilmiş delegelerin katıldığı Birlik Kongresi içinde iki ayrı toplantı. Tartışmalar, değerlendirmeler... Delegelerin tek tek görüşlerini ortaya koymaları ve fesihle ilgili kararlarını, oylarını belirtmeleri. Aynı anda iki ayrı salonda hüznün, sevincin, hatıraların yumağında kullanılan oylar ve alınan fesih kararları. Her iki örgütün en eski üyelerince, TKİH ve TKP/ML Hareketi'nin ta-

rihe armağan edildiğinin açıklandığı karar metinlerinin Kongre'ye okunması. Alkışlar. “Şan Olsun TKP/ML Hareketi'ne”, “Şan Olsun TKİH'e” sloganları.

Bu tarihsel anın ardından yeni örgütün kuruluş kararı için tek tek isim okunarak yapılan oylama. Sonuç; oybirliğiyle kabul. Dinmek bilmez alkışlar. İsim üzerine tartışmalar, öneriler, Birlik zaferinin büyük heyecanı altında oylama yoluyla MLKP-K isminin ilanı. Alkışlar, sloganlar, marşlar. Yüreklere dolduran bir ezgi:

“Yükseliyor yapı”!

Her biri asgari 5 saatlik çalışmayı kapsayan ve baştan sona ateşli tartışmalara sahne olan 26 oturumun ardından birlik olanağı gerçeğe çevrilmişti. İlk günkü heyecanlarından ve enerjilerinden hiçbir şey yitirmeyen delegeler saat 17:30'da zaferi ilan ettiler.

Ve konuşmalar. Nisan Toplantısı delegasyonu (BODT heyeti) adına, Kongre çalışanları adına konuşmalar. Son olarak Divan Başkanı yoldaşın büyük bir heyecan ve coşkuyla yaptığı ve yoğun alkışlarla desteklenen kapanış konuşmasına, noktanın, olanca içtenlik ve mutluluğuyla yerinden fırlayan en yaşlı delegelerden biri tarafından konulması: “Yaşasın MLKP-K!” Sıkılı yumruk eşliğindeki bu doğal haykırış o anki duyguların yalın bir ifadesi olarak hatırlanacaktır.

Saygı duruşu, yeniden coşkuyla haykırılan enternasyonal, marşlar, alkışlar.

Yeni bir geleceğe büyük kavgalara, özgürlük, sosyalizm ve komünizm uğruna kahraman günlere hazır yürekler, yoldaşa bir mücadele atmosferinde örülen parti bağları.

Komünistler kendi tarihlerini yapma iradesine sahip olduklarını göstermenin mutluluğuyla, pırıl pırıl gözlerle ve coşkulu yüreklerle vedaya hazırlanıyorlar Kongre mekanına...

BK'da MLKP-K ilan edildi. Bu, MLKP-K bakımından birlik sürecinin tamamlandığı anlamına mı geliyor? Birlik çalışmasının BK sonrasına sarkan görevleri var mı?

Kongremiz, hiç şüphe yok ki, 4/4'lük kurucu bir kongreydi. Programı, tüzüğü, strateji ve taktik sorunları kararlaştırdı, gelecek kongreye kadar MLKP-K'yı yönetecek Merkez Komitesi'ni seçti.

Kongremiz, hiç şüphe yok ki, 4/4'lük kurucu bir kongreydi. Programı, tüzüğü, strateji ve taktik sorunları kararlaştırdı, gelecek kongreye kadar MLKP-K'yı yönetecek Merkez Komitesi'ni seçti.

MLKP-K'yı ilan ederek beş yıldır süregelen birlik çalışmasına kesin ve son noktayı koydu. Bunlar komünist hareket bakımından muazzam bir gelişmeyi ifade eden büyük başarı ve kazanımlarımızdır.

Ülkemizde inanılması güç ve görülmemiş bir olaydır başardığımız iş. Fakat bütün bunlar, kurucu inşa çalışmasının Birlik Kongresi'nde tamamlandığı, olup bittiği anlamına gelmez. Doğal olarak inşa çalışması Kongre'nin bıraktığı yerden yürütülecektir, yürütülmektedir. Halen yürütülmekte olan ilişkilerin yeni-

den düzenlenmesi ve örgütsel inşa çalışması en acil görevler olarak önümüzdeki birkaç ayı kapsayan dönemde çalışmalarımızdaki ağırlığını koruyacaktır. Ne var ki, "kuruluş" çalışmasının, ilişkilerin yeniden düzenlenmesi ve örgütsel inşanın biçimsel olarak halledilmesiyle tamamlanacağı da düşünülemez. Kuruluş çalışması, MLKP-K'nın politik mücadelesinde kendini ortaya koyuşuyla, kendi dil ve tarzını geliştirmesiyle tamamlanabilir ki, bu, MLKP-K kadrolarının şekillenmesi ve kaynaşması sürecidir.

"Yeni bir dil, yeni bir tarz, kadroların yeniden şekillenmesi"... Özel olarak neleri anlatıyor ve nasıl gerçekleştirilebilecektir bunlar?

Yalnızca jargon ve üslup değişimi değil sorun. Hatta jargon ve üslup değişimi en önemli unsurlar içinde bile sayılamaz. Elbette ki, burada da bir değişim yaşanıyor, yaşanacak. Birlik mücadelesinin değişimi dönüşümü kapsadığını baştan beri biliyoruz. Değişim, birlik mücadelesi süresince yaşanageldi. Birbirimizden çok şey öğrendik. Birlik Kongresi'yle yaşadığımız değişim sürecinde kesin ve belirleyici adımı attık. Artık iki ayrı örgüt yok. Fakat süregelen değişimi MLKP-K pratiği içinde ilerletip, derinleştirmek ve olgunlaştırarak tamamlama kapsamındaki görevler varlığını koruyor.

Yeni dil, yeni tarz ve kaynaşmanın birçok unsuru BK'ya uzanan süreçte (BK çalışmaları dahil) belirdi. Bununla birlikte, birlik gerçekleşmeden (BK'dan) önce, yani ayrı ayrı örgütlerin varlığı ve çalışmalar temel veriyken bu sorunların çözü-

münün gerçekleşmesi, yeni bir dil ve tarzın olgunlaşıp çiçeklenmesi, kadroların kaynaşması olanaksızdı. Çünkü bunların başarılması, teorik öngörülerin ötesinde, yeni örgütün pratik devrimci faaliyetini gerektirir. Kadroların kaynaşması, yeni dil ve tarzın geliştirilmesi asıl olarak örgütsel birliğin elde edildiği BK sonrası yeni dönemin, yani MLKP-K'nın devrimci pratiğinin çözeceği sorunlardır. Bu yön ve boyutuyla kurucu çalışma sürmektedir ve bir süre daha gündemimizde kalacaktır.

Birlik, proletaryanın sınıf mücadelesinin en acil ve en yakıcı ihtiyacı olan öncü partinin, politik genel kurmayın yaratılması için, proleter sınıf mücadelesi için gerekli. Birlik mücadelesinde hep bu bilinçle hareket ettik. Yani en nihayetinde birlik de bir araç. Yakalamak istediğimiz düzey, hedefimiz çok açık. Devrim yangınına büyütmek, devrimin önderliği olarak, işçi sınıfı ve emekçi yığınların, gençliğin, emperyalizme, işbirlikçi kapitalist düzene ve faşist diktatörlüğe karşı, devrimci savaşımının örgütleyicisi ve önderi savaşçı militan devrimci öncü partiyi inşa etmeyi, yaratmayı hedefliyoruz. Yeni dil, yeni tarz, kadroların kaynaştırılması işte böyle bir devrimci pratiğin geliştirilmesinden başka bir şey değil. Tarihe armağan ettiğimiz örgütlerin özgül tarihleri ve kendilerini var ediş tarzları, doğal olarak, bu pratiğin ve ilişkilerin asıl ve özel ürünü olan kadroları da şekillendirmişti. İşte bu yetişkin insan unsuru, birlik mücadelesiyle hem örgütlerin ve hem de örgütlerin oluşturucu atomları olan bireylerin tarihsel varoluşuna müdahale etti. Bu başarılı müdahalenin devamı olarak, şimdi tarihi farklı biçim ve tarzda yapıyoruz. Çalışmaları, birlik mücadelesi

sürecinin ve Birlik Kongresi'nin inşa ettiği değerler, aldığı kararlar yönetiyor. Eski örgüt bağları bitti, onlara son verildi. Bütün kadrolar yalnızca Kongre kararlarına ve MK'ya karşı sorumlular. Muhakkak ki, Kongre kararları bütün MLKP-K örgütlerinde incelenecek, tartışılacak ve tüm kadrolar onları özümseyecektir. Bugünün önemli görevlerinden bir bölümü olarak bunların başarılması yeni dil ve tarzın şekillendirilmesi, kadroların kaynaştırılması çalışmasının temel bir unsuru olarak, önemli bir ilerleme sağlamamızı da getirecektir.

Ancak, gerek kadroların kaynaştırılması ve yeniden şekillendirilmesinde ve gerekse yeni dil sorunlarının çözümünde, Kongre'nin şekillendirerek somut olarak kalıba döktüğü MLKP-K iradesi ışığında geliştirilecek devrimci pratik, MLKP-K'nın kendini ortaya koyuşu, politik mücadele ve çalışma tarzı belirleyici olacaktır.

Yeri gelmişken, Kongre belgelerini incelemenin sorumluluk sahibi her devrimcinin bir görevi olduğunu belirtelim. Ama, burada asıl olarak

şuna işaret etmek istiyoruz. Birlik Kongresi belgelerinde kristalize olan MLKP-K iradesi başlangıç noktamız ve çalışmalarımızın kılavuz ipi olduğu içindir ki, kadro ve örgütlerimizin, BK belgelerini okuma-inceleme ve özümleme çalışması hemen önümüzde duran çok önemli görevleri içerisinde önde gelir. Kadro şekillenmesi ve parti bağları BK kararları temelinde geliştirilecektir.

Devrimci ve komünist örgütlerin kendine dönük geleneksel dar politi-

Bu yeni tarz, her alanda devrim yangınını büyütme, bu yangının orta yerinde MLKP-K'yı geniş işçi ve emekçi yığınların devrimci savaşımının örgütleyicisi ve önderi olarak geliştirecek politik çalışmanın örgütlenmesi ve geliştirilmesi yolundan pratik olarak kurulacaktır.

ka tarzına -ki örgütlenme ve çalışma tarzını da bu politika tarzının yönlendirdiği açıktır- devrimci eleştiri yoluyla düşünce ve kavrayış bazında aşık. Ama asıl olan yeni tarzı pratik olarak kurmak. Bu yeni tarz, her alanda devrim yangınını büyütme, bu yangının orta yerinde MLKP-K'yı geniş işçi ve emekçi yığınların devrimci savaşımının örgütleyicisi ve önderi olarak geliştirecek politik çalışmanın örgütlenmesi ve geliştirilmesi yolundan pratik olarak kurulacaktır. Örgütsel inşa çalışması

elbette her şeyden önce kuvvetlerimizin yeniden düzenlenmesi ve örgütlenmesini kapsıyor. Bu bakımdan daha şimdiden büyük mesafeler de kaydettik. Fakat örgütün araç olduğunu aklımızdan çıkarmamalıyız. Örgütsel inşanın bütünleyicisi; örgütte can veren, onu ete kemiğe büründüren, kendini politik mücadelede var ediş tarzıdır. MLKP-K, bugün temel sorunun, geniş işçi ve emekçi yığınların politik öncüsü, onların faşist diktatörlüğe karşı savaşımının örgütleyicisi ve önderi olarak politik mücadelede kendini ortaya koymak olduğunu biliyor. Bu, MLKP-K'nın varlık nedenidir. Komünist hareketteki kendiliğindenliğe, irade zafiyetine ve dar grupçuluğa -ve tabii bütün bunların üretip şekillendirdiği egemen politika tarzına karşı mücadele içinde doğan ve bu mücadele sayesinde diğer hiçbir devrimci örgütün sahip olmadığı birleştiricilik yeteneğine sahip olan MLKP-K yeni tarzı yaratabilecek hazırlık, bilinç, irade ve görüş açısına sahiptir.

Bütün bunların, yeni bir dil ve tarzın, kadroların kaynaştırılması ve yeniden şekillendirilmesinin, çok somut bir mücadeleyi gerektirdiği de şüphe götürmez. Önceki tarihsel varoluş biçimleri nedeniyle örgütlerin mücadele ve çalışma tarzının üzerindeki izlerinin eskiye dair bir kısım olumsuz alışkanlıkların etkilerinin kadrolarda şu ya da bu düzeyde yansımaları kaçınılmazdır. Zaten yeniden şekillenme ihtiyacının temel bir nedeni de buradadır. Kadroların bu etkilerden, izlerden, alışkanlıkların kalıntılarından kurtarılması ve yeni tarzın gereklerine göre şekillenmeleri çok somut bir görevdir.

Bu, pratik olarak bir özeleştirici, yani devrimci yenilenme sorunudur.

Eski, çürük, ilerlememize engel olan ne varsa ondan kurtulma sorunudur. İstisna tanımayan bir şekilde bütün kadrolar bu mücadelenin konusudur; diğer bir anlatımla değişim, devrimci yenilenme bütün kadroların sorunudur. Demek ki, yeni dil ve tarzın geliştirilmesi, eskinin kalıntılarına karşı mücadeleyi de kapsar. Doğal olarak bu mücadele tamamen, yeni tarzı geliştirme pratik devrimci çalışmanın bir sorunu olarak, yeni pratiği güçlendirecek, önünü açacak ve ye-

ni pratik içinde kadroların inisiyatif ve yaratıcılığını geliştirecek biçimde yürütülecektir. Sonuç olarak özetlemek gerekirse, yeni tarz dediğimiz şey parti bağlarının ve parti çalışmasının pratik olarak, devrimci eylem içinde kuruluşu ve işte bu çalışma içerisinde, eski tarzın yansımalarına karşı mücadele ve yine eskinin kadrolar üzerindeki iz ve etkilerine karşı mücadele dahil, kadroların, parti kadroları olarak yeniden şekillenmesinden başka bir şey değildir.

Politik mücadelede örnek bir uğrak: Adalet kampanyası

Mahir Karayel

Kampanyanın birçok anlamda çeşitli düzeylerde yakaladığı başarı, daha önce vurgu yaptığımız gibi merkezinde yer alan cephesel birleşik devrimci gençlik mücadelesinin bir sonucudur. Kampanya halihazırda egemenler ve ezilenler arasındaki politik mücadele denkleminin ezilenler lehine geliştirilip, yükseltilmesine hasıl olmuş mütevazı bir örnek olmakla birlikte tarihsel ve güncel önceliğimiz olan cepheleşme ve birleşik mücadele ekseninde inceleyip sonuç çıkarmaya değerdir. Bu bağlamda özellikle Suruç katliamının ardından özverili ve istikrarlı bir şekilde gelişen gençlik örgütleri pratiği, eylem birliğine dayanan cephesel birleşik bir devrimci gençlik önderliği ve mücadelesi ortaya çıkarmış, kampanyanın yaslandığı temel deneyim ve dinamik olmuştur.

Faşist rejimin, 7 Haziran seçimlerine kadar aşamalı bir şekilde derinleşen siyasi krizi, ezilenlere bir özgürlük cephesi açan HDP'nin, 7 Haziran başarısı ile zirve yapmıştı. Türkiye ve Kürdistan halklarının ortak eylem ve iradesine dayanan başarı, burjuva politik denklemi felç etmiş, rejim için yapısal nitelikte çatlaklar oluşturmaya başlamıştı. Gücünü sokaklardan alan bu toplumsal irade, burjuvazinin parlamento gibi karikatürize bürokratik aygıtlarında ve şovenizm gibi güçlü hegemonik kolonlarında onarılamaz gedikler açmıştı. Türkiye ve Kürdistan halklarının birlikte mücadelesinin tarihsel olarak en güçlü örneğini yaşadığımız bu dönem, kurtuluşun birleşik

devrim stratejisinde somutlandığını gösteren bir fragmandı.

Birleşik devrim çizgisinin tarihsel başarısı karşısında Saray faşizmi “çöktürme planı” adı altında hızlıca savaş konseptine geçiş yaptı. Savaş senaryosunu, bu tarihsel başarının ve birleşik devrim fikrinin en etkili politik aktörlerinden olan komünistlere ve gelişip-genişleyen birleşik devrim çizgisine saldırarak başlattı. Faşist rejim yapısal-siyasal krizini, baskı ve zor yolu ile devrimci-demokrat güçleri tasfiye ederek, toplumun mücadelecı kesimlerini sindirerek yönetmeye çalıştı. Tarihsel bir dönemeç olan Suruç katliamı ile girdiğimiz bu kirli savaş konsepti katliamlar, gözaltı-tutuklama terörü,

infazlar, işgaller, OHAL, kayyum gibi birçok faşist saldırı ile çeşitli aşamalardan geçerek hâlihazırda AKP-MHP faşist bloğuyla 5 yıldır sürüyor.

Bu süre içinde denklemin parçalarında kimi değişiklikler yaşansa bile bütünde politik İslamcı faşist diktatörlük 20 Temmuz'da girmiş olduğu stratejik hattı hala kaderi ile bağlanmış şekilde uygulamaktadır. Saray faşizminin kaderini bağladığı "çöktürme planı" kitle hareketinde geri çekilmeler, çeşitli politik öznelerde kafa karışıklıkları ve hareketsizlik yaratsa da 5 yıldır faşizme karşı direniş çeşitli düzeylerde var oldu. Kürt halkı, kadınlar, gençlik, ekoloji hareketi gibi birçok alanda diktatörlüğe itirazlar yükselmiştir. Diyebiliriz ki 5 yılda mücadeleci kuvvetler teslim alınmamış, aksine bir direniş hafızası ve deneyimi biriktirildiği gibi faşist rejimin çelişkileri derinleşmiş ve bu dönemde ciddi bir toplumsal öfke birikmiştir.

Güncel olarak HDP'nin 'demokrasi yürüyüşü', İstanbul Sözleşmesi'nin iptali, kıdem tazminatı gündemi, baro başkanlarının Ankara yürüyüşü ve

çoklu baro yasasına karşı direnişin olduğu birçok alandan çeşitli öznenin ve kitlelerin itiraz ve eylemlerinin yükseldiği bir konjunktürde devrimci sosyalistler ve sosyalist gençlik, rejimin varlığını üzerine inşa ettiği Suroç'un 5. yılını karşıladı. Birçok cephenin 5. yıl kampanyası etrafında seferber olduğu bu çalışma gençlik örgütlerinin öncülüğünde ve iradesinde vücut buldu. Gençlik örgütlerinin sürüklediği kampanya 20 Temmuz gününe kadar birçok toplumsal kesimi ve siyasi çevreyi kapsadı ve adalet mücadelesinde safı laştırdı. Tarihsel aralığında bakıldığında parti ve gençlik kuvvetlerinin nicel hacmini aşan şekilde hayat bulan adalet kampanyası, kitlelere motivasyon taşımış, devrimci hareketin ve kitle hareketinin politik ihtiyaçlarına yanıt olmuş, yön göstermiştir.

Düş yolcularının politik cüretine, ideolojik mayasına, birleşik mücadele pratiğine yaslanan, hesap sorma bilinciyle örgütlenen adalet kampanyası, içine girdiğimiz kitle hareketinde saldırı dönemine, politik-örgütsel çalışmalarımıza yön vermesi ve po-

litik mücadele tarzımızı ve anlayışımızı zenginleştirmesi bakımından önem taşıyor.

Amaç, Hedefler ve Hazırlık

Suruç Katliamı dolaysız bir şekilde kendiliğinden bir politik zemini ifade etmekle birlikte 5 yıldır sosyalist gençliğin, Suruç ailelerinin, devrimci sosyalistlerin ve gençlik örgütlerinin mücadelesi ile birçok politik öznedeki adalet talebi ve mücadelesiyle özdeşleşti. Katliamın 5. yılında da başlatılan adalet kampanyası 5 yıldır verilen mücadele birikimine yaslandı. 5 yıllık adalet mücadelesinin bir sonucu olarak, tıpkı inşa kampanyası gibi sınırlarını ve sınırları zorlayan ve aşan bir düzeyde hayat buldu.

Kampanyanın temel amacı güncel politik ihtiyaçlar ekseninde AKP-MHP faşist bloğuna karşı adalet mücadelesini genişletip yükseltmek, kitleleri bu eksende saflaştırmak, biriken toplumsal öfkeyi harekete geçirecek, sokak iradesini güçlendirecek pratikler ortaya çıkarabilmektir. Bu doğrultuda faşizmden nasibini almış tüm toplumsal kesimleri, tüm adalet arayışçıları ve herkes için ada-

let' şiarı etrafında toplamak da temel hedeflerdendi.

Amacına uygun olarak kampanyanın birleşik karakteri, kapsayıcılığı, kararlılığı başarıya ulaşması için elzemdi. Daha en başından belirlediğimiz bu kriterler kampanya sürecinde kendi kuvvetlerimizin buna uygun konumlanmasına ve harekete geçmesine hasıl olduğu gibi darlaşma ve sıkışma gibi reflekslere karşı uyarıcı hale geldi. Kampanyaya boyunca parolamızı oluşturan bu başlıklar kampanyanın kazandığı ivme ve yaygınlığının şüphesiz belirleyicileriydi. Dar grupçuluğa düşmeyen en geniş bileşenlerle en geniş kitleleri devrimci eylemle buluşturmaya kilitlenmemize vesile oldu.

Kalbi adaletten yana atan tüm kesimleri kampanya etrafında hareket ettirme hedefi buna uygun zeminler oluşturmayı koşulladı. Alabildiğine geniş bir adalet mücadelesini hedefleyen kampanya, bu görüş açısına uygun birçok biçim ve form ile zenginleştirildi. Adalet mücadelesine herkesin bulunduğu yerden, herhangi bir adalet talebi ile çeşitli biçimlerde katılımına olanak açtı. Yaratıcı,

esnek, pasif, aktif biçimlerle kampanyanın kendiliğinden yaygınlaşmasına, devrimci kuvvetlerin dahi olmadığı alanlara çalışmanın yayılmasını sağladı.

Politik kitle mücadelesinin ihtiyaçları ekseninde geniş kitleleri safılaştırıp sokak ile buluşturma hedefi, sokağı kitlelerin kendini ifade etmesinin bir biçimi olmasının ötesinde hesap sorma bilincinin somut zemini haline getirmeyi hedeflendi. 20 Temmuz gününe kadar olan bir aylık süreçteki sokak eylemlerinde ortaya çıkan hesap sorma iradesi basın açıklaması protestoculuğunun yanı sıra hesap sorma bilincinin birikerek geliştiği ve 20 Temmuz'a taşındığı bir süreci ifade ediyor. Kampanyada en öne çıkan sloganların “Suruç’un hesabı sorulacak”, “Unutmak yok, affetmek yok” olması bu irade sürecin bir sonucu olarak ele alınabilir.

Öngörülen düzeyde birleşik, yaygın bir kampanya için uygun sistem ve örgütler kurup işletebilmek çalışmanın yönetilmesi ve başarıyla sonuçlanmasının şüphesiz belirleyeni olacaktır. Bu eksende en başta İstanbul özelinde kurulan komite süreç içerisinde merkezileşti. Komite kampanya süreci boyunca işleyecek olan basın, sosyal medya ve Suruç için üret komitelerini kurdu. Kampanyanın politik içerik ve biçimleri-

ne dair tüm örgütlerden öneriler toplandı. Kampanyanın amaç, hedef ve politik-örgütsel muhtevası komitede oluşturuldu.

Kampanya boyunca haftalık değerlendirme toplantılarıyla çalışmanın politik-örgütsel ihtiyaçlarını ele alan komite ihtiyaçlar ekseninde çözüm gücü oldu. Fakat İstanbul’da oluşturulan komite politik-örgütsel olarak etkin rol oynasa da rolünün belirsizliği İstanbul dışındaki yerellerle ilişkilerinde kimi sorunlar ortaya çıkardı. Bu durum politik çalışmayı olumsuz yönde etkilemesi dahi böylesi geniş kurgulanmış bir çalışmaya merkezi bir komite tariflemek kampanya sürecinde kimi zaman yaşanan iletişim sorunlarını ortadan kaldıracak gibi hızlı çözüm olanağını da arttırması çalışmayı daha ileri bir düzeye taşıma olanağı sağlayabilirdi.

Kampanyanın esnek biçimleri ve hedeflediği genişlik düşünüldüğünde, alan yaygınlığına uygun olarak herhangi bir alandaki çok sınırlı kuvvetin veya bir tek ilişkinin dahi aktif bir şekilde kampanyanın o veya bu düzeyde parçası olması şüphesiz bu hedefi kavramış saha örgütlerinin varlığı ile doğru orantılıydı. Bu eksende salgın döneminde gençlik ve parti kuvvetlerinin birlikte çalışması ile yakalanan düzey korunmuş, saha çalışması il, bölge, ilçe, mahalle dü-

zeyinde komite bazlı çalışmalar ile sırtlanmıştı. Salgın dönemi deneyimi ve kampanya kapsamında yapılan ön hazırlık, komitelerin çalışmanın politik içeriğini, tarzını ve amaçlarını kanıksamasına vesile olmuştur. Kampanyanın verili yaygınlığı, birleşik karakterinin yanında dar pratikçiliğe sıkışmış değil rolüne uygun hareket eden, haftalık rapor sistemiyle çalışan inisiyatifli komitelere dayanmaktadır. Komite çalışmasıyla kadro ve örgütlerimizin politik becerileri yükselmiş, politik kuvvetleri ve kitleleri çeşitli düzeylerde hareket ettirmiş fakat bu hacmi kampanya içinde örgütlü formlar ile buluşturmakta zayıf kalmıştır.

Kampanya Süreci

Bir aylık kampanya süreci 2 aşamalı olarak ele alındı. 10 Temmuz adalet günlerine kadar olan sürede çeşitli materyal çalışmaları, siyasi parti, DKÖ'ler ile görüşmeler ve kimi zaman özgücümüzle kimi zaman birleşik merkezi, yerel planlamaların yanında yaygın ajitasyon propaganda çalışmaları yapıldı. 10

Temmuz'dan 20 Temmuz'a giderken ise 'adalet günleri' ilanı ile kampanyanın politik muhtevasının yoğunlaştığı şehir merkezlerinde ve yerelerde geniş kuvvetlerle örgütlenen eylem ve etkinliklerle 20 Temmuz gününe etkin çağrılar gerçekleştirildi. Kampanya 20 Temmuz'a değin hedeflerine uygun şekilde yaygın, birleşik, kitlesel, militan bir çizgide yükselerek seyretti.

20 Haziran'da Suruç Aileleri İnisiyatifi'nin oturma eylemleri ve birkaç kentte yapılan ajitasyon ve propaganda çalışmalarıyla start verdiğimiz 5. yıl çalışmaları gün geçtikçe ivmesini arttırdı. İl, ilçe ve mahallelerde haftalık planlanan ajitasyon-propaganda çalışmaları ve gençlik örgütlerinin her biri bir eylem niteliğinde geçen bildiri dağıtımları daha ilk aşamada kitlelerin, siyasi öznelerin ve DKÖ'lerin dikkatini çekerek kampanyanın bir çekim merkezi haline gelmesine zemin hazırladı. Çalışmanın yaygın oluşu, sokağın etkin bir şekilde kullanımı önceki senelerde sınırlı temaslarda bulunan veya ilgisiz kalan çevreleri

de kampanya etrafında toplandı. 2 Temmuz Madımak anmalarında birçok yerde “Sivas için adalet Suruç için adalet” sloganının öne çıkması kampanyanın geniş kesimlerle birleşik bir adalet mücadelesi hedefinin güçlü bir örneği oldu. 20 Temmuz’a kadar Pir Sultan Abdal Kültür Dernekleri, cemevleri ve Alevi dernekleri de Suruç’u yaygın ve doğrudan sahiplenen bir tavır aldı.

Kampanyanın birleşik, militan karakterinin ve politik başarısının öncü kuvveti şüphesiz gençlik örgütleriydi. 5 yıldır Suruç için adalet mücadelesi ekseninde yaratılan birleşik mücadele düzeyi, 5. yılında da sıçramalı bir şekilde gelişerek devrimci harekete ve kitle hareketine yol ve yöntem gösterdi. Gençlik örgütleriyle beş senedir yakalanan dil ve uyum bu yıl kendini daha ileri bir içerik ve formata taşıdı. Dar grupçu, lafazan yaklaşımlardan özenle kaçınan adalet mücadelesi ve devrimci eylem kaygısı ile hareket eden bu ortak eylem birlikteliği, Suruç’un 5. yılını hem kendi cephesinden 1 aylık bir takvim ile planladı, hem de bütün

bir çalışmaya destek verdi. Gençlik örgütlerinin kent merkezlerini tutan birleşik, kitlesel ve militan eylem ve etkinlikleri nesnel olarak bütün bir çalışmanın dinamosu ve motivasyon gücü haline geldi. Gençlik örgütlerinin bu politik iradi tavır kampanyayı kitlelerin, politik çevrelerin odağı haline getirirken, çalışma boyunca özellikle kent merkezlerinde oluşturduğu hegemonya ile demokratik kitle hareketine güven aşıladı.

Devrimci-demokrat kuvvetlerin çalışmanın zengin biçimleri ve yaygınlığı ile parça parça ve dağınık birçok alanda güçlü ilişki kurduğu söylenebilir. Fakat gençlik örgütleriyle yakalanan iradi eylem birliği formatıyla ele alacak olursak önceki senelerle kıyaslandığında olumlu pratikler ortaya çıkarılsa dahi devrimci-demokrat kuvvetler böylesi birleşik bir eylem birliğinde buluşturulamamıştır. Suruç Katliamı’nı gençlik gündemi olarak ele alıp, gençlik örgütlerine havale etmek ve pozisyonunu katılımcı olarak belirlemek bu sorunun dışımızdaki kuvvetlerden kaynaklanan bir yüzü

olmak ile birlikte 5 yıllık sürede bu sahada birleşik eylem birliği formatıyla planlamalar yapıp zorlayıcı olmamamız, ihtiyaca uygun bir akıl inşa etmekten, hafıza ve örnekler yaratmaktan uzak şekilde konumlanıp hareket etmeyişiğimiz, sorunun esaslı belirleyici yüzüdür diyebiliriz.

Kampanyanın politik muhtevasının güçlü bir şekilde öne çıktığı, Suroç'un yanı sıra birçok adalet gündemini kapsayıp kampanyayı toplam bir politik adalet mücadelesinin merkezi haline getiren, çalışmanın birleşik karakterini belirginleştirip kitlesel görünür bir şekilde yoğun ve çeşitli eylem ve etkinlikleri kapsayan 'adalet günleri' çalışmanın politik sıçrama anydı. Bu kapsamda 10 Ekim Gar Katliamı'ndan Nurcan Arslan'a, Hrant Dink'ten Hande Kader'e, Berkin Elvan'dan Ali İsmail'e, Kazdağları'ndan Kadir Bağdu'ya, adalet yürüyüşleriyle, Davutoğlu'nun açıklamalarına ilişkin suç duyuruları ve basın açıklamalarından Gezi'ye kadar birçok

adalet arayışı ve mücadelesiyle sokaklarda buluşmuş, peşi sıra adalet zincirleri, adalet kürsüleri, profesyonel ve amatör sanat alanında "Suroç için üret" çağrısıyla toplanan eserlerle düş yolcuları anısına düzenlenen sergi ve internet konseri, kadın cinayetlerine ilişkin yürüyüş, iç ve dış mekanlarda kadın şehitleri anma etkinlikleri, Suroç Aileleri İniyatifi'nin plaket töreni, Suroç tutsaklarına kart atma etkinliği, paneller, lokma dağıtımları, uçurtma, balon ve dilek fenerleri etkinlikleri, fidan dikimi, mülteci çocuklara oyuncak dağıtımı gibi zengin içerik, biçimlerde gerçekleştirilen yoğun ve yaygın eylem-etkinlikler, kampanyanın politik odak haline gelmesinin, katılımın oldukça geniş bir yelpazeyi kapsamasının ve aşamalı olarak giderek kitleselleşmesinin belirleyici sebeplerindendi.

Bu aşamada çalışmanın politik yaygınlığını ve genişliğini sıçratacak, seferber olan tüm kuvvetleri motive edecek ve kampanyayı bir-

kaç halka daha açıp güncel politik bir merkez haline getirebilecek bir adalet yürüyüşü gündeme alındı. HDP'nin ve baro başkanlarının yürüyüşlerinin ardından gündeme gelmiş olan, Ankara veya Amara'ya adalet günleri kapsamında Suruç aileleri ve/veya yaralıları ile gerçekleştirilecek bir "Suruç için adalet" yürüyüşü tartışılıp ilk etapta olumlu yaklaşılsa da çalışmanın iddiasına ve ruhuna denk düşmeyen bir güvensizlik ve basiretsizlikle hayata geçirmemek kampanyanın tek politik hatası oldu.

Parti ve gençlik kuvvetlerinin nicelik olarak nesnel gerçeğini aşan kampanya sürecinin en başarılı yönü, kendi dışındaki kuvvetlerle merkezi veya yerel bazda birçok araç ve biçimle birlikte devrimci iş birliği becerisi, kendi dışındaki kuvvetleri harekete geçirebilme yeteneğiydi. Bu ekseninde beş yıllık deneyim ve hafızanın bir sonucu olarak ortaya çıkan gençlik örgütlerinin pratiğinin en ileri düzeyi olmakla birlikte bunun yanı sıra özellikle HDK-HDP'nin kampanyanın hemen her aşamasıyla

doğrudan kurduğu merkezi ve yerel ilişki, yerelerde emek ve demokrasi bloklarının, dayanışma ağlarının, Alevi derneklerinin, emekçi soldan kimi öznelerin katılımı bu kapsamda değerlendirilebilecek güçlü örneklerdendir.

20 Temmuz İradesi ve Sonuçlar

Politik olarak canlı, tempolu, kararlı ve yaygın geçen kampanya süreci geniş çevrelerin ilgisini çektiği kadar halihazırda Suruç'a tahammül dahi edemeyen faşist rejimin de dikkatini çekti. Bir aylık kampanya süreci, başından sonuna kadar irade savaşına döndü. Çalışmanın etkin sokak ayağı ve gittikçe genişleyen politik ve mekânsal hacmi kampanyayı Saray faşizminin başlıca hedefi haline getirdi. Materyal çalışmalarından, mahalle parklarında yapılan etkinliklerden, sokak performansından, kent merkezlerindeki eylemlere kadar süreç boyunca polis tacizi, gözaltı ve yasaklama çabalarıyla karşılaşıldı. Kampanya boyunca sergilenen kararlı duruş, çalışmanın kitleler

ile kurduğu istikrarlı bağ, yaşanan bir aylık gerilimin kampanya lehine yönetilmesine adeta bir politik hegemonyaya dönüşerek, toplumsal öfkeyi aşamalı bir şekilde biriktiren 20 Temmuz'a taşımıştır.

Kampanyanın politik seyri 20 Temmuz gününün güçlü bir irade çarpışmasına döneceğinin verilerini taşıyordu. Öyle de oldu. Kampanyanın iddiasına, yaygınlığına ve cüretine uygun final etkinlikleriyle 33 düş yolcusu Türkiye ve Kürdistan'ın birçok yerinde anıldı. Suruç şehitlerinin mezar başlarında başlayan anmalar İstanbul'dan Amed'e, Fındıklı'dan Milas'a, Samsun'dan Hatay'a, Dersim'den Mersin'e, kuvvetlerimizin dahi olmadığı birçok kentte adalet mücadelesinin bayrağı haline geldi. İzmir'de Türkan Saylan Kültür Merkezi önünde ve İstanbul'da Halitağa Caddesi'ndeki etkinliklerdeki kitlesellik, farklı çevrelerin katılım düzeyi ve öne çıkan "hesap sorma" iradesi çalışmanın hacmini gösteren bir başka veriydi.

Kampanya boyunca sergilenen politik kararlılık 20 Temmuz'da düşman karşısında hesap sorma cüreti ile buluştu. Amara'da şehit fotoğ-

raflarına yapılan saldırı karşısında geri adım atmayan irade İstanbul'da polis barikatına atılan yumruklara, Ankara'da sıkı eylem etkinlik yasaklarına rağmen eylem adımlarına dönüştü. İstanbul ve Ankara'da gösterilen aktif militan duruş son dönemde demokrasi ve Ankara yürüyüşleriyle kıpırdayan kitle hareketine ve devrimci-demokrat çevrelere dönemin mücadele hattını gösterdi. Gençlik örgütlerinin Kadıköy'de icazet istemeden "hesap sormaya geldik" diyerek polis barikatlarına yüklenişi ardından kurulan barikatlar ile Kadıköy'ün her bir sokağını eylem alanına çevirmesi ezilenlerin, mücadelecilerle 5 yıllık özlemlerine yanıt olmuş, umut ve güven aşılamaştır. Yeni dönem bakımından ise tüm mücadelecilerle fiili meşru mücadele hattını hatırlatmış, faşist diktatöre karşı yürünecek yolu göstermiştir.

Geride bıraktığımız amacı, hedefleriyle politik ve örgütsel olarak başarıya ulaşmış bir çalışma olarak heybemize koyabileceğimiz adalet kampanyasının önümüzdeki dönemin parolalarını içinde barındırdığını kavramalı, kampanyayı nostaljik

bir başarı olarak hatırlamak yerine politik, örgütsel mücadelemizin yaslanacağı, gelişip zenginleşeceği bir rehbera çevirmeli ve kampanyanın verili başarı ve başarısızlıklarını aşmayı hedeflemeliyiz. Bu doğrultuda hareket yaratma ve verili hareketi örgütlenme, hareketin politik ihtiyaçlarına uygun konumlanma, birleşik mücadelede ısrarcı olma ve birleştiriciliği politik ve örgütsel olarak esas alma, birden fazla araç ve biçimle kitle çalışmasında derinleşme, çalışmalarını kitlelere doğru yayma, salgın ve kampanya sürecinde örgütlerin kazandığı politik ve örgütsel düzeyi sürdürüp politik kitle çalışmasına sistemli bir şekilde seferber edebilme, toplumsal öfkeyi ve kitle mücadelesini devrimci eylemle buluşturarak fiili meşru mücadele hattını geliştirip derinleştirmek kampanyadan çıkaracağımız sonuçlar olmakla birlikte politik mücadelenin ve hareketimizin ertelenemez dönemsel ihtiyaçlarıdır.

Faşizme Karşı Zorunluluk: Birleşik Mücadele

Kampanyanın birçok anlamda çeşitli düzeylerde yakaladığı başa-

rı, daha önce vurgu yaptığımız gibi merkezinde yer alan cephesel birleşik devrimci gençlik mücadelesinin bir sonucudur. Kampanya hali hazırda egemenler ve ezilenler arasındaki politik mücadele denkleminin ezilenler lehine geliştirilip, yükseltilmesine hasıl olmuş mütevazı bir örnek olmakla birlikte tarihsel ve güncel önceliğimiz olan cepheleşme ve birleşik mücadele ekseninde inceleyip sonuç çıkarmaya değerdir. Bu bağlamda özellikle Suruç katliamının ardından özverili ve istikrarlı bir şekilde gelişen gençlik örgütleri pratiği, eylem birliğine dayanan cephesel birleşik bir devrimci gençlik önderliği ve mücadelesi ortaya çıkarmış, kampanyanın yaslandığı temel deneyim ve dinamik olmuştur.

Faşist şeffik rejiminin Suruç Katliamı ile startını verdiği, tüm devrimci demokrat kuvvetleri ve demokratik kitle hareketini imhaya varan abluca dönemi, devrimci demokrat hareketin o veya bu düzeyde çeşitli aralıklarla tartıştığı birleşik mücadeleyi daha yakıcı bir şekilde gündeme getirdi. Politik savaşında savunma veya saldırı araçları olarak da tarif edebileceğimiz cepheleşme sorunu

birçok politik öznenin sıkça tartışıldığı fakat somut adımla buluşmadıkça haliyle giderek yaşamdan uzak, şablonculuğa ve dogmatizme hapsolan bir hal almıştır. Verili faşist abluka, devrimci gençlik hareketine de katliamlar, gözaltı-tutuklama saldırıları, kaçırma ve işkenceler, kampüslerde artan faşist saldırılar ve sol hegemonyayı dağıtma çabalarıyla karşı karşıya bırakmıştır. Devrimci gençlik hareketinin bu dönemde bir savunma aracı olarak ortaya çıkardığı antifaşist eylem ve güç birliğine dayanan deneyimi böylesi bir dönemde devrimci antifaşist güçleri verili yoğun saldırıyı göğüslemek için yana getirmeyi başarmıştır. Süreç içinde birlikte çalışma, yenilenme-dönüşme, ortaklaşma, daha ileri bir siyasi kültürle donanma kabiliyeti kazanan bu eylem birliği kitlelere umut ve mücadele azmi aşıl原因, devrimci-demokratik öznelerle yön ve yöntem gösteren, bu kuvvetleri politik eylemi ile harekete geçiren bir deneyimdir.

5 yıldır süren güç ve eylem birliği doğduğu tarihsel aralıkla düşünüldüğünde daha çok politik refleks gücüne dayanan bir savunma aracı olarak seyretmiştir. Bu yönüyle bir döneme yanıt olmaya çalışmıştır. Politik mücadelede geline aşama ise gençlik örgütlerinde düşünsel ve eylemli bir sıçramayı koşullamış, kendisini, kitleleri saldırı pozisyonuna uygun harekete geçirecek bir hatta taşımıştır. Bu eksende örgütlediği adalet kampanyası da politik savaşımın yeni ruhuna ve görevlerine uygun en ileri örneğidir. Her şeyden evvel kampanya boyunca sergilenen militan duruş, gençlik örgütlerinin bu politik kararlılığın bir ürünüdür. Örgütlenen bir aylık kampanya süreci kitlelerle bağı, eylem gücü, karakteri, yönetimi bakımından bir birleşik devrimci gençlik merkezine dayanmıştır. Bu bağlamda kampanya eylem ve güç birliğini aşan cephesel bir ilişkiye dönüşmüştür denilebilir.

Gelinen noktada gençlik örgütlerinin bir merkeze dayanan, dünden

farklı olarak verili öznelerini aşan, gençlik kitlelerini saflaştırmayı ve antifaşist politik mücadeleye seferber etmeyi esas alan bir pratikle buluşması devrimci gençlik hareketinin gelişimi açısından elzemdir. Bu ek-sende kampanya ile yakalanmış birleşik önderlik ve mücadele düzeyini korumak ve geliştirmek artık politik refleks gücünün ötesinde gençlik kitlelerinin güncel politik, akademik sorun ve özelemlerini talepleştirerek,

zaman zaman hedef daraltarak çeşitli vadelerle yoğunlaşmayı gerektiriyor. Denilebilir ki yeni dönemde gençlik kitlelerini antifaşist mücadeleye sevk edebilmek, gençlik örgütlerinin bu göreve uygun düşünsel ve eylemli konumlanması ile dolaysız bir şekilde ilişkili olup, böylesi bir başarı devrimci hareketin ve politik mücadelenin sıçrama momentlerinden birisi olacaktır.

Dolaysız önderlik tarzının en yalın hali: Yerinde yönetim

Yerinde denetim, parti çalışma tarzının belli başlı bütün diğer bileşenleri gibi, devrimci önderliğin ve devrimci gelişmenin örgütlenmesi ihtiyaçlarına yanıt vermeye bağlı ve tabii parti tarz ve işleyişinin tamamlayıcı temel bir bileşenidir. Yerinde denetimin kapsamını belirleyen ve içeriğini şekillendiren, onun düzgün parti işleyişi içerisindeki “düzeltici, düzenleyici, ufuk açıcı, yenileyici, devrimci dinamikleri somut biçimde harekete geçiren, iradi tarzda ileri iten” devrimci rolüdür.

“*Dolaysız önderlik*” en yalın halde devrimci eylemin kendisini gerçekleştirme sahasında, demek ki, devrimci eylem ve sonuçlarıyla rezonans halinde gelişir. Devrimci önderliğin hareket ettiği bütün öncüller; teori, program, strateji ve taktikler, örgütsel perspektif, yönelim ve planlar, kadroların partizan mayasını çelikleştirme, devrimci eylemin gerçekleşme sahasında “sözden eyleme” geçiş halindedir. “Önderlik” teoriden pratiğe, genelden özele, soyuttan somuta geçiş ve sınanma, “*teori-pratik bütünlüğü*” (ya da çelişkisi!) oluşum halindedir. Devrimci teorinin yeniden üretimini besleyecek deneysel doneler, ipucu, iz ve öncüller tam da burada açığa çıkar. Parti kendi devrimci öğretilerini, devrimci teorisini tecrübeleri temelinde “düzeltip” geliştirerek ilerler.

Örgütsel önderlik, örgütsel stratejiye bağlı olarak her belirli dönemin devrimci ihtiyaçlarını yanıtlayabilmelidir.

Bu her şeyden önce bir yönelim, kavrayış ve çalışma tarzı, devrimci önderlik iddiası sorunudur. Özcesi örgütsel önderliğin kendi alanında derinleşmesi ve nitelik kazanması yaşamsal bir devrimci ihtiyaçtır. Bugünkü koşullar altında “yerinde denetim” örgütsel önderliğin kavrayışını derinleştirmesi gereken temel bir yöndür ve örgütsel kendiliğindencilikle mücadele ve örgütsel önderliği güçlendirmenin de etkili ve sonuç alıcı bir araçtır.

Örgütsel önderlik, parti yapısının bütün cephelerinde ve parti örgütlenmesinin bütün kademelerinde “kendisini ciddiye” almak, kendi görüş açısı darlığı ve yüzeysellikleriyle, yerinde denetimi sistematik tarzda uygulama ve geliştirmedeki bariz yetmezlikleriyle sıkı biçimde mücadele etmekle yükümlüdür. Yerinde denetim devrimci görevini yerine getirmekten kaçış eğilimi mücadele edilmesi gereken bir başka zayıflık ve zaafıdır.

Örgütsel önderlik asla “kendi başına”, devrimci teori ve siyasetten (program, strateji ve taktiklerden) tecrit halde düşünülemez. Örgütsel önderlik, “devrimci önderliğin en yalın biçimde gerçekleşme sahası” olarak ele alınmalıdır. Eğer, siyasi önderlik devrimci eylemin aklısıya, örgütsel önderlik de devrimci eylemin kalbi ve nabız atışıdır. Nasıl ki, siyasi önderliğin partinin örgütsel gerçekliğine hâkim olması, devrimci rolünü oynayabilmesinin zorunlu

Örgütsel önderlik
asla “kendi başına”,
devrimci teori ve
siyasetten (program,
strateji ve taktiklerden)
tecrit halde düşünülemez.
Örgütsel önderlik,
“devrimci önderliğin en
yalın biçimde gerçekleşme
sahası” olarak ele
alınmalıdır.

öncülü ve temel bir koşuluysa, benzer şekilde partinin siyasal çizgisine hakimiyet de örgütsel önderliğin başarısının öncülü ve zorunlu temel bir koşuldur. Örgütsel önderliğin en etkili gerçekleşme biçimi olarak “dolaysız önderlik” salt örgütsel sorunlar üzerinden değil, aynı zamanda politik çizginin pratikleştirilmesi zemininde cereyan eder. Örgütsel önderlik, “örgütsel olandan” daha kapsamlı, daha geniş ve daha derin bir devrimci eylemdir. İdeoloji ve siyasetin elle tutulur biçimde somutlaşmış kristalize olduğu alandır.

“Öncü partide denetim sistemi üç temel formda gerçekleşir: aşağıdan yukarı yazılı raporlar; yazılı raporların sonuçlarının örgütlere, bütün partiye geri dönüşü ve dolaysız ya da yerinde denetim. Dolaysız denetimin en yaygın biçimi organ sekreterlerinin belli aralıklarla kendilerine bağlı çalışma alanlarındaki kadro ve örgütlerle (keza parti aktivistleri ve kitleleriyle de) yüz yüze görüşmelerde parti politikalarını, parti çalışması ve yaşamını, partinin gelişimini, devrimci mücadelenin örgütlenmesi görev ve sorunlarını tartışmasını kapsar. Öncü partinin yerinde denetim tarzı ayrıca ele alınmalıdır.”¹

Yerinde Denetimin Gerçekleşme Biçimi

Yerinde denetimin en yaygın biçimi, organ sekreterlerinin belli aralıklarla kendilerine bağlı çalışma alanlarındaki kadro ve örgütlerle, keza parti aktivistleri ve parti kitleleri/tabani ile yüz yüze görüşmeler yoluyla yaptıkları denetimdir.

Yerinde denetim çalışmasının verileri her durumda üst organa yazılı ya da sözlü biçimde rapor edilir. Rapor üst organa sunulup tartışılmazsa, yerinde denetim eksik, örgütsel kendiliğindenlikle malul, yarım bırakılmış devrimci bir eylem olarak kalır. Ancak üst organda raporun tartışılmasıyla yerinde denetim kolektivize edilir, çıkartılan kolektif sonuçların alana taşınması da sağlanabilir.

Kuşkusuz, rutin işleyişin yanı sıra, parti önderliği gerekli gördüğü durumlarda parti çalışmasının herhangi bir alanında parti örgütlerini yerinde denetleyebilir. Sistem, parti çalışmasının bütün düzeylerinde ve bütün cephelelerinde benzer şekilde işler.

¹ Partinin Sesi, sayı 89

Yönetici organların üyeleri genel olarak veya en yaygın biçimde alt organların içerisinde yer alırlar. Konumlarıyla üst organ ve parti çizgisini temsil ederler. Yönetici organların karar ve perspektiflerini alt organlara taşırlar; çalışma alanındaki ideolojik, politik, örgütsel ya da parti çalışmasının güvenliği, mali, teknik vb. sorunlara, alan yönetiminin “*parti çizgisini uygulamanın gerekleri*” bakımından çözümler geliştirmesine önderlik ederler. Alanda parti çalışmasının gelişimi ve sorunları hakkında yönetici organı düzenli tarzda bilgilendirir, alanın deneyimlerini ve çözölemeyen sorunlarını üst organa taşırlar. Denilebilir ki bu, yerinde denetim ve dolaysız önderlik çalışmasının en yerleşik ve en süregelen biçimidir. Ama bu tarzda, denetçinin aynı zamanda alanda “*uygulayıcı*”, “*yürütücü*” olma, bu iki işlevi birleştirme gerçekliğinin gözden kaçırılmaması gerekir. “Denetçinin” organda ve alanda çalışmaların içerisinde olması, onun denetçi rolünü flulaştırıcı nesnel bir etkidir. Yönetici organ üyelerinin alt organlar içerisinde yer alması, yönetici organ sekreterinin belli aralıklarla o alanı yerinde denetlemesi ihtiyacını ortadan kaldırmadığı gibi, bunun önünde engel de değildir. Zaten “*yerinde denetim*” gerçekliğine tam olarak denk düşen bu ikinci durumdur. Çünkü işin doğası gereği, yerinde denetim partinin alanla “dışarıdan” etkileşimini varsayar, içerir. Üst organ sekreterinin (gerekli olduğu hallerde bir başka organ üyesine de bu görev verilebilir) yerinde denetimi, “partinin dışarıdanlığını” içerdiği kadar, alanda görevli üst organ üyesinin yerinde denetimini de kapsar.

Kuşkusuz organlar, kadro ve parti üyeleri düzeyinde yapılan yerinde de-

netim ile aktivistler ve parti kitlesi katılımıyla gerçekleşen toplantılar (bunlar çok geniş katılımlı olmak zorunda değildir, pekala 8-10 kişilik ev toplantıları da olabilir) düzleminde yapılan yerinde denetim, özsel ve işlevsel bakımdan aynı olsa bile, kapsamı, üslubu ve biçimi bakımından farklılaşır. Yerinde denetimin iki farklı formu olarak düşünölmeleri gerçeğe uygundur ve örgütsel önderliği etkinleştirir.

Organlar, kadro ve üyeler düzeyinde hiyerarşik ve resmi niteliği nedeniyle dolaysız denetim resmi ve köşeli olmak durumundadır. Yapılan, resmi denetim toplantısı ya da tek tek kadro ve üyelerle resmi denetim görüşmesidir. Denetleyen de denetlenen de rollerinin gereğini yerine getireceklerdir.

Bileşimini aktivistler ve parti kitesinin oluşturduğu “*yerinde denetim*” biçimleri de aynı derecede ciddi parti platformlarıdır, kesinkes ön bilgilendirmeye dayalı ve özenli bir sıklıkla örgütlenirlerse amaçlarına ulaşabilirler. Bu platformlarda “*hiyerarşiyi*” ve “*resmiyeti*” sosyalist demokrasi kültür ve tarzı şekillendirir; özenli etkin dinleme, diyalog, görüş alışverişi, düşünce açıklama, anlama, öğrenme, soru sorma, eleştiri, birlikte sonuçlar çıkartma, kolektif çözüm arayışı çalışmaya niteliğini verir.

Yerinde Denetimin Kapsamı

Yerinde denetim, parti çalışma tarzının belli başlı bütün diğer bileşenleri gibi, devrimci önderliğin ve devrimci gelişmenin örgütlenmesi ihtiyaçlarına yanıt vermeye bağlı ve tabii parti tarz ve işleyişinin tamamlayıcı temel bir bileşendir. Yerinde denetimin kapsamını belirleyen ve içeriğini şekillendiren, onun düzgün parti işleyişi içerisindeki “*düzeltilici, düzenleyici, ufuk açıcı, yenileyici, devrimci dinamikleri*

somut biçimde harekete geçiren, iradi tarzda ileri iten” devrimci rolüdür.

Yerinde denetimin kapsam ve içerik bakımından genel bir yapısı vardır. Parti yaşamı, parti tarzı ve işleyişi, parti çalışmalarının güvenliği, partinin devrimci mücadeleyi örgütlenme etkinliği, parti politikalarının alanda pratikleştirilme deneyimleri ve geliştirilmesi, partinin kitlelerle ilişkilenişi, ideolojik-siyasi etkisinin hareketli durumu, kitle tabanının genişlemesi-daralması, siyasal çalışmalarının gelişimi, üye ve aday üye sayısının hareketi, örgütlenme ve kadrolaşma çalışmaları bakımından durumu, alanda parti örgütlülüğünün gelişimi, alanda partinin hareket halinde ideolojik durumu, organın/alanın maliyesi gibi “*değişmez*” “*soruları ve sorunları*”, belli başlı başlıkları vardır. Bunlar yerinde denetimin genel yönlendiricileridir. Diğer yandan, yerinde denetimin kapsamı, özetlenen standartlaştırılabilir genel çerçeveden ibaret değildir. İçinden geçilen dönemin özgün-somut ideolojik, siyasi, örgütsel yönelim, perspektif, görev ve hedefleri, dönemin devrimci ihtiyaçları yerinde denetimin önceliklerini yönlendirir, anla bağlar, somut ve canlı kılar.

Yerinde denetim, partinin çalışma tarzı içerisinde bütün düzeylerde organ sekreterleri için tanımlanmış resmi parti görevidir. Ama kuşkusuz “*organ adına*” yerine getirilmektedir, yani kolektif bir temeli vardır. Böyle olduğu içindir ki, organın yerinde denetimi yönlendirme, kolektivize etme görev ve sorumluluğu hem yerinde denetimin hazırlık sürecinde hem de yerinde denetim raporunun değerlendirilmesi sürecinde etkin tarzda uygulanmalıdır. Kuşkusuz her iki durumda da sekreter kendi rolünü oynayacaktır. Birinci durumda, organın sorumluluk alanın-

da ya da bir kesiminde yürütülecek yerinde denetim çalışmasını gündemleştirecek, o somut yerinde denetim çalışmasında ideolojik, politik ve örgütsel olarak neyin elde edilmek istendiğinin, amacın somutlaştırılıp belirlenmesi ve önceliklerin saptanmasının, özel olarak üzerinde odaklanılması gereken soru ve sorunların organ tarafından belirlenmesinin koşullarını oluşturma ve yönlendirme görev ve sorumluluğunu yerine getirecektir. Bu birinci durum -yerinde denetim hazırlığı diyelim- söz konusu oldu mu, denetlenecek alandan gelen organ raporlarına ve sekreter raporlarına yürütülecek yerinde denetim çalışmasının görüş açısıyla bakmak, sözlü olarak gelen bilgi ve gözlemleri, eleştirileri ve şikayetleri, talep ve önerileri, hakeza basında yansıyan verileri göz önünde tutmak gerekir. Yerinde denetim, aynı zamanda raporların, raporlarda yer alan bilgilerin ve ulaşılan sonuçların denetlenmesini kapsadığı için de hazırlık bağlamında raporlara dönülmesi gerekir. Bu, raporlarda yer alan talep ve sorular, eleştiriler bakımından da geçerlidir. Organda yapılacak tartışmaların sonuçları, yerinde denetim çalışmasını yürütmekle sorumlu sekreteri yönlendirecektir.

Yerinde denetim çalışmasının, eğer şu veya bu devrimci ihtiyaç nedeniyle organ tarafından farklı bir belirleme yapılmadıysa, zaman kapsamı olarak, bir önceki denetimden sonraki süreci kapsamaması parti standardıdır.

Yerinde Denetimin Devrimci İşlevi

Örgütlerin, kadroların, üyelerin yönetici örgütlerin temsilcileriyle dolaysız temasa, yüz yüze görüşmelere, parti çalışmalarının lokal ya da genel sorunlarını, ideolojik, siyasi ya da örgütsel parti çizgisi-

nin uygulama sorunlarını, devrimci mücadelenin ilerletilmesinin sorun ve görevlerini yüz yüze tartışmaya, onlar tarafından kolektif ve bireysel çalışmalarının denetlenmesine, devrimci gelişim sorunlarının çözümlenmesine ihtiyaçları yok mudur? Parti aktivistleri ve tabanı/kitleyi yönetici organların temsilcileriyle dolaysız biçimde temas etmek, görüşmek, uyarmak, eleştirmek, önerilerde bulunmak, sormak, dinlemek, bilgilenmek, diğer alanların ve bir bütün olarak partinin deneyimlerini almak, partinin ve devrimin gelişimine dair

Yerinde denetimde dolaysız önderlik, “yerelin hakikatine” ulaşabilmeli ve yereli “parti gerçekliği” ve “parti bütünlüğü” düzeyine çıkartabilmeli, yerelin/cephenin başarı ve kazanımlarını partiye taşıyarak genelleştirebilmelidir.

soruların yanıtlarını bulmak, sorunları yüz yüze tartışmak istemezler mi, bütün bunlara ihtiyaç duymazlar mı?

Tam tersi de sorulabilir: Peki yöneticilerin, denetçilerin alt örgütlerle, kadro ve üyelerle, keza parti tabanıyla dolaysız temas, ilişkileniş ve gözlem ihtiyacı yok mudur? Yöneticiler, denetçiler, yönetici parti örgütleri yönettikleri parti örgütleriyle, kadrolarıyla ve parti kitleleriyle dolaysız biçimde görüşmek, tartışmak, dinlemek, eleştirilerini, görüş ve önerilerini anlamak istemezler mi? Onlardan öğrenmeye ihtiyaçları yok mudur?

Yerinde denetimde dolaysız önderlik, “yerelin hakikatine” ulaşabilmeli ve yereli “parti gerçekliği” ve “parti bütünlüğü” düzeyine çıkartabilmeli, yerelin/cephenin başarı ve kazanımlarını partiye taşıyarak genelleştirebilmelidir. Yerinde denetim parti çizgisi ve tarzının her alanda uygulanmasını yerinde gözlemleyen, çözümleyen, düzelten, düzenleyen ve böylece güvenceleyen, rapor sistemi ve disiplin gibi bir sigorta sistemidir, ama hepsinden daha etkindir.

Yerinde denetimden örgütler ve kadrolar ne bekler?

Yerinde denetim iki taraflı ufuk açıcı devrimci bir eylemdir. Günlük çalışma sorunlarının baskılanması sonucu kadro ve örgütlerin bakış açısı kendi alanlarına doğru sınırlanma, daralma eğilimi gösterir. Zaten kesimci daralma bencilliğinin nesnel zeminidir bu. Kesimcilik her şeyden önce bütünsel kavrayışın kaybedilmesi ve görüş açısı daralması demektir.

Çok da uzun olmayan sürelerde, özellikle de gelişme hızının düşük olduğu dönemlerde, keza parti çalışmalarının daraldığı, partinin sorunları çözmekte zorlandığı, parti yaşamında olumsuzlukların birikme eğilimi gösterdiği süreçlerde örgütlerde, kadro ve üyelerde bir “bakış açısı yorgunluğu” belirip gelişir. Bakış açısı yorgunluğu devrimci iddia erozyonuna yol açar ki, o da bir devrimci enerji sorunu yaratır. Özellikle böyle anlarda yerinde denetim en etkili devrimci tedavi yöntemidir.

Yerinde denetim kadro ve örgütlerin “bakış açısı yorgunluğunu”, duruma ve sorunlara “yeni bir bakış açısı getirerek” aşmalı, kadro ve örgütlerin ufkunu açarak, parti çizgisi ve tarzıyla daha ileri, daha iddialı, daha yüksek

bir düzeyde buluşturmalı, devrimci iddialarını yenileyerek ileri itmelidir.

Sekreter ya da denetçi, dolaysız denetime öğretmen ya da yetkili bir bürokrat gibi gitmemelidir. Zaten böyle yaklaşımlar devrime önderlik iddiasıyla var olan öncü parti gerçeği ile bağdaşmaz, devrimci bakımdan kabul edilemez durumlardır. Denetçi, denetlediği alanın deneyimlerinden, örgüt ve kadrolardan, parti kitlesinden gelen uyarı, soru, eleştiri ve önerilerden öğrenmeye, alanın deneyimlerinden parti çalışmaları için sonuçlar çıkarmaya, partinin, örgütlerin ve kadroların gelişimi için gerekli olanı arayıp bulmaya hazır, sorunları tanımaya, tanımlamaya ve çözümler geliştirmeye odaklanmış devrimci bir yaklaşımla yüklü olmalıdır. Ufku genişlemesi gereken aynı zamanda bizzat denetçidir, sekreterdir, dolaysız önderliktir!

Yerinde denetim düzeltici, düzenleyici, açıklayıcı-kavratıcı, yol gösterici, sorunlara çözüm üretici, partizanlaştırıcı, kadro ve örgütlere nitelik kazandırıcı; partiyi kadro ve örgütlere, parti aktivistleri ve parti tabanına yaklaştıran, partiyi sahiplenme ve partiyle özdeşleşme bilinç ve duygusunu bütün partiye yayan, yönetici örgütleri ve parti önderliğini parti kitlesi ve gerçekleriyle buluşturan, iç yabancılaşmaya karşı panzehir işlevli devrimci bir eylemdir.

Denetçinin Anahtarı

Dinlemek, bilgilenecek, kadro ve örgütleri, parti aktivistlerini ve kitlesini anlamak yerinde denetimin işlevsel olabilmesinin birinci temel koşuluysa, ikincisi de çalışmanın gerçeklerini derinliğine ve bütün boyutlarıyla kavramak, “*yerinde denetimin görüş açısını yenileyici ve ufuk açıcı*” rolünü oyna-

yabilmesi için soru sormak, yerinde sorulmamış ve yeni sorular sormayı, düşündürülen, ufuk açan, sorgulatan, dönüştüren sorular sormayı, sorunların görülmesi ve anlaşılmasını sağlayan, çözümün ipuçlarını açığa çıkartan sorular sormayı başarmaktır. Sorular, bir yandan organ ya da alanın yetmezliklerini, zaafalarını ya da zayıflıklarını, geri ya da gerileyen yanları açığa çıkartmayı ve aşmayı, diğer yandan da kazanım ve başarılarını, devrimci

Sorular, bir yandan organ ya da alanın yetmezliklerini, zaafalarını ya da zayıflıklarını, geri ya da gerileyen yanları açığa çıkartmayı ve aşmayı, diğer yandan da kazanım ve başarılarını, devrimci bakımdan güçlü ve üstün, gelişen ve ilerleyen yönlerini açığa çıkartmayı ve güçlendirmeyi amaçlayacaktır.

bakımdan güçlü ve üstün, gelişen ve ilerleyen yönlerini açığa çıkartmayı ve güçlendirmeyi amaçlayacaktır.

Dolaysız önderliğin etkinliği, kendisini özellikle de alanda parti çalışmasının ve devrimci gelişmenin sorunlarının çözümünde göstermelidir. “*Soruların sorunları açığa çıkartması*” yetmez, muhakkak somut sorunların olanaklı devrimci çözümlerinin bulunması da gerekir. Daha da önemlisi, yerinde denetimin kadro ve örgütlerin “*sorunları çözme yeteneğini*” geliştirmeye, özellikle de yöntem kazandırmaya odaklanmasıdır.

Yeni komünist hareket bu yeni çağın içinde şekilleniyor

Veysi Sarısözen

Veysi Sarısözen, Türkiye İşçi Partisi'ne üye olduğu 1962 yılından bu yana devrimci siyasetin içinde. 1967-1968 yıllarında Fikir Kulüpleri Federasyonu İstanbul Sekreteri oldu. 1971 12 Mart'ında gizliliğe geçti. 1974 yılında Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi üyeliğine, 1979 yılında Politik Büro üyeliğine getirildi. Daha sonra sosyalistlerin birlik süreçlerinde yer aldı. Uzun bir süreden beri Kürt basınında köşe yazıları yazıyor ve Medya Haber Tv'de Sözü'nün Özü programına katılıyor. Veysi Sarısözen, Türkiye Komünist Partisi'nin 100. yıl dönümü nedeniyle, Marksist Teori'ye, TKP'nin olumlu ve olumsuz mirasını anlattı.

Öncelikle bu 100 yıllık tarih içinde bu partiye emek veren, bedelini ödeyen, katledilen, hapsedilen bütün bu insanların anısı önünde eğiliyorum.

Lenin, Marksizm'in üç kaynağından biri olarak Fransız sosyalizmini işaret eder. Bunun anlamı bana kalırsa şudur: İşçi sınıfının devrimci teorisi ve partisi bir deha sahibinin masa başında icat ettiği bir "model" değildir. Önce devrimler olmuş, -Komün ve diğerleri- bunlara katılan kitleler, örgütleri yaratmış, devrimci teori de bu devrimci sürecin sonucunda ortaya çıkmıştır.

TKP'nin kuruluşu da bu genel kuralın dışında değildir. TKP Ekim Devrimi'nin doğrudan etkileri altında kurulmuştur. Bu parti, Türkiye devriminin değilse de hemen kuzeyimizdeki Sovyet Devrimi'nin bir ürünüdür.

Kuruluş Kongresi devrimin anavatanında Bakü'de yapılmıştır.

Bu tezin aktüel önemi büyüktür. Geleneksel KP'lerin birçoğu nasıl kendi ülke sınırları dışındaki bir ülkenin devriminin bağrından doğdu ise, yeni KP'ler de Rojava bölgesel devriminin bağrından doğacak, bu devrime katılan geleneksel partilerin devamcıları devrimin kutsal sularıyla yıkanıp, yenilenecek.

Sovyet Devrimi'yle başlayan 20. yüzyıla özgü "sosyalist devrimler ve ulusal kurtuluş savaşları çağı" gerçekte "dünya devrimci süreci" demektir. Bu süreç "soğuk savaşta" Sovyetlerin yenilgisiyle kesintiye uğradı ve birçok bakımdan mahiyet değiştirdi. Böylece devrimci sürecin örgütlenmesi anlamındaki "proletarya partileri" de hem klasik nesnel

temellerini hem de öznel temellerini kaybetti.

Yeni bir çağ başladı ve “yeni komünist hareket” bu yeni çağın içinde şekilleniyor.

Ekim Devrimi’nin etkileri altında oluşan partilerin dönemi kapandı. Yeni dönemin partileri hangi devrimci süreçlerin içinde ortaya çıkacak? Hiç kuşkusuz insanlığın komünizm dediğimiz ideale olan ihtiyacı sona ermeyecek, ama bu idealin hakikate dönüşme mekanları, yolları, strateji ve teorileri yeniden, tüm tarihsel birikim temelinde yenilenecek.

Çağdaş devrimci partiler de bu yeni çağın koşullarında oluşmakta olan devrimci süreçlerin içinde örgütlenecek.

Asıl soru budur.

Marks-Engels “dünya devrimi”nin teorisini yaptılar. Bu dünya çapında buhranların yarattığı devrimci sürecin teorisiydi. Hedefi “dünya devrimiydi.”

Lenin emperyalizm çağının teori ve pratiğinin önderiydi. O, devrimin “emperyalist zincirin zayıf halkasında kırılacağı” düşündü. Uzun bir dönem boyunca devrimci süreçler “zayıflayan halkalarda” yani tek tek devlet sınırları içinde ortaya çıktı.

Büyük devrimler emperyalist savaşların yıkıntıları üstünde yükseldi. Birinci Dünya Savaşı Ekim Devrimi’ne, İkinci Dünya Savaşı Çin Devrimi’ne yol açtı. Şimdi, PKK Önderi Öcalan’ın

ifadesiyle Üçüncü Dünya Savaşı’nı yaşıyoruz.

Üçüncü Dünya Savaşı bölgesel devrimlere gebe dir.

Bir “dünya devrimi” bugünkü stratejik dönem boyunca yakın hedef olmaktan çıktı.

Buna karşılık dünya kapitalizminin küreselleşme süreci olağanüstü boyutlara yükseldi. “Emperyalizmin zayıf halkaları” artık tek tek ülkeler değil “bölgeler”dir. Şimdi biz küreselleşmenin yanı sıra, devrimci süreçlerin mayalandığı bölgeselleşme süreçlerini yaşıyoruz.

İşte şimdi “20. Yüzyıl” boyunca birikmiş olumlu ve olumsuz deneyimleri taşıyan partiler eğer yeni çağda hayat bulacaksa, bu partiler “bölgesel” karakter kazanan devrimci süreçlerin içinde yer alarak kendilerini yenileyecek ve yeni çağda rol oynayabilecek.

Artık sanırım ne demek istediğim anlaşıldı: 100. yılında TKP’nin kaderi ne ise, tüm yirminci yüzyıl partilerinin, bunlar ister klasik söylemle Sovyetik olsun ister Çinci olsun hepsinin kaderi aynı çizgiden geçiyordu.

Bugün emperyalist zincirin zayıf halkası Ortadoğu-Kafkasya ve Balkanlar dediğimiz bölgedir ve fiili devrimci süreç şu anda Ortadoğu ülkelerinde mayalanıyor. Bu devrimci süreç ihtilalcidir. Tarih Kürt halkına bu devrimci sürecin öncülüğü misyonunu yükledi. PKK bu öncülük misyonunun partisidir. Bu sürece kim silah elde katılıyorsa, o, yeni çağın partisi olmaya adaydır.

Yüzüncü yılında TKP bu açıdan nasıl yorumlanabilir? Geçmişte TKP saflarında yer almış olanların kimisi “milliyetçi önyargıları” yüzünden başını PKK’nin çektiği bölgesel devrimden uzak kaldılar. Ama bugün TKP’nin kimi üyeleri, özel-

likle Kürdistan'da çalışmış olanlar PKK etrafında örgütlendi, kimi genç TKP'liler yeniden örgütlenirken diğer yandan PKK ile ittifak çizgisini geliştirdiler. Umuyorum ki, TKP tarihinin bütün olumlu yanlarını kendi kişiliklerinde yaşatacak olan bu genç insanlar da Rojava devriminin saflarında ister silahlı militan ister doktor ister mühendis, kimyager olarak er ya da geç yerlerini alacak. Mustafa Suphi, Şefik Hüsnü, Dr. Kıvılcımlı, İ. Bilen, Nazım Hikmet geleneği, devrime katılım geleneğidir.

Derginizin 1970 sonrası TKP'sine ait sorunlara haklı olarak daha fazla ilgi duyduğunu biliyorum. Özetle söyleyecek olursam, bu dönemin olumlu yanı işçi sınıfının Türkiye çapında örgütlenmesi, mücadeleye yönlendirilmesi 1 Mayıs'da ve DGM direnişlerinde emperyalizme ve Türk kapitalizmine darbeler indirilmesidir. Olumsuz yan ise bu işçi sınıfını Kürdistan'da gelişen devrimci sürecin organik bir parçası haline getiremeyişidir. Tam tersine devrimci sürecin asıl öncü gücünün PKK olduğunu kavra-

madaki yetersizlik, bugün devrimci sürecin Türkiye'de "eşitsiz" gelişmesinde -Batıda durgunluk Doğuda yükseliş- önemli bir rol oynamıştır.

Eğer TKP, cunta sonrasında aşırı "legalist" bir hevese kapılmasaydı, gizli parti örgütlerini, fabrikalarda zayıflasa da var olan hücrelerini koruyabilseydi, sosyalizmin çöküşünün yepyeni bir "emperyalist paylaşım" neden olarak, savaşları gündeme getireceğini öngörebilseydi ve kendini yeni devrimci süreçlere her türlü mücadele yöntemleriyle hazırlasaydı, şimdi Türkiye ile Kürdistan arasındaki "uçurum" böylesine derin olmayacak, Türkiye işçi sınıfının öncü güçleri "bölgesel devrimci sürecin organik bir parçası" olacaktı.

Günümüzde tarihe bu yeni perspektiften bakmanın ilerletici olacağını düşünmekteyim.

Tekrar vurgularsak: Partiler masa başında kurulmaz, yalnızca iradeyle yaratılmaz. Devrimci süreçleri partiler yaratmaz. Devrimci süreçler devrimci partileri yaratır. Teori dediğimizde devrimci süreçlerin bilimsel temelde

analiz edilmesi ve genellenmesi, o devrimci sürecin sosyolojik kanunlarının keşfedilmesidir. “Anamız amele sınıfıdır” derken, kastımız partileri ve teorileri doğuran devrimdir.

TKP yirminci yüzyıl devrimci süreçlerinin bir ürünüydü. O çağ kapandı. Yeni çağın devrimci partileri Ortadoğu bölgesel devrimci sürecinin ateşleri içinde oluşuyor. Bu devrimci sürece TKP'nin de THKP-C'nin de THKO'nun da TİKKO'nun da devamcısı olanlar şu ya da bu düzeyde katılıyor. Gelecek de devrimci sürece katılanların olacak.

Yeniden TKP'ye dönersek...

TKP dediğimiz gibi Ekim Devrimi'nin doğrudan etkileri altında doğdu. Yani bu parti devrimin evladıdır. Mustafa Suphi Osmanlı esir askerlerinden kurduğu silahlı kuvvetle Çarlık subaylarının Beyaz Ordularıyla savaştı ve sonra da Anadolu'yu işgalcilerden kurtarmak için harekete geçti. Bu uğurda şehit düştü.

Sonra ne oldu?

Sonra sosyalist ülkelere ne olduysa TKP'ye de o oldu.

Ekim Devrimi'nin Avrupa devrimine yol açacağı öngörüsü doğrulanmadı. Ve böylece Sovyetler Birliği'nde “geçici devlet” kalıcılaştı. Bu devleti savunmak esas politika halini aldı. “Geçiş süreci” uzadıkça birçok meselede düşmana benzeme süreci de “reel sosyalizm” dediğimiz sistemde yozlaşmalara yol açtı. “Endüstrileşme”, “silahlanma”, “anti ekolojizm”, “militarizm” vs., devletin kalıcılığının, özellikle “sosyalist demokrasinin” iç savaş şartlarında, ardından İkinci Dünya Savaşı eşliğinde ölümü, bürokratinin egemenliğine yol açtı.

Moskova'dan Pekin'e uzanan sosyalist sistem hem parçalandı hem de artık “devrimci sürecin” merkezi olmaktan çıktı.

Bundan hemen hemen bütün Sovyetik partiler nasibini aldı. Bu partiler kendi ülkelerinde devrimci süreci örgütlemekten çok “reel sosyalist” merkezleri savunan aygıtlara dönüştü.

Lenin “proletarya diktatörlüğünü” devlet olmayan devlet olarak tanımladı ve bunu “geçiş sürecinin” geçici bir dönemi olarak formüle etti. Tarih

bize kapitalist kuşatma altında “merkezi devlete dayalı bir sosyalizmin” mümkün olmadığını gösterdi. Bizim kuşağımızda bu gerçekliği en kesin şekilde kavrama şerefi Öcalan’a aittir.

Herhangi bir bölgede, örneğin Ortadoğu’da konfederal bir devrim gerçekleştiğinde, bu devrimin kazanımlarını “merkezi bir devlet, merkezi bir ordu, merkezi bir istihbarat ve merkezi bir ekonomi” olmadan nasıl koruyacağız?”

Bu soru ciddidir. Şu anda Rojava’da yaşanan büyük problem budur. Devrimin kaderi küresel güçler arasındaki çelişkilere bağlı olmaktan nasıl kurtulacak?

Şu ana kadar yaşadığımız pratik bana şu formülün çözücü formül olduğunu gösteriyor:

Devrimin “bir toprak parçasındaki zorba iktidarı yıkması” devrimin zaferini garanti etmez; günümüzde devrimi dünya halklarının vicdan hareketiyle birleştirmek zaferi bugün olmazsa yarın, yarın olmazsa daha sonra garanti etmeye yol açar.

Devrim bölgesel çapta zafere ulaşacak, ancak tüm insanlığın vicdanına, ruhuna ve beynine hitap eden evrensel karakter kazanacak. Devrim sınıfsal olacak, ancak sınıfları aşan bir kurtuluş perspektifini dile getirecek: Kadın özgürlükçülük ve ekolojik komünal toplumculuk. Böylece devrim tüm kadınlara ve tüm canlılara hitap edecek.

Böyle de olmuyor mu? Türk devleti DAİŞ’le birlikte Kobanê’yi neden yok edemedi? Çünkü Kobanê devrimi dünya kadınlarını kazandı, ekolojik krizden dehşete düşen insanlık için heyecan verici bir ufuk yarattı. “Reel sosyalizmde” olmayan en büyük faktör “özgür kadının” devrimde öncülüğüdür ki, bu faktör “her evde erkek egemenliğiyle boğuşan tüm kadınları”

devrim saflarına çekmeye yeteneklidir. Bir kadın devrimi haline gelmekte olan Rojava Devrimi, o nedenle tarihteki bütün devrimlerden çok daha açık bir perspektife sahip olacaktır. Devrimci süreç aynı zamanda erkek egemen ulus devletlere karşı geliştikçe, erkeklerin azınlıkta kalan kısmı dışında devrim dünya çoğunluğunun devrimi olacaktır.

Herhangi bir bölgede, örneğin Ortadoğu’da konfederal bir devrim gerçekleştiğinde, bu devrimin kazanımlarını “merkezi bir devlet, merkezi bir ordu, merkezi bir istihbarat ve merkezi bir ekonomi” olmadan nasıl koruyacağız?”

Buna rağmen emperyalizm devrimi boğazlayabilir. Ama şöyle bir fark olacaktır çok kesin: Sovyet sosyalizmi yıkıldı, Çin sosyalizmi yıkıldı. Onların arkasından çok az insan ağladı. Ama komünün anısı hala yaşıyor ve Rojava devrimi eğer boğazlanırsa, boğazlayanlar lanetlenecek ve yeni bir Rojava devrimi, çok daha büyük bir güçle doğacak. Yenilmekten korkan, yenilmemek için düşmana benzeyen, düşmanın kadın düşmanı, doğa düşmanı, militarist, endütralist yöntemleriyle ayakta kalmaya çalışan devrim, bunu yaptığı için zaten en başından itibaren yenik düşmüş olacaktır.

Uluslararası komünist hareketin dramı, devrimin zaferini “savunmak” zorunda kalmasıdır. Bunun hem devrimin zaferiyle kurulan devletlere ve hem de bu devrimin etkileri altında

kurulan partilere çok ağır zararları oldu.

Örneğin Sovyet devrimini savunan orduda “rütbe” yoktu. “Milli marş” yoktu, “Enternasyonal” ortak marştı. İkinci Dünya Savaşı’yla birlikte “devrimi savunmak” adım adım düşmana “benzemeye” yol açtı. “Rütbelere” yeniden hortladı. “Milli Marş” da. Sonra Komünist Enternasyonal lağvedildi. (Bu KP’lerin “bağımsız” olmasına elbette yol açmadı. Hareket parçalandı, birbirine düşman “enternasyonaller” ortaya çıktı. Ve artık bu enternasyonallerde SSCB, ÇHC, Arnavutluk gibi merkezler belirleyici oldu.)

Ama daha önemlisi “kendini savunmak” için kapitalist devletler ne yapıyorsa hepsini yapmak gerekli oldu. Merkezi ordu, istihbarat, polis... Emperyalist askeri endüstri hangi yıkıcı silahı ürettiyse, sosyalizm de aynısını üretti. Fabrikalardaki üretim yöntemleri aynıydı. Sosyalist demokrasinin tahribi “devrimi savunma” adına gerçekleşti.

Devrimci süreç hızla yaşlandı. “Geçiş dönemi” uzadı. Ve “geçici dönem” kapsayacak olan “proletarya diktatörlüğü” kalıcılaştı. Bürokratik diktatörlüğe dönüştü. Ve bu rejimin “Politbürolarında” kadının adı yoktu. Bu, TKP de içinde tüm reel sosyalizm yanlısı partilerde de böyleydi.

Böylece KP’ler, “devrimi savunma” noktasından “bürokratikleşen” merkezi bir devleti savunma noktasına adım adım sürüklendi. Elbette bu “savunma” konumu, emperyalizme karşı bir konumdu. Ama artık devrimci perspektifi bulanıklaşmıştı.

Burada TKP açısından özel bir durum da var.

Türkiye Cumhuriyeti Sovyetler Birliği açısından önemli bir jeopolitik konumdaydı. Askeri açıdan Boğazlar stratejikti. Osmanlı ordusunun Çanak-kale’deki başarısı, Ekim Devrimi’nin savunulmasında büyük rol oynamıştı. Devrimin hemen sonrasında Lenin iktidarı Kemalist hareketle çok yakın ilişkiler kurdu. Bu ilişkilerin mantığı Sovyetler dağılana kadar sürdü ve bugün de bir başka temelde benzer gelişmeler söz konusudur.

Bu durum TKP’nin tarihine damgasını vurmuştur. Komintern bir dünya partisiydi ve TKP de bu partinin “Türkiye seksiyonuydu.” Onun 21 kuralına kayıtsız şartsız uymakla yükümlüydü. Ayrıca TKP 1970 ortalarına gelinceye kadar, Komintern, daha sonra “Komünist ve işçi partileri” içinde nisbi bir özerklik elde edebilecek güce hiçbir zaman sahip olamamıştı. SBKP’nin etkisi mutlaklı.

Şimdi düşünüyorum da Lenin’le Atatürk arasında imzalanan 1925 ta-

rihli dostluk ve iş birliği anlaşmasının, “iki devlet birbirlerine karşı kendi topraklarında yıkıcı faaliyete izin vermeyecekler” şeklindeki maddesi, TKP’nin faaliyetinde bana kalırsa çok ciddi sınırlayıcı rol oynadı.

Kısaca “sosyalist ana vatani savunma” çizgisi, bütün KP’lerde etkili oldu, ama TKP üzerinde çok daha fazla etkili oldu.

Bunun önemli sonuçlarından biri TKP’nin “silahlı bir devrime hazırlık” yönünde etkili çalışmalarının olmamasıydı. Parti en küçük fırsatta legale çıkmaya çalıştı. Buna izin verilmeyen dönemlerde de bir ara Komintern’in kararıyla “desantralizasyon”a itildi, çoğu zaman tutuklamalarla çalışamaz hale getirildi. Kemalîst rejimle SB arasındaki ilişkiler zaman zaman partiyi Kemalîst rejimin etkisi altına soktu. O dönemde parti Genel Sekreteri Vedat Nedim Tör ve pek çok yönetici partiyi dağıtıp, CHP saflarına “Kadrocular” adı altında geçtiler.

Hiç kuşkusuz TKP-Komintern ilişkisi TKP’nin Kürt halkının mücadelesiyle ilişkisini de olumsuz yönde etkiledi. Kürt sorunu SB’nin T.C. ile ilişkilerinin kurbanı olmuştur. Devlet çıkarları söz konusu olunca Sovyet Rusya Kemalîstleri tercih etmiştir. TKP’nin Komintern’le olan bağı, o esnada parti yöneticileri Kürt sorununun bilincinde olsalardı bile (ki bu da söz konusu değildi) Kürt isyanları konusunda doğru tutum almaya izin vermezdi.

Özetle TKP tarihini inceleyecek olanlar, bunu Ekim Devrimi ve sonrasındaki tüm gelişmelerin prizmasından geçirerek yapmak zorundadırlar.

TKP’ye özgü olan bir zayıflıktan söz edilecekse, ben bunun “düşünsel” alandaki akıl almaz durgunluk olduğunu söyleyebilirim.

TKP tarihine düşünsel alanda damga vuran bir isim aradığımızda Dr. Hikmet Kıvılcımlı dışında bir isim bulmakta zorlanırsınız. Bu büyük zayıflık, Marksist-Leninist teoriyi Türkiye koşullarına uyarlamayı büyük ölçüde imkânsız kıldı. Bunun ülke koşullarında zorluğundan söz edilse bile, Türkiye komünistlerin sürgünde böyle bir düşünsel aktiviteye giremeyeşi, ancak “yanlış yapmaktan korku” dışında izah edilemez. Bu zayıflığın ağır sonuçları oldu. En önemlisi ülkenin sosyo-ekonomik kültürel yapısı hakkında bilimsel eserlerin yaratılamayışı, örneğin Kürdistan’ın devrimci potansiyelini önceden keşfetmeyi önledi.

TKP’ye özgü zayıflığın bir başka örneği 12 Eylül darbesiyle ilgilidir. Buna geçmeden önce TKP’nin “reel sosyalizmin” yıkılmasından sonra neden birçok ülkedeki KP’lerden daha büyük bir çöküntü yaşadığının tarihsel arka planına bakmak yararlı olur.

TKP Türkiye’nin siyasi ve sosyal hayatında neden “yerli” bir güç olarak kalıcı izler bırakamadı? Bu sorunun yanıtı açıktır: Çünkü TKP Türkiye’nin tarihsel dönemeçlerinin hiçbirinde belirleyici bir güç olma fırsatını kullanamadı. Örneğin eğer Kemalîst rejim Mustafa Suphi ve arkadaşlarını kanlı bir komployla yok edemeseydi, TKP, Kafkasya’daki silahlı birlikleriyle Kurtuluş Savaşı’nda tahminlerin çok ötesinde bir rol oynayacaktı. Yeni devletin kurucu öğelerinden biri olacaktı.

İkinci Dünya Savaşı’nın başlamasıyla birlikte TKP, elindeki bütün olanaklarla yeniden ve ihtilalci bir tarzda örgütlenmeye başladı. Eğer Türkiye Nazilere karşı savaşa girseydi, başlangıçta Alman orduları Türkiye’nin Batısını işgal etseydi bile, Sovyetler Doğu’da Kürdistan’a, özellikle Dersim bölgesine girecekti. Böyle bir

durumda Batıda Nazilere karşı TKP başka ülkelerde olduğu gibi partizan ya da gerilla savaşını örgütleyecekti. Nazilerin yenilgisinden sonra TKP tıpkı Fransa’da ve diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye’nin yeniden kurucu ögesi olacaktı.

Ve nihayet 12 Eylül darbesi. Darbenin geleceği herkesçe biliniyordu. TKP o dönemde Türkiye işçi sınıfının saflarında çok büyük bir güce sahipti. “Fabrikalar kalemizdir” şiarı gerçeği yansıtıyordu. Eğer o dönemde biz darbeye karşı silahlı direniş yönünde bir hazırlık yapmış olsaydık ve bunu fabrika işgalleriyle hayata geçirseydik, ordu o sırada bizi belki yine yenilgiye uğratabilirdi. Ama direniş kesinlikle devam ederdi. Ve bu direniş sürdüren bütün partiler, TKP başta olmak üzere, tıpkı PKK gibi yeni bir yönelim alabilirdi.

İlk iki stratejik dönemde TKP üstüne düşenleri yapmaya çalışmış, ama 12 Eylül dönemindeki tarihsel fırsat, yalnız TKP tarafından değil, PKK dışında tüm partiler tarafından kaçırılmıştır.

Tarihte iz bırakmak için “zafer” esas etken değildir. Bugün hala Mahir Çayan’ın, Deniz Gezmiş’in, İbrahim Kaypakaya’nın ismi yeni kuşaklarda büyük bir coşkuya yol açıyor ve on-

ların devamcıları Rojava devriminin saflarında kahramanca savaşıyorsa bunun sebebi, en umutsuz anlarda silah elde zorbalığa başkaldırmak ve bu uğurda can vermiş olmaktadır.

TKP’nin de bu saydığımız yoldaşların döneminde yaşamış kahramanları vardır. Ama o kahramanlar partinin saydığım üç stratejik dönemde tarihsel bir rol oynama fırsatı bulamayışının sisleri arasında ne yazık ki görünmez olmuşlardır. TKP’nin unutulmaz üyesi Sarkis Çerkezyan’ın “Dünya Hepimize Yeter” adlı kitabından şu satırlarla bitirelim:

“Ben marangoz muydum? Ne marangozu. Marangozhane üniversite oldu, matbaa oldu. Senelerce Atılım’ı bastım. Dükkânın bodrumunda bir sarnıç vardı, ağzında bir kapak. Kapak kaldırıldığı zaman sarnıç ortaya çıkarıldı. İçinde de bir kuyu vardı. O sarnıca bir gün girdim, kazarak makine sığacak kadar bir yer açtım. Bir mekanizma kurarak, makinayı indirdik sarnıcın içine. Bir ofset makinaydı...O kadar zaman gazeteyi bastık, kokusu çıkmadı. Mustafa Hayrulloğlu biliyordu burayı. O gözaltına alındı, işkencede öldü, bir konuşsaydı, hepimiz yanmıştık zaten.”

Emperyalist rekabet ve hegemonya dalaşında ABD-Çin ilişkileri

H. Yeter

Fakat vurgulamak gerekir ki, askeri bakımdan dünyanın açık ara üstün gücü olan, bunu da rakiplerinin gelişmesini bastırmak için tehdit ve bölgesel savaşlarda kullanan ABD, rekabeti savaşa dönüştürme politikasında tabii ki Çin'den çok daha savaş kışkırtıcısı. Bu amaçla Japonya'nın silahlanmasını teşvik ettiği ve ordusunu ülke dışına çıkarmasına izin verdiği gibi, Gorbacov'la imzaladığı orta menzilli nükleer silahları sınırlandırma anlaşmasını da bu dönemde tek taraflı olarak sona erdirdi. ABD gerileyen emperyalist dünya hakimiyetini sürdürmek amacıyla asıl tehdit olarak gördüğü Çin'i kendi hakimiyetinin stratejisine tabi kılmak için çevreleme, savaş tehdidi altında tutmaya başvuruyor. Hatta küçük kısa menzilli nükleer silahları kullanabileceği savaşı tutuşturmayı göze almış durumda.

Yükselen emperyalist Çin ile gerileme sürecine giren emperyalist ABD arasında, koronavirüs salgını öncesinde, "ticaret savaşı" ve Asya -Pasifik bölgesindeki hegemonya dalaşı iktisadi, siyasi ve askeri boyutlu hamleler, çeşitli kombinezonlu bölgesel oluşumlar, anlaşma ve yönelimlerle sürüyordu. Korona krizi ile bu rekabet ve hegemonya kapışması daha da belirginleşti. Covid-19 virüsünü üretme ve yayma üzerine ABD ve Çin karşılıklı suçlamalara girdi. Bu gerilim ve rekabet sürecinde, bu ya da benzer konular üzerinde suçlamalar devam edecektir. Ve yakın gelecekte bu rekabet ve hegemonya kavgası dünyanın bir-

çok bölgesinde doğrudan veya dolaylı biçimde yayılacak ve derinleşecektir.

Kapitalizmin tarihi, bu türden bölgesel iktisadi oluşumlar, devletler, tröstler, tekeller ve firmalar arasındaki rekabet ve hegemonya dalaşlarına, savaşlarına tanık olmuştur. 1. ve 2. emperyalist paylaşım savaşları bu rekabetin askeri boyutlarını gösterdi. Bugün de dünyanın çeşitli bölgelerinde çok boyutlu, çok taraflı ve çok devletli savaşlarda bunu görüyoruz: Ortadoğu'da on yıllardır bir bölgesel savaş sürüyor. Ukrayna, Afganistan-Pakistan, Doğu Akdeniz, Latin Amerika vb. alanlarda benzer çatışmalar devam ediyor. Bu rekabeti, yine Yemen, Suriye ve Libya'da "vekalet sa-

vaşları” biçiminde; ABD’nin İran, Suriye ve birçok ülkeye karşı uyguladığı ekonomik yaptırımlarda görüyoruz.

Dünya pazarındaki büyümenin durgunlaştığı, ortalama kar oranlarının düştüğü ve hegemonya mücadelesinin yükseldiği bugünkü koşullarda tekelleri rekabet derinleştiriyor.

Şüphesiz ki, bu ekonomik rekabet, siyasi ve askeri rekabeti de üretip şiddetlendiriyor. Örneğin “ulusal çıkar” nedeniyle AB ve ABD’de bazı tekellerin yutulmasına, satın alınmasına karşı duruluyor. Ve hatta devlet olma yetkileriyle satışların engellenmesi yoluna gidilebiliyor. Yine ABD, Almanya, Fransa vb. emperyalist ülkelerin, kriz koşulları ve satış durumlarında tekellere ve firmalara büyük mali destekler sunmaları aynı amaçlıdır.

Rekabet, sermayenin içsel dinamiğini ifade eder. Emperyalist sermaye yeniden değerlendirme arayışlarına girer. Emperyalist rekabet ve hegemonya mücadelesi, bu ihtiyaçlardan kaynaklanır. Eşitsiz gelişme kapitalizmin başlıca yasalarından bir diğeridir. Böylece bazı emperyalist ülkeler yükselişe geçer, bazıları ise durgunluk yaşar ya da inişe geçer. Sonuçta rekabet kapitalizmin nesnel yasalarının

bir ürünüdür. Büyüyen sermaye ve metalar yeni pazarlara iştahlanır ve yeni uluslararası pazar ve hammadde arayışlarına girerler. Bu hammadde ihtiyaçları ve pazar arayışları, emperyalist devletler arasında bölgesel ve dünyasal savaşlara yol açar. Öyle bir durumda ise, “ulusal ordu ve donanma” sermayenin emrindedir. Dünyada bunun sayısız örneği yaşanıyor.

Kapitalizmin tarihinde eşitsiz gelişim yasasının yol açtığı hakimiyet ve hegemonik güç olma örnekleri şöyle formüle edebilir: İspanya 15. yüzyıl ile 17. yüzyıl başına kadar etkin ve yükselen kapitalist güçtür. Denizlerdeki üstünlüğü ve ticaretteki rolü bu hakimiyeti getirdi. Hollanda 16. yüzyıl sonlarından 18. yüzyıl sonuna kadar yükselen kapitalist bir ülkedir. Denizlerdeki hakimiyeti ve etkilerine bağlı ticari bir üstünlüğü var. 18. yüzyıl ortasından 20. yüzyılın yarısına kadar Britanya sanayi kapitalizminde öne çıkan kapitalist güçtür. Ve 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı’na kadar bu üstünlüğünü sürdürdü. Dünya ticaretinde ve sömürgeleştirmede önde giden başlıca emperyalist ülke olur. 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrasında yükselen güç ABD emperya-

lizmidir. Ve bu durum 2000’li yıllara kadar devam etti.

1. Emperyalist Paylaşım Savaşı’nda İngiltere, emperyalist bir güç olarak yükselen ABD’ye borçlandı. ABD karşısında ticareti sürekli açık vermeye başladı. Ve geriye düştü. Bugün ise, ABD emperyalizmi, yükselen emperyalist Çin karşısında aynı duruma düşmüştür. Askeri, mali ve siyasi gücüyle dünyada hegemonyasını sürdürmeye çalışıyor.

Dünyada ekonomik üretim ve uluslararası ticaret bakımından bugün öne geçen emperyalist ülke Çin’dir. Ayrıca dünya kapitalizmiyle bütünleşirken bankacılık sektörünü özelleştirme dışı tutarak hem mali sermaye gücünü büyüttü hem de Çin firmalarının sermaye ihracı için destekleyecek mali sermaye birikimini hazırlayabildi. Çin yükselen ve hegemonik emperyalist bir güç olmaya doğru ilerlerken, ABD gerilemiş sürecine girdi. ABD, Çin’in iktisadi ve ticari gücünün dayattığı hegemonik güç olma hamlelerini askeri, siyasi ve diplomatik olarak önlemeye çalışıyor. Bu anlamda Çin’i kuşatması ve çevrelemesi hamlesi çok belirgin biçimde devam ediyor

Kapitalist emperyalist rekabetin çeşitli unsurları ve boyutları vardır: İktisadi, siyasi, diplomatik, askeri gibi. Günümüzde ticaret savaşları, ekono-

mik ambargolar, emperyalist işgaller, “vekalet” savaşları, uluslararası yaptırımlar vb. biçiminde yürütülebiliyor.

Genel olarak hegemonyada hakimiyet ekonomik üstünlükten geçer. Almanya, Japonya ve hatta Çin’in iktisadi üstünlüklerine rağmen askeri ve siyasi alanda buna denk düşen bir hegemonya savaşına henüz girmemiş olmaları geçici bir durumdur. Bu güçlerden yüksek gelişme hızını devam ettirenler mutlaka ABD hakimiyetine siyasi ve askeri alanda da meydan okuyacaklar.

Gelecek dönemde muhtemelen Çin’in ekonomik gücü ile Rusya’nın diplomatik ve askeri gücü birleşerek hegemonya savaşında birbirini tamamlayacak. Böylece mali ve ekonomik alanda dünya çapında büyük güç oluşturulmasa da askeri alanda ABD’yle rekabet eden Rusya bu yolla dünyayı yeniden paylaşım rekabeti ve çatışmasına etkince katılabilir. Ya da gelişmeye göre yeni emperyalist büyük güç ittifakları oluşarak emperyalist dünya hakimiyeti için rekabet ve çatışmayı şiddetlendirerek paylaşım savaşına yol açabilir.

“Ticaret savaşları”nda hegemonya savaşı

Emperyalist küreselleşme döneminde rekabet ve hegemonya mücade-

lesinde ABD emperyalizmi “ticaret savaşları” ve ekonomik yaptırımları etkin biçimde kullanmaya başladı. Bunun İran, Suriye, Rusya, Venezüella, K. Kore, AB vb. ülkeler bakımından ağır sonuçları da olabiliyor. Trump ve ABD yönetiminin “ticaret savaşları” ve ekonomik ambargoları, kapitalist sistemin içine girdiği tarihsel krizin derinliğini de gösteriyor. Ticaret savaşları ve ekonomik ambargolar ile emperyalist hegemonya mücadelesi yeni bir boyut kazanıyor. Ticaret savaşlarının büyümesi ve boyutlanması,

İran’a yaptırım, bir yanı ile Ortadoğu’daki hegemonya savaşı ve politikalarına ilişkin ise, diğer yanı ticaret savaşlarının genişletilmesi ve boyutlanmasıdır. ABD yönetimi ve Trump’un İran’a yönelik ekonomik ambargosunun asıl hedefi Çin, Almanya ve AB’dir. Çünkü İran, AB ve Almanya için önemli bir pazardır.

toplumsal üretimin uluslararasılaştığı emperyalist küreselleşme döneminde, kapitalist sistemi derinden sarsabilecek bir potansiyel taşımaktadır.

Kapitalist üretimin uluslararasılaşması koşullarında ABD’nin gümrük duvarları, sadece Çin ve diğer tekel-leri hedeflemiyor, ilgili ABD tekellerini de aynı kapsama almış olabiliyor. Hatta öyle ki, “ticaret savaşları”nın büyümesi, gümrük duvarlarının yaygınlaşması, dünyada mal ve hizmetler dolaşımını sınırlanması ya da engel-

lenmesi kapitalist dünya pazarını bir “yıkım”la yüz yüze getirebilir.

Çelik ithaline getirilen gümrük tarifi, Almanya ve ilgili başka ülkeleri de rahatsız etmeye başladı. ABD, Almanya ve Japonya, Çin ve Rusya’nın olası anlaşma ve ittifaklarından rahatsızlık duyuyor. AB, ABD’nin İran’la gerçekleşen nükleer anlaşmasını geçersiz kılmasına karşı çıkıyor, yüksek gümrük tarifesinde serbest ticaretin sorumluluklarını hatırlatıyor.

ABD, ekonomik yaptırımları dış politika ve siyasal rekabetin önemli bir unsuru haline getirmeye başladı. İran’a yaptırım, bir yanı ile Ortadoğu’daki hegemonya savaşı ve politikalarına ilişkin ise, diğer yanı ticaret savaşlarının genişletilmesi ve boyutlanmasıdır. ABD yönetimi ve Trump’un İran’a yönelik ekonomik ambargosunun asıl hedefi Çin, Almanya ve AB’dir. Çünkü İran, AB ve Almanya için önemli bir pazardır. Çelik ve alüminyuma getirilen ek gümrük tarifesinde Almanya da etkileniyor. Trump yönetimi, Alman otomobillerine karşı da ek gümrük vergisi hedeflemektedir. Zira 2017 yılında Amerika’da 1 milyon 300 bin Alman otomobili satıldı. Bu rakamın yarısı Almanya’dan ithal, diğer yarısı BMW, Mercedes Benz ve Volkswagen’nin Amerika’daki fabrikalarından karşılanıyor.

ABD, Almanya’nın emperyalist rekabet ve hegemonyada ayrı bir baş çekmesine, Rusya ile Çin’in güçlü bir ittifak kurmasının önüne geçmeye çalışıyor.

Almanya, dünya ihracatında 3. sırada yer alan bir ülkedir. Kendi tekel-lerine pazar açmak için Çin’le çeşitli ticaret anlaşmaları yapmaya çalışıyor. O nedenle, Almanya Başbakanı Merkel, İran’la gerçekleşen nükleer anlaş-

ma ve serbest ticareti savunduklarını açıklamıştır. Yine, ek gümrük vergisi için, Fransa Cumhurbaşkanı Macron gümrük tarifesinin yükseltilmesini eleştirerek “Bu karar sadece kanunsuz değil, aynı zamanda birçok bakımdan yanlıştır da. Ekonomik milliyetçilikle savaşa yol açar. 1930 ‘da yaşanan da budur” diyebilmiştir.

Hakikaten kapitalist sistemde, özgürlük denilince akla ilk gelen şey, “ticaret özgürlüğü”dür. Yani serbest ticaret politikasıdır. Ne var ki, emperyalist ülke ve tekellerin çıkarları, gerektiğinde ekonomide “düzenleyici” görülen arz talep ilişkisine müdahale etmeyi bile kaçınılmaz kılabilir.

Çin, ABD’yi DTÖ’ne şikâyet ederken, ABD’nin uluslararası ticaret kurallarına uymadığını belirtiyor. Çünkü DTÖ, uluslararası ticaretin serbestleştirilmesi, sermaye hareketinin önündeki engellerin kaldırılması ve ülkelerin buna göre yasalarını değiştirmesini, gümrük duvarlarının bütün dünyada aşağı çekilmesini ve giderek sıfıra yakınlaşmasını öngörür. DTÖ’nün kurucusu ABD’dir. O tarihsel koşullarda, ABD ve tekelleri çıkarına, “Bırakınız yapınlar, bırakınız etsinler” ilkesi uygunken, bugün aynı ABD, ekonomik alanda ve ticari rekabette geriye düştüğü için ek gümrük tarifesine başvurmaktan geri durmayabiliyor.

ABD, Çin’in kendi şirketlerine devlet desteği ve teşviki sunarak, ürünlerin ucuz mal edilmesini sağladığı ve dolayısıyla bunun haksız rekabete

yol açtığını ve bunun “adil ticaret” ile bağdaşmadığını açıklamaktadır. Oysa kapitalizmde ticaretin adil olmadığı, olmayacağı tarihsel ekonomik bir gerçektir. Güçlü olan ülke ve tekeller, teknolojik ve ticari üstünlüğü elinde bulunduran ülke ve tekeller, geri ve küçük olanları “ticari sömürü” ile yüz yüze bırakabiliyor.

Kaldı ki, ABD dahil, bütün emperyalist ülkeler, “adil ticaret”le(!) bağdaşmayan bu yola baş vurabiliyorlar. Kendi tekel ve şirketlerine uluslararası alanda rekabet gücünü artırmaları için destek ve teşvik yoluna giderler. 2008 krizinde, koronavirüs salgını sürecinde bütün emperyalist burjuva devletler, trilyon dolarları bu tekellere akıttılar.

Gümrük tarifesine rağmen Çin gibi “dünya atölyesi” görülen bir ülkede üretilen ürünler, ABD’de üretilen ürünlere göre daha ucuz mal olunca, küresel rekabette geriye düşmek istemeyen firmalar, üretim ya da fabrikalarını ucuz işgücünün olduğu coğrafya ya da ülkelere kaydırmaya başladılar. Üretimin uluslararasılaşması da budur. Öyle ki, eski emperyalist sanayi ülkelerinin yerini yeni sanayi ülkeleri almaya başladı. Çin, Hindistan, Endonezya, Güney Afrika, Meksika vb. gibi.

Örneğin, ABD’nin otomobil firmaları, bazı fabrikalarını Meksika’ya taşıdı. Ve Trump, ABD’nin sanayi üretiminde geriye düşmesinin ABD’yi dünyada rakipsiz hegemonik güç olmaktan çıkardığını ve Çin ile rekabeti gerekli gördüğünden dolayı bu firmalara, “ülkemize dönün” çağrısı yaptı. Ama firmalar dönmedi. ABD sadece firmaları değil, devletleri de hedef almaya başladı. Ve ithalata daha yüksek gümrük tarifesi ve vergisi uygulamaya başladı. Çin’e dönük

stratejisinin arkasındaki temel faktör, ticari üstünlüğü kaybetmeye başlaması gerçeğidir. Gelinen yerde Çin “serbest rekabetçi”, ABD “içe kapanıcı” duruma düştü!

ABD- Çin rekabeti ve hegemonya kavgası nereye?

ABD, Temmuz 2018’de Çin’de ithal edilen 53 milyar dolar değerindeki ürünün gümrük tarifesi %10’dan %25’e çıkardı. Eylül 2018’de ise 200 milyar dolar değere aynı tarifeyi uygulamaya başladı.

Çin de 2018 yılında, ABD’den gelen 110 milyar dolarlık ithalata gümrük tarifesi %25’e çıkararak yanıt verdi.

Dolayısıyla “ticaret savaşı”, gümrük tarifeleri ve vergiler yoluyla bir ülkede üretilen ürünlerin ithal edilmesinin hedef alınması ve ilgili muhatap ülkenin de buna yanıt vermesidir. ABD ile Çin arasında böylesi bir savaş yaşanıyor. ABD, yüksek gümrük tarifesi uyguladığı metalleri üretmek istese de başarılı olmaz. Örneğin, çelik üretimi gibi. İthal üretime gümrük tarifesi yükselince, çelik tüketicileri ve diğer sektörlerin buna itirazı yükselir.

ABD’nin çelik için %25, alüminyum için %10 gümrük tarifesi Kanada, Güney Kore, Meksika ve AB ülkelerini de kapsadı. Bu ülkeler de

© 东方IC

“serbest ticaret kuralları”nı hatırlatmaya başladılar.

Çin, bugün dünyanın ikinci büyük ekonomisi. Ve uluslararası ticarete üstünlüğü ele geçirdi. İhracatı 2 trilyon doları aşmış bulunuyor. Çin’i ABD ve Almanya izliyor. Çin, ihracatının 1/4’ünü ABD’ye yapıyor. ABD’nin gümrük tarifesi yükseltmesi, Çin ekonomisi bakımından ciddi sınırlama ve sıkıntılar doğurmaktadır.

ABD, Çin’in ekonomik büyümesi karşısında korkuya kapıldı. 2000’li yıllarda Çin’deki ekonomik gelişme ve büyüme karşısında, Trump, ekonomide “olağanüstü hâl ilan etme” yoluna gitti. Trump’ın ekonomi danışmanı, ticaret savaşının ateşli savunucusu ve mimarlarından olan Peter Navarro, bu konuda şöyle diyor: “Çin, Amerikan endüstrisinin geleceğini hedef alıyor. Başkan Trump, yükselmekte olan endüstriyi Çin başarılı bir şekilde ele geçirirse Amerikan ulusal güvenliğinin ciddi bir şekilde tehlikeye gireceğini ve Amerika’nın gelecekte bir ekonomisinin olmayacağını başka herkesten çok daha iyi anlıyor.”¹

ABD, Çin’in teknolojik üstünlüğü ele geçirme gelişimi karşısında da rekabet içine girmiş bulunuyor. Zira çip gibi yarıiletken teknoloji üreten Qualcomm ve Lattice Semiconductor adlı şirketlerin Çin uzantılı şirketlere satılmasına “ulusal güvenlik” nedeniyle izin vermedi. ABD, şimdi Çin’in ABD’ye yatırım yapmasını güvenlik nedeniyle istemiyor. Bütün bunlar, rekabet gücünün düşük olduğunu gösteriyor.

ABD, Çin’i teknoloji hırsızlığı, telif hakkını ihlal etmekle suçluyor; oysa emperyalizm ve tekellerde bu rekabet hırsı, doyumsuzluğu, açlığı ve saldırı

¹ <https://www.ft.com/content/c002dad-c766b-11e8-b326-75a27d27ea5f>

ganlığı hep vardı. Ve bu hırsızlık hep sürüyor.

ABD eski dışişleri bakanı Tillersson bir Afrika gezisinde, “Çin’in şeffaf olmayan sözleşmeler ve yağmacı kredi anlaşmalarıyla Afrika’yı kendine bağımlı hale getirdiğini” söylüyordu. Kendi mali ve ekonomik sömürgelerini, yağma ve talanlarını unutmuş gibi.

Yükselen Çin, Gerileyen ABD emperyalizmi

ABD- Çin rekabeti ve dünya hegemonya mücadelesi, iki ülkenin iktisadi gelişme trendinden kopuk ele alınamaz. Zira, bu kapitalist gelişmenin eşitsiz gelişim yasaının bir ürünüdür. Ve bu rekabet genişliyor, derinleşiyor! 1990 ve 2016 yıllarında dünya hasılasında ABD ve Çin payları şöyle: ABD, %23,9’dan %21, 8’e düşer. Çin %2,2 den %12,3’e çıkar.²

ABD

ABD, 1. Emperyalist Paylaşım Savaşı’ndan sonra ekonomik gelişmede ve sanayi üretiminde İngiltere’nin yerini almaya başladı. 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı’ndan sonra hakimiyeti rakipsiz ve aşırı açık arayla önde oldu. 1945 yılında, dünya üretiminin %57’si ABD’de gerçekleşir. Dünya altın rezervlerinin %80 yine ABD’nin elindedir. Doları altın yapan ve bugün uluslararası düzeyde değerlendiren de bu üstünlüktü. ABD, Bretton Woods anlaşmasıyla diğer ülke paralarına karşı doları altınla eşitledi ve bunu sabitledi. Ve dolar değer kazandı. 1950 yılında ticaret fazlası %30 düzeyine vardı. Şimdilerde ise, dış ticaret açığı 860 milyar dolar civarında.

Şüphesiz ki, ABD’de bir sanayi üretimi var, ama sanayi üretimi büyük ölçüde Çin ve Meksika’ya kaymıştır. Çin’le ticaret savaşı bununla da ilgilidir.

ABD ve AB’nin dünya hasılasına katkısı 2000 yılında %41 iken 2013 yılında %13’e düşer. Çin ve Hindistan ise aynı yıllarda %21’den %41’e çıkar.³

1999’da dünya hasılası 32,5 trilyon dolardan 2015’te 73,6 trilyon dolara çıkar. Aynı yıllarda ABD’nin dünya hasılası içindeki payı %21,9’dan %15, 8; Euro bölgesi %15, 8’den %12’ye, Japonya %7,6’dan %4’e geriledi. Ancak Çin %11,2’den %17, 3, Hindistan %4,5’ten %7’ye çıkar.⁴

ABD ve Trump’ın NAFTA’nın dağıtılmasını istemesi, NATO’yu sorgulaması, Çin’e karşı ticaret savaşı, Meksika sınırına duvar çekmesi, Müslüman ülke vatandaşlarının ABD’ye girişine yasak getirmesi vb. kapitalizmin ve ABD emperyalizminin hegemonya krizine işaret eder. ABD’nin bu politikaları Kanada, Fransa ve Almanya ilişkilerine de yansıyor.

Trump’ın Trans-Pasifik Ticaret anlaşmasını (TPP) bir yana atması, ABD ile AB arasında Trans-Atlantik Ticaret ve Yatırım Anlaşması’nı yürürlüğü sokmaması, NAFTA’dan çıkma tehditleri, ABD tekelleri ve sermayesinin rekabette, güçlü rakiplerine karşı üstünlüğü kaybettiğinin işaretidir.

ÇİN

Çin 2008 dünya ekonomik krizi ve sonrası inişli çıkışlı durgunluk döneminde %7 civarında sürekli bir büyüme gösterdi. Çin’in ekonomik

² İbrahim Okçuoğlu, Emperyalist Küreselleşme ve Değişen Güçler Dengesi

³ Alp Altınörs, İmkânsız Sermaye

⁴ www.mahfiegilmez.com, Dünya Ekonomik Görünümü 2017

büyümesi, devletin kapitalist üretim gücü olarak kullanılması, Çin'de kır nüfusunun proleterleşmesi, örgütsüz ve güvencesiz emek sömürsü, ucuz işgücünün çekiciliği ve giderek görece daha ileri teknolojiyle üretiminin gerçekleşmesinin ürünüdür. Ve Çin kısa sürede kendi uluslararası tekelleri ve sermaye ihracıyla dikkat çekmeye başladı. Böylece Çin'de üretilen değerlerde diğer emperyalist ülkelere transfer edilen sermaye oranları da düşmeye başladı. Ve Çin, başta ABD olmak üzere, AB ve diğer emperyalistlerin rakibi olamaya başladı.

IMF'nin 2004 ilkbahar raporuna göre, dünya hasılası 37 trilyon ve Çin'in payı ancak 1,7 trilyon dolardır. Çin, İtalya ile aynı konumda. 2018 yılında ise, dünya GSMH 80 trilyon dolar. Ve bunun 12 trilyon doları Çin'e ait. Bu da dünya ekonomisinin %15'idir. Yani, İngiltere ve ABD'den sonra bugün de Çin "dünya atölyesi" olma yolunda.

Dünya Ekonomik Forumu 2016 verilerine göre, Çin 2016'daki %6,7 büyümesiyle %3,2 olan küresel büyümeye %39'luk bir katkı yapar. Aynı

yılda ABD %1,6 büyürken, küresel katkısı ancak %0,02'dir.

2001 yılında DTÖ'ne üye olan Çin, uluslararası sermayenin çok taraflı ticaret anlaşmaları, ithalat vergilerinin düşürülmesi, kısıtlamaların kaldırılması ve yabancı sermaye için koşulların oluşturulmasını kabul eder. "ÇKP", Çin'de bu kuralları işlevli kılar. Çin, sadece 2016 yılında dünyada doğrudan sermaye yatırımı olarak 135 milyar dolar çekebildi. Bugün Çin'de doğrudan yatırım miktarı 1 trilyon 514 milyar dolardır. Bu durum, tekeli sermayenin iştahlanması ve yoğun sömürsünün düzeyini gösterir.⁵

Çin'in DTÖ'ne üyeliği, Çin üretimi metaların dünyaya yayılmasını getirdi. 1980 yılında ABD dünya ihracatının %11'ni, Çin ise sadece %1'ni elinde tutuyordu. 2017 yılında bu rakam ABD için % 9'a gerilerken, Çin'de %12, 5'a çıkar.⁶

Çin 2000 yılında sadece 4 ülkenin en büyük ticaret ortağıyken, bu ticari ilişki 2016'da ABD dahil 100 ülkeye ulaşır.⁷

Çin ekonomisindeki büyüme ihracat rakamlarına da yansır: Çin'in ihracatı

⁵ www.unctad.org

⁶ www.wto.org

⁷ Ergin Yıldızoğlu, Cumhuriyet gazetesi, 18.05.2017

1985'te 27 milyar dolar, 1995'te 148 milyar dolar, 2005'te 761 milyar dolar ve 2015'te 2,3 trilyon dolara yükselir. Öyle ki, 2017 yılında Çin dünyanın en büyük meta ihracatçısı durumu-na yükselir. Toplam meta ihracatının %13'ü Çin tarafından gerçekleşir. Bu yılda, Çin'in dış ticaret fazlası 421 milyar dolar olur.⁸

Çin'de işgünün çok uzun ve çok ucuz olması, 800 milyonluk devasa işgücü ordusunun bulunması emperyalist tekellerin iştahını kabartır. ABD menşeli firma ve tekeller üretimi Çin'e taşıdılar. Ve Çin ucuz işgücü cenneti haline geldi. Yüksek emek sömürsü, kötü çalışma ve yaşam koşulları, işçi sınıfının örgütsüzlük durumu Çin'i çekici kılıyor. ABD'nin Çin'de doğrudan yatırımını 250 milyar dolar. Çin'in ABD'deki yatırım ise 150 milyar dolardır. Çin'de General Motor, IBM, Microsoft gibi tekeller, Walmart türü ithalatçı dev şirketler Trump'un ticaret savaşından rahatsızdılar.

Çin firmaları, makineler, elektrikli aletler, bilgisayarlar, akıllı telefonlar, otomotiv parçaları ve otomobil üretiminde gelişme gösterir ve ihracata yönelirler. İleri teknoloji ara mallarını ise ABD, Japonya ve Güney Kore'den ithal eder.

Çin, "Made in China 2025" projesi kapsamında havacılık, robotik ve elektrik araçları teknolojisine yatırım yapmaya başlamıştır.

Çin 2000'li yıllarda ayrıca bazı şirketleri satın alarak hem sermayesini büyütür hem de kendisi için yeni tek-

nolojik altyapıya sahip olur. Robot üreten Kuka, sanayi makineleri üreten Kraussmatfei ve yakıt yakma cihazları üreten EEW gibi Alman şirketlerini; İsviçre'in Wolvo'sunu, İsviçre'de tohum ve gübre devi Syngenta'yı, İtalya'da Pirelli, ABD'de vinç vb. üreten ABD merkezli Terex Corp'u satın alır. Alman tekeli Daimler'in %10'nu Çin'e aittir.⁹

Çin sermaye ihracında da gelişme gösterir. Dünya Bankası verilerine göre 2016 yılında Çin diğer ülkelere, Çin'e yapılandırana daha fazla doğrudan yatırım yaptı. 2016 yılında Çin'e gelen yaklaşık 174 milyar dolarlık yatırıma karşılık, Çin'den diğer ülkelere yaklaşık 216 milyar dolarlık doğrudan yatırım yapıldı.¹⁰

Çin 2011 yılında küresel doğrudan yabancı yatırımların kaynağı olarak altıncı sırada yer alırken 2014 yılında üçüncü sıraya yükseldi. Hong Kong ile Çin arasındaki bağımlılık göz önüne alındığında Hong Kong'a ait görülen sermaye yatırımları aslında Çin'e ait sayılabilir. Bu durumda Çin, doğrudan yabancı yatırımlar açısından en fazla yatırım yapan ülkeler arasında ABD'den sonra ikinci sırada yer almaktadır. Çin'in 2018'de yurtdışında doğrudan yabancı sermaye yatırım stoku 1,98 trilyon dolara varmıştı.¹¹

Çin, süper bilgisayar üretimi, uzay çalışmaları, yapay zekâ, nükleer enerji ve silah üretimi, Quantum haberleşme ve şifreleme ve 5G gibi ileri teknolojik gelişmeler sağlar.

Çin emperyalizmi, "tek kuşak, tek yol" (OBOR) projesiyle devlet kapi-

⁸ www.wto.org

⁹ www.dw.com/en/China

¹⁰ The World Bank, 2019, DataBank, World Development Indicators, <https://databank.worldbank.org>

¹¹ C. Textor, www.statista.com

talizmi ve teknelci sermayenin gücüyle Avrasya ana kıtasında, Çin kapitalizminin ekonomik ve stratejik çıkarlarına uygun bir küreselleşme hegemonyası planı inşa ediyor. Çin'in 1 trilyon dolarlık bu stratejik planı, Asya, Avrupa, Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da 46 ülkeyi kapsıyor. Ve bu stratejik plan ekonomik ve siyasi bir projedir. Bu proje dünya nüfusunun %70'ini, küresel ekonominin %55'ni kapsıyor. Çin bununla ekonomik başarıyı jeopolitik alana yayma, hegemonya ve yayılmacılığını arttırmayı hedefliyor. Çin, ipek yolu projesi ile bağımlı olduğu enerji ve hammadde kaynaklarını güvencelemek istiyor. BP enerji görünümü 2035 raporuna göre, Çin, 2035'te dünyanın en büyük enerji ithalatçısı olacaktır. Çin'in enerjiye bağımlılığı %15'ten %23'e çıkacaktır.

Çin'in bu ekonomik gelişmesinde sadece ABD, Japonya değil, AB emperyalistleri de rahatsızlık duymaya başladı.

Bu gelişmeler karşısında AB de harekete geçti. Almanya-Fransa eksenli "toparlanma" planı, 2,4 trilyon dolarlık finans kaynaklarını bir havuzda toplamayı, borçları bir merkezde ortaklaştırmayı, AB çevre ülkelerine sadece borç değil hibe yoluyla güçlendirmeyi hedeflemektedir. AB bu

toparlanma planını onaylarsa, AB ekonomik ve siyasi yapıyı güçlendirebilir. Küresel rekabet veya hegemonya kavgasında, 3. bir güç olarak ortaya çıkabilir.

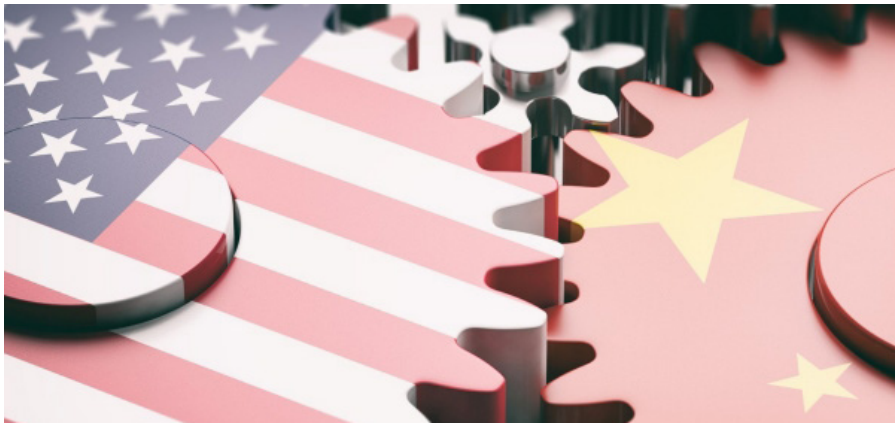
Bölgesel ittifaklar ve Asya Pasifik'te hegemonya mücadelesi

Emperyalist devletler Çin ve ABD arasındaki rekabette, bir çekici bölge Asya-Pasifik bölgesidir. Buradaki rekabette ABD, Rusya, Çin ve Japonya önde gelen ülkeler. Rekabet ve hegemonyanın iki boyutu var: İlki, bölge ülkelerinin gelişen ekonomisi ve pazarı üzerinedir. İkincisi, stratejik çıkarlara bağlı jeopolitik boyutlardan kaynaklı hegemonya ve rekabet savaşlarıdır.

Asya-Pasifik bölgesi enerji yoksulu büyük petrol tüketicisi bir alandır. Japonya, Çin, Hindistan, Pakistan, Tayland, Malezya, Endonezya, Vietnam, Filipinler ve Bangladeş büyük enerji pazarları olan ülkelerdir. Dolayısıyla ABD, Suudi Arabistan, Katar, İran vb. petrol ülkeleri bu alanla ilgilidirler.

Asya-Pasifik'in, dünya satın alma gücü paritesindeki yeri 1992'de %50,2 iken 2016 'da bu oran %54,6'ya çıkar.

Rekabetin jeostratejik boyutunda bir yanda Çin, Kuzey Kore, Myanmar'ın ittifakı, Çin'in, Rusya'nın Şangay İş-

birliği Örgütü'ndeki iş birliği, diğer yanda ABD, Japonya, Güney Kore, Avustralya, Tayland ve Filipinler. Hindistan'ın giderek ABD'yle iş birliği içine daha çok giriyor olması bu ittifak saflaşmasını daha da şiddetli rekabete yönlendireceği anlaşılıyor.

Japonya'nın Çin'le yaşadığı sorunlardan dolayı ABD donanmasının %50'si bu bölgededir.

Bölgesel ittifaklar, ekonomik ortaklık ya da girişimler rekabet konuları üzerine bazı farklılıklar taşısa da esasen iki blok biçiminde yürütülmektedir.

Şangay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ), Çin önderliğinde Rusya, Kazakistan, Kırgızistan ve Tacikistan arasında 1996 yılında kuruldu. Pekin merkezli bölgesel bir ekonomik oluşumdur. Bu beşliye sonra Özbekistan da katılır. ŞİÖ, dünya GSMH'nin 1/10'na sahiptir. Bu rakam, 12,4 trilyon dolardır. ŞİÖ, dünya petrolünün %25, doğal gazın %50'si, kömürün %35'i, uranyumun %50'sine sahiptir. ŞİÖ'ne daha sonra Hindistan ve Pakistan da katılır. Afganistan, Belarus, İran ve Moğolistan gözlemci devletler olarak ilişkilerini sürdürür.

Ermenistan, Azerbaycan, Kamboçya, Nepal, Sri Lanka diyalog yürütme statüsünde ilişki içindedirler.

Çin'in içinde yer aldığı bir başka bölgesel iş birliği oluşumu ise: Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Girişimi. On üyeli Güneydoğu Asya Halkları Birliği'nin (ASEAN) yanında Çin, Hindistan, Japonya, Güney Kore ve Yeni Zelanda'nın olduğu 16 ülkeyi kapsıyor. Bu bölgesel girişim, 2012 yılından beri gümrük duvarlarının indirilmesi, ekonomik iş birliğinin artırılması, karşılıklı vergi kolaylıkları vb. çıkarlar üzerinde ticari blok oluşturmuştur. Bu ortaklık 23,4 trilyonluk ekonomiyi ve 3,5 milyar nüfusu kapsıyor.

2016 yılında Çin ihracatında ilk 10 ülkenin 7'si bu bölgede. İhracatın %48,9'u bu ülkelerle. ABD'ye ihracatı ise %18,3 ve bu 388,1 milyar dolar.

Çin'in, 2016 yılında kurduğu ve faaliyete geçen Asya Altyapı Yatırım Bankası bölge ülkelerini çeken başka bir sermaye kuruluşudur. Bu banka, aynı zamanda Dünya Bankası ve IMF'ye rakip olmayı hedefliyor. 57 üyesi var, 25 ülkenin üyeliği bekleniyor.

ABD'nin kurduğu TPO (Trans Pasifik Ortaklığı) bu bölgesel girişim ve oluşumlar karşısında tutunamaz, iptal edilir.

Çin, Doğu ve Güney Çin Denizi'ni dünyanın kalbi görüyor. Ve bu alanda

ekonomik, askeri ve siyasi bir hegemonya kurma peşindedir. ABD'nin küresel askeri üstünlüğüne bölgesel düzeyde karşı koyabilecek askeri güce erişmiş durumdadır. Çin, küresel askeri rekabetin yoğunlaştığını görerek yapay zekâ, kuantum bilgisi, büyük veri, nesnelerin interneti gibi son teknolojilerin uygulanmasını askeri alana yansıtma çalışmaları içindedir. Çin'in Cibuti'de askeri üs kurması, İran'da askeri varlık arayışları bu alandaki eğilimini de gösteriyor. 2019 yılında Çin'in askeri bütçesi 177,49 milyar dolardır. Bu ABD'nin yaklaşık 750 milyar doları bulan askeri bütçesine göre çok geride olsa da dünyada ikinci sırada ve kendisini takip eden ülkelerle arayı açan bir rakam.

ABD ise kurduğu bölgesel ittifaklar ve oluşumlarla bu hegemonyaya karşı duruyor. ABD ve AB'nin oluşturduğu TTİP (Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı) kendi içindeki doğrudan yatırımları %63 dolayında.¹²

NAFTA, ABD, Kanada ve Meksika'nın oluşturduğu bölgesel bir ortaklıktır. Meksika, ABD'nin serbest organize sanayi bölgesi haline geldi. ABD tekelleri Meksika'da büyük ya-

tırlara girdi. Ama, 2000'li yıllarda aynı ülkeye Japonya, Almanya, Çin ve Güney Kore tekelleri de yöneldi. NAFTA üzerinden dolaylı olarak ABD pazarına gümrük duvarını aşarak girdiler. Meksika, bu yıllarda 500 milyar dolar civarında sermaye çekti.

Gerginlik Merkezi Güney Çin Denizi

ABD'nin Çin'i kuşatma politikaları, Güney Çin Denizindeki krizde açığa çıkıyor. ABD bu kuşatma ve askeri yığınak girişimlerinde Japonya, Vietnam, Filipinler'i yanında tutuyor. Japonya'nın yeniden silahlanmasının önünü açıyor.

Bu bölgede gerilim üst seviyede. Bir yanda Çin, diğer yanda kendi içlerinde de çelişkileri barındıran Vietnam, Malezya, Tayvan, Brunei, Filipinler var. Kriz konusu Paracels ve Spratlys takım adalarının tamamı ya da bir kısmı üzerinde egemenlik hakkı iddialarıdır. Ülkeler, denizleri doldurarak yapay adalar oluşturmaya ve silahlanmaya çalışmaktadırlar.

Bu bölgede ABD, Japonya, Avustralya ve Rusya kritik rol oynamaktadır. Askeri çatışmalara açık güç gös-

¹² UNCTAD yatırım raporu 2016

terileri ve hazırlıkları devam ediyor. Çin, Güney Çin Denizi'nin %80'i üzerinde hak iddia ediyor.

ABD şimdilik askeri gövde gösterileri, BM'i kullanma ve askeri yığınak ve diplomatik ataklarla rekabeti yürütüyor. Ama bu bölgesel bir savaşı dışlamıyor. Ne var ki, bu bölgede olası bir savaş, Japonya ve Rusya'yı dışarak bırakarak düşünülemez.

Güney Çin Denizi, bölge ve dünya ticareti bakımında ekonomik ve stratejik yönüyle önemlidir. Hint Okyanusu ve Batı Pasifik arasında boğaz konumundadır. Ve küresel ticarete, 5 trilyon avro gibi devasa ekonomik bir öneme sahiptir.

Güney Çin Denizi'nde petrol ve doğal gaz rezervleri de var. 11 milyar varil petrol, 190 trilyon fit küp (5 trilyon metreküpten biraz fazla) doğal gaz rezervi bulunur. Bu miktar dünya gaz ve petrol rezervleri içinde önemli bir yer tutmuyor.

Doğu Çin Denizi krizi ise, Çin'in Diaoyu, Japonya'nın Senkaku adlarını verdikleri takım adalar üzerinden sürüyor.

Çin'in, Güney Amerika'da ham madde alanında yatırımcı ve alıcı rolünde bulunmasını ABD kaygı ile izliyor. Afrika'da Çin etkisi artıyor.

ABD ve Çin ilişkilerinde, Kuzey Kore ve Hong Kong önemli gerginlik ve çelişki konularıdır. Çin'in dış politikasında bölgesel hedef Tayvan'ın "anavatana" katılmasıdır. Yine ABD, Kuzey Kore'nin nükleer üretimi ve denemelerinin Çin'in teknolojik ve ekonomik desteğiyle gerçekleştiğini düşünmektedir.

Bir diğer sorun ise, Hong Kong'un özel statüsünün sınırlandırılması üzerinedir. Çin, Hong Kong'da olan bitenleri Çin'in iş işleri görüyor. Ve buradan hareketle, yaptırımlar öngö-

ren "güvenlik yasalarına" başvuruyor. Burada ABD, "insan hakları ve demokrasi savunucusu" (!) olarak özel statünün korunmasını istiyor.

Sonuç

2019 yılında Çin, dünya GSYİH bazında ABD'yi geride bırakacak tarzda dünyanın en büyük ekonomisi olma yoluna girdi.

Yükselen güç Çin, emperyalist yayılmacılık içindedir. "Dünya üretim atölyesi" olması, ticaretinin büyümesi, dünya hakimiyeti için potansiyel kaynaklara sahip olması, ona yakın gelecekte dünya hegemonya yarışında, büyük bir girişim ve güven vermektedir.

Çin'in ekonomik, Rusya'nın diplomatik ve askeri alandaki üstünlüğü, ABD'nin tek yanlı küresel hegemonyasına sorgulamaya başlatır haldedir.

Gelişmeler nereye doğru?

ABD ile Çin arasındaki rekabet, açık ve gizli, doğrudan ve dolaylı, bölgesel güç ittifakları ve ülkeleri üzerinden çeşitli biçimlerde ve çeşitli boyutlarda yürütülmektedir. Ortadoğu'da, İran'da olduğu gibi,

ABD, uluslararası kuruluş ve kurumlardaki üstünlüğü ve diplomatik, hegemonik, askeri ve ekonomik güç olmasından hareketle uluslararası ve bölgesel güçlerle Çin'i sınırlandırmaya, geriletmeye çalışıyor. Ticaret savaşı ve ekonomik ambargolarla bu rekabeti birleştiriyor. Yine silah ve askeri gücüyle gövde gösterisi ve tehditler; Çin'in askeri alanda hamle yapmasını önleme yolunda ilerlemektedir. Çin'in içinde yer aldığı bölgesel ittifakları, ekonomik, askeri ve siyasi güçle zayıflatmaya çalışmaktadır.

ABD emperyalizmi 2017 ulusal güvenlik strateji belgesinde resmen de Çin ve Rusya'yı ABD'nin temel düş-

manları olarak hedef aldı: “Amerikan etkisine, değerlerine ve zenginliğine meydan okuyan rakiplerimizle, ki bunlar Rusya ve Çin, karşı karşıyayız.”¹³

Burada Rusya da resmen temel rakip/düşman içinde hedef alınsa da asıl hedef olan Çin’le birlikte/ittifak içinde askeri gücünün dünya çapında rol oynayabileceği hesabıyla temel düşman içinde ifade ediliyor.

Çin bu belgenin yayınlanmasına değin hiçbir zaman ABD’ye meydan okumadı. Fakat ticaret savaşlarında ABD’ye karşılık verdiği gibi, bu siyasi belgeye de Güney ve Doğu Çin denizlerinde ABD savaş donanmasının tehditlerine de karşılık verdi, “savaşa hazır ol” emrini Çin ordusuna verdi: Aynı zamanda Çin başkomutanı olan Şi, “Askerlerin yeteneklerini geliştirmek ve savaşa hazırlanmak için harbe hazırlık tatbikatlarını, ortak tatbikatları ve cepheleşme tatbikatlarını arttırmalıyız” dedi.

“Sizler, sürekli olarak, cephe hattında çalışıyor ve ulusal egemenliği ve denizcilik çıkarlarını korumada asli roller oynuyorsunuz” diyen Şi, komutanlığın, “tüm karmaşık durumları göz önünde bulundurma ve buna uygun olarak acil durum planları yapma” yönünde “ağır bir askeri sorumluluğa” sahip olduğunu ekledi.¹⁴

Fakat vurgulamak gerekir ki, askerî bakımdan dünyanın açık ara üstün

gücü olan, bunu da rakiplerinin gelişmesini bastırmak için tehdit ve bölgesel savaşlarda kullanan ABD, rekabeti savaşa dönüştürme politikasında tabii ki Çin’den çok daha savaş kışkırtıcısı. Bu amaçla Japonya’nın silahlanmasını teşvik ettiği ve ordusunu ülke dışına çıkarmasına izin verdiği gibi, Gorbaçov’la imzaladığı orta menzilli nükleer silahları sınırlandırma anlaşmasını da bu dönemde tek taraflı olarak sona erdirdi. ABD gerileyen emperyalist dünya hakimiyetini sürdürmek amacıyla asıl tehdit olarak gördüğü Çin’i kendi hakimiyetinin stratejisine tabi kılmak için çevreleme, savaş tehdidi altında tutmaya başvuruyor. Hatta küçük kısa menzilli nükleer silahları kullanabileceği savaşı tutuşturmayı göze almış durumda. Bu, önceki iki emperyalist yeniden paylaşım savaşındakinin tersine yeni gelişen emperyalist güç odağının değil, hâkim emperyalist güç olarak ABD’nin savaşı başlatabileceği olasılığını öne çıkarıyor.

Başlatacak olan da yanıt verecek olan da dünyayı kimin talan edeceği üzerine insanlığı yıkım savaşı olacak olan olası yeni emperyalist paylaşım savaşında haksız, gerici ve emperyalist taraftırlar.

Komünistler, işçi sınıfı ve ezilenler, barışsever güçler, elbette emperyalist savaş tirmandırcılığına karşı mücadeleyi yükseltmekle yükümlüdürler.

¹³ bbc.com/türkçe 18.12.2017

¹⁴ www.wsws.org, 02.11.2018

III. Enternasyonal'de Siyah Sorunu üzeri-

İbrahim Okçuoğlu

Komintern, ABD'de Siyah Sorunu'nu bir sömürge, ulusal kurtuluş mücadelesi olarak görmüştür. Komintern, ayrıca tekil olarak Bolşevikler Siyahların özel durumlarına özen gösterilmesi, ırkçılığa karşı mücadele edilmesi ve Siyahların beyaz işçilere karşı savunulması konularında ısrarcı oldular ve Amerikan seksiyonunu bu konularda uyararak yardımcı oldular. Komintern Siyah Sorunu'nu ulusal bir sorun olarak gördü ve 6. kongresinde de nüfusun çoğunluğunun Siyahlardan oluştuğu eyaletlerde bu sorunun çözümü için ulusların kendi kaderini kendilerinin tayin etmeleri hakkı temelinde bir çözümü savundu.

III. Enternasyonal'de (Komintern) ırkçılık ve Siyah Sorunu'nun nasıl ele alındığına gelmeden önce bu sorunun Marks ve ABD'de komünist güçler tarafından nasıl ele alındığını belirtmekte yarar var. Ne Marks ne de Engels yaşadıkları dönemde var olan ırkçılığı sistematik olarak analiz etti. Bunun nedenleri üzerine çok şey söylenebilir. Ancak, göz önünde tutulması gereken şudur: Emperyalizmin şafağında yeni yeni şekillenen ırkçılık henüz toplumsal sorun bazında önemli bir olgu olmamıştı. Diğer taraftan ırkçılığın gelişmesinde oldukça önemli bir faktör olan kitlesel göçler de onların yaşadıkları dönemde henüz başlamamıştı.

Bu iki olguya rağmen Marks ve Engels yazılarında görünümü ne olursa olsun ırkçılığa karşı durdular. Ekonomi ve toplum üzerine analizlerinde

toplumsal altüst oluşu sağlayabilecek yegâne gücün işçi sınıfı olduğu sonucuna vardılar. Bu nedenle sınıfın örgütsel (siyasi ve pratik) birliğinin önemini sürekli vurgularken hangi biçimde olursa olsun işçi sınıfının birliğini zedeleyebilecek, böylecek her türden gelişmeye karşı oldular. Bunun devrim için bir tehlike olduğunu vurguladılar.¹

Marks, ırkçılığın farklı kökenden işçileri karşı karşıya getirdiğini ve bu durumdan da hâkim sınıfların yararlandığını görüyordu. Bu nedenle işçi sınıfının ırklara göre ayrışmasını sınıfın, sınıf olarak örgütlenmesini ve mücadelesini engellediğini görüyordu. Bu anlamda Amerikan iç savaşı döneminde Abraham Lincoln'a yazdığı mektupta şunları söyler:

“Kuzeyin gerçek siyasal gücü olan işçiler, köleliğin kendi cumhuriyetle-

rini pisletmesine göz yumdukları sürece, kendi rızası olmaksızın egemen olunan ve satılan zencinin karşısında, kendisini satmasının ve kendi efendisini seçmesinin beyaz tenli işçinin en yüce hakkı olmasıyla övündükleri sürece, gerçek emek özgürlüğünü sağlayamıyorlar ya da Avrupalı kardeşlerini kurtuluş uğruna verdikleri mücadelede destekleyemiyorlardı; ama ilerlemenin önünde duran bu engel, iç savaşımları kızıl deniziyle kaldırılp atılmıştır.”²

Aynı mektubunda Marks, iç savaşta kuzeyin zafer kazanmasının uluslararası işçi sınıfı için yeni bir çağ olacağını; aynı zamanda güneyin yenilmesinin Amerikan toplumunun

ilerlemesi, kurumsal ırkçılığın ve köleciliğin yok edilmesi için ne denli önemli olduğunu da açıklar.

Marks, ırkçılığı söz konusu ettiği çok az sayıda yazısında ırkçılık konusunda şu önemli anlayışı geliştirmiştir:

a) Kapitalizm, işçiler arasında rekabeti körükler, geliştirir.

b) İşçileri etnik kökenlerine ayırmak ve kontrol edebilmek için ırkçılığı bilinçli olarak kullanır.

İrkçılığın yeni geliştiği dönemde yapılan bu tespitler, elbette bugün ırkçılık bağlamında yeterli değildir, ama hala geçerli olan “akçe”dir; ırk ideolojisinin dayanaklarındandır.

“Marksizm veya Marks ve Engels bu sorunlara cevap vermediler, ilgilenmediler, göz ardı ettiler” türünden söylemler yersizdir. Çünkü konu, günün koşullarında yeni yeni toplumsal mücadele bakımından gündemleşiyordu.

19. yüzyılın ikinci yarısında, ama özellikle de son çeyreğinde ırkçılığın nasıl ele alınması konusunda zamanın devrimcileri arasında görüş birliği yoktu. Bunun ötesinde o zamanın sosyalist hareketi içinde, az da olsa ırkçılar da vardı. Ayrıca ırkçılık sorununun devrimle çözüleceği görüşü de savunuluyordu. İrkçılığa karşı aktif mücadele doğrultusunda düşünceler etkili değildi.

¹ Marks tarafından kaleme alınan 1. Enternasyonal'in Geçici Tüzüğü'nden: “İşçi sınıfının iktisadi kurtuluşunun, bu nedenle, her siyasal hareketin, bir araç olarak, tabii olması gereken amaç olduğunu; Bu büyük amacı hedefleyen bütün çabaların, her ülkedeki çeşitli iş kolları arasında dayanışmanın eksik oluşu ve değişik ülkelerin işçi sınıfları arasında kardeşçe bir birlik bağının bulunmayışı yüzünden bugüne dek başarısız kaldığını; İşçi sınıfının özgürleşmesinin ne yerel ve ne de ulusal bir sorun olmayıp, modern toplumu içeren bütün ülkeleri kucaklayan ve çözümünü en ileri ülkelerin pratik ve teorik iş birliğine dayanan toplumsal bir sorun olduğunu.”

Marks, Provisorische Statuten der Internationalen Arbeiter-Assoziation, METE, C. 16, s. 14.

² Marks, An Abraham Lincoln, Präsident der Vereinigten Staaten von Amerika, Marks-Engels Werke, METE, C. 16, s. 19.

Ancak, Rusya'da gelişen devrimci mücadele ve nihayetinde Ekim Devrimi döneminde salt ekonomik olmayan sorunların da yoğun bir biçimde gündemleştirilmesi sonucunda ırkçılığa karşı mücadele tartışmaları hız kazandı. Bunda Lenin'in rolü büyüktür.

Ulusal kurtuluş sorunu ve Lenin

I. Emperyalist Paylaşım Savaşı'nın gösterdiği gibi kendi burjuvazisinin safında yer alan II. Enternasyonal'in reformist, revizyonist partilerinin Marksizm'e ihaneti büyük olmuştu. Bu dönemde Lenin'in emperyalizm ve ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı, sömürgecilğe karşı mücadele, ulusal kurtuluş mücadelesi üzerine yazıları (tezleri) dünya çapında komünistler üzerinde etkisini gösteriyordu. ABD'li komünistler de en çok etkilenenler arasındaydı.

20. yüzyılın başında ırkçılık tartışmasında en çok etkilenen, soruna

konu olan ülke ABD'ydi. Siyahların nüfus içindeki ağırlığı, kaldırılmasına rağmen kölecilik sorununun devam etmesi bağlamlarında gelişen ırkçılık devrimcilerin ve komünistlerin en sık karşı karşıya kaldıkları sorundu.

Yükselen emperyalist güç olarak ABD, sömürgeciliğin toplumsal etkisinden hala kurtulamayan ırkçılığın hâkim olduğu bir ülke konumundaydı.

Öncellerinden farklı olarak Komünist Partisi (ABD)³ ırkçılığa karşı mü-

³ Amerikan Komünist Partisi'nin ilk yılları, iç fraksiyonel çatışmalardan ve kendi dışında kalan sola karşı kendini sınırlandırmasından dolayı oldukça kaotikti. 1919'da III. Enternasyonal'in önerisi üzerine Sosyalist Parti'den iki grup ayrılır. Bu gruplardan biri Amerika Komünist Partisi (CPA) ve diğeri de Komünist İşçi Partisi'ni (CLP) kurar. Her iki grubun (partinin) amacı, ABD'de devrimci bir işçi partisi kurmaktır. Ancak, iki sene sonra, III. Enternasyonal'in yoğun baskıları sonucunda Komünist Parti adı altında birleşme sağlanabildi

ABD'de komünist hareketin ilk yıllarının çalkantılı olmasının bir nedeni de komünistlerin yarı-legal, yarı-illegal faaliyet sürdürmeleriydi. O zaman Komünist Enternasyonal'in legal partisi "İşçi Partisi" idi. Bu parti, sol ve radikal güçlerin toplanma yeri idi. Biçimsel olarak illegal olan Komünist Parti de bu güçlere önderlik ediyordu. Bu durum, zaten yeteri kadar karmaşık olan iş çekilmeleri artırıyor, bütünselliğin sağlanması ve yek vücut olunmasını zorlaştırıyordu.

Zorlaştırıcı bir sorun da partinin çoğunluğunun yabancılardan oluşmasıydı. Amerikan işçi hareketinde faal olan göçmen gruplarının kendi dillerini kullandıkları çok sayıda dernekleri vardı. Örneğin Avrupa'da Türkiyeli göçmenlerin örgütlenmelerine benzer bir yapı ABD'de de vardı.

Sosyalist Parti'de hâkim olanlar, öncelikle Batı ve Kuzey Avrupa'dan gelen göçmenlerdi. Komünist Parti'de hâkim olanlar ise Doğu Avrupa'dan gelen göçmenlerdi. Bu her iki partinin kuruluşunda, üyelerinin örgütlediği 12 dil derneği vardı. 1919'da en fazlasıyla 40 bin kadar örgütlü komünistin sadece yüzde 10'u İngilizce konuşuyordu. Siyah üye sayısı sadece biridi.

Bakınız: William Foster, "Geschichte der Kommunistischen Partei der Vereinigten Staaten" (Birleşik Devletler Komünist Partisi'nin Tarihi-Berlin 1956) ve "Zur Geschichte der Komunistischen Partei der UAS" (ABD Komünist Partisi Tarihi Üzerine- Berlin 1986)

cadelesini geliştirebildi. Bu anti-ırkçı mücadelenin sonucunda nispeten kısa bir süreç içinde binlerce Siyah işçiyi örgütleyebildi ve böylece Siyah halk içinde önemli bir tabana sahip olabildi. Geliştirilen ve etkili olan bu anti-ırkçı politikanın nedenleri vardı: Özellikle I. Dünya Savaşı'ndan sonra Siyah halkın güneyden kuzeye göçü ve bu göç sonucunda kuzeyde mücadeleciler bir Siyah işçi sınıfının oluşması. İkinci neden, küçük bir grup olan Siyah komünistlerin "African Blood Brotherhood" (*Afrika Kan Kardeşliği*) örgütlenmesiyle sürdürdükleri mücadele ve bu mücadele sonucunda komünist parti içinde etkili olması. Üçüncü neden ise Amerikan Komünist Partisi'ndeki tartışmalara Lenin ve Komünist Enternasyonal'in müdahil olmaları. Tabii, bu Amerikan Komünist Partisi'nin içişlerine karışmak anlamında değil; tecrübeleri aktarmak, sorunlarının çözümünde yardımcı olmak anlamındadır.

Komünist Enternasyonal ve ABD'de Siyah Sorunu

Komünist Enternasyonal'in II. Kongresi: İlk defa II. Kongre tezlerinde ulusal sorun çerçevesinde Siyah Sorunu da yer alır. Amaç, ezilen ulusların, eşit olmayan ulusların, sömürgelerin özgürlük mücadelesinin desteklenmesidir.

Lenin, Amerikalı John Reed'den Siyahların durumunu açıklaması için kısa bir konuşma yapmasını talep eder. Kısa konuşmasında J. Reed, ABD'de Siyah nüfusun yaygın yoksulluğunu, baskı altında tutulmasını anlatır; komünistlerin Siyahlar arasında daha çok faaliyet sürdürmeleri gerektiğini açıklar. Ancak, geleneksel pozisyonu terk etmez ve baskıya karşı mücadele etmek için Siyahların ken-

dilerini öncelikle işçi olarak örgütlemeleri gerektiğini söyler:

"Güneyde Siyahın hiçbir hakkı yoktur ve yasanın koruması altında da değildir. Siyah çoğunlukla cezasız öldürülebilir. Siyahların linç edilmesi beyazların korkunç bir yapılanmasıdır.

Bizzat Siyahlar arasında ırk bilinci boy attı. Şimdilerde Siyahlar arasında Beyazlara karşı silahlı ayaklanmayı vazededen bir bölüm var. Savaştan geri dönen Siyahlar, öz savunma için, linç hukukunun beyaz taraftarlarına karşı mücadele için her tarafta dernekler kurdular.

Siyahları, boyunduruğa vurulmuş

Amerikan Komünist Partisi'nin Siyahlar için yegâne doğru politikası şudur: Onları, her şeyden önce işçi olarak görmek... Kuzeyde sanayi işçisi olarak çalışan Siyahlar arasında komünist çalışma yapılabilir.

ve ezilen bir halk olarak görelim. İki görevimiz var: Bir taraftan güçlü bir ırk hareketi, diğer taraftan süratle sınıf bilinçli olan güçlü bir proleter işçi hareketi. Siyahlar ulusal bağımsızlık talebini yükseltmiyorlar. Özgün ulusal varlığı amaç edinen, örneğin birkaç sene önce gözlemlenen "Afrika'ya geri dönelim" gibi bir hareketin Siyahlar arasında başarı (şansı) yoktur. Onlar, kendilerini her şeyden önce Amerikalı olarak görüyorlar; Birleşik Devletler'de evlerinde olduklarını hissediyorlar. Bu, komünistlerin görevini oldukça kolaylaştırıyor.

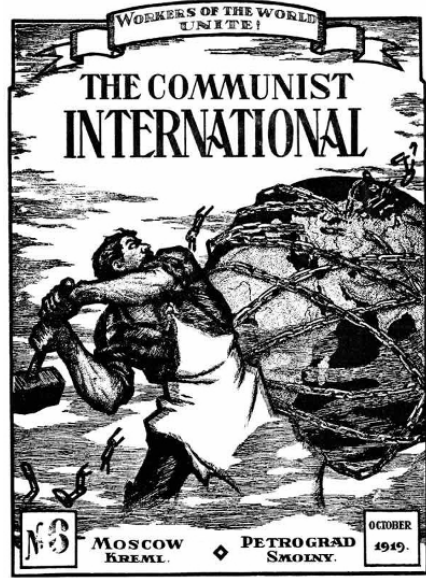
Amerikan Komünist Partisi'nin Siyahlar için yegâne doğru politikası şudur: Onları, her şeyden önce işçi olarak görmek... Kuzeyde sanayi işçisi olarak çalışan Siyahlar arasında komünist çalışma yapılabilir. Ülkenin her iki bölümünde Siyahların örgütlenmesi, beyazlar ile ortaklaşmış birliklerde olması için çaba harcanmalıdır. Bu, ırk önyargılarının kökünü kazımak ve sınıf dayanışmasını uyandırmak için en iyi ve en hızlı araçtır.

Komünistler, Siyahların, sosyal ve siyasal eşitliğini talep eden ve şimdilerde, ırk bilincinin hızlı büyüdüğü bu günlerde siyahlar arasında hızla yaygınlaşan harekete uzak durmamalıdır. Burjuva eşitlik yalanını ve sadece bütün işçileri kölelikten kurtarmak için değil, aynı zamanda boyunduruk altına alınmış bütün Siyah halkın kurtuluşu için yegâne araç olan sosyal devrimin zorunluluğunu vurgulamak için komünistler bu hareketten yararlanmalıdırlar.⁴

Kongrede Lenin ve başka komünistler ırkçılık konusunda Amerikan komünistleriyle tartışarak, Siyah Sorunu'nu daha özenli ele almaları konusunda onları eleştirdiler.

Lenin'in sunduğu ve kabul edilen "Ulusal ve Sömürge Sorunu Üzerine Tezler Taslağı"nda yer alan 9. tezde şu tespit yapılır:

"Komünist Enternasyonal'in devlet içi ilişkiler alanındaki ulusal siyaseti, ulusal eşitliği, burjuva demokratların -hem böyle olduğunu içtenlikle kabul edenlerin hem de İkinci Enternasyonal sosyalistleri gibi kendilerine "sosyalist" adı takanla-

rın- yaptığı gibi, yalınkat, biçimsel, salt bildirisel nitelikte ve herhangi bir bağlantı altına girmeksizin tanımakla yetinemez.

Bütün propaganda ve uyarımlarında —hem parlamento içinde hem parlamento dışında— komünist partileri, bütün kapitalist ülkelerde, "demokratik" anayasalarına karşın, ulusların eşitliğine ve ulusal azınlıkların güven altına alınmış haklarına yönelik ihlalleri sürekli olarak gözler önüne sermelidirler. Bunun yanı sıra, önce proleterleri sonra da tüm emekçi nüfusu, burjuvaziye karşı savaşında birleştirerek, ulusların gerçek eşitliğini güven altına alabilecek tek sistemin Sovyet sistemi olduğu sürekli olarak açıklanmalıdır; ikinci olarak da komünist partiler bağımlı ve yoksun uluslardaki (örneğin İrlanda, Amerikalı zenciler, vb.) ve sömürge-lerdeki devrimci hareketlere doğru- dan doğruya yardım etmelidirler.

⁴ J. Reed'in konuşmasından; Protokolle des Zweiten Kongresses der Kommunistischen Internationale (Komünist Enternasyonal II. Kongre Tutanakları), s.152-157

Özellikle önem taşıyan bu ikinci koşula uyulmaksızın, hem bağımlı ülkelerle sömürgelerin boyunduruğa karşı mücadeleleri, hem onların ayrılma haklarının kabulü, İkinci Enternasyonal'deki partilerin ortaya koyduğu üzere, sahte birer işaret levhası olmaktan öteye geçemez.”⁵

Komünist Enternasyonal'in III. Kongresi: Bu kongrede, öncelikle Güney Afrika ve ABD'de olmak üzere Siyah halkın sorununu ele alması gereken bir komisyon kuruldu. Önde gelen komünistler ABD'de Siyah Sorunu'nun sömürge sorunundan ayrı ele alınamayacağı görüşündeydiler. ABD'de ırkçılık, Avrupa ülkelerinde antisemitizm ve sömürgeciliğin oynadığı rolü oynayarak, işçi sınıfını farklı kamplara bölmektedir. Böylece ırkçılık, anti-semitizm ve sömürgecilik devrimci hareketin gelişmesinin önünde, mücadele edilmesi gereken önemli bir engel oluşturmaktadır.

Komünist Enternasyonal'in IV. Kongresi: Siyah Sorunu bu kongrede daha önceki kongrelerde olduğundan daha güçlü olarak ele alındı. Önceki kongrelerde ABD'de Siyahların sorununa sadece değinilmiş, sorun detaylı ve kapsamlı olarak ele alınmamıştı. Nitekim 22. oturuma başkanlık eden Korczewa Ppolony oturum sonunda “Komünist Enternasyonal Dünya Kongresi'nin ilk kez Siyah sorunuyla uğraştığına dikkat çekiyorum ve bu sorunun önemine dikkat çekmek zorunda olduğumu düşünmüyorum. Burada söz konusu olan, şimdiye kadar en çok ezilmiş olan bir ırkın kazanılmasıdır” açıklamasını yapar.⁶

İlk defa bu kongrede Amerikan Komünist Partisi'nin Siyah komünistleri Siyah Sorunu üzerine bizzat konuştular. Jamaika kökenli Amerikalı şair ve parti sempatizanı olan Claude McKay, yoldaşlarının örtülü ırkçılık ve ekonomizm anlayışlarını dile getirdi ve Komünist Enternasyonal Siyahlar arasında daha güçlü faaliyet yürütmeye çağırdı. Bu tanınmış şair Lenin ve başkaca önde gelen Bolşeviklerin desteğini aldı ve Amerikalı komünistlere Claude McKay'in sözlerinin ciddiye alınması gerektiğini söylediler.

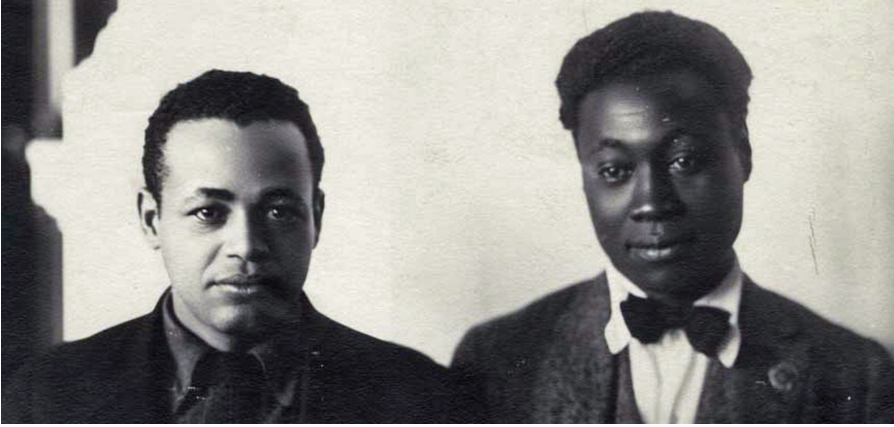
Siyah Sorunu üzerine önerge kabul edildi, dünya devriminin çok önemli bir sorunu olarak ele alındı. ABD'de Siyah Sorunu, yarı sömürge Asya ülkelerinde halkların proleter devrime katkısı neyse ABD'de de Siyahların katkısının aynı olduğu değerlendirilmedi yapıldı.

“Siyah ırkın uluslararası mücadelesi kapitalizme ve emperyalizme karşı bir mücadeledir. Dünyanın siyah hareketi bu temelde, Amerika'da siyah kültürünün merkezi ve siyah

⁵ Lenin, Cilt 31, s.132-139 ve Protokolle des Zweiten Kongresses der Kommunistischen Internationale, s. 224- 231

⁶ Korczewa Ppolony'nin konuşması; “Protokolle des Vierten Kongresses der Kommunistischen Internationale” (Komünist Enternasyonal IV. Kongre Tutanakları)- 1922, s.701

protestolarının odak noktası olarak örgütlenmelidir; Afrika'da, kapitalizmin daha da geliştirilmesi için insan emeğinin rezervuarı; Amerikan emperyalizminin hüküm sürdüğü Orta Amerika'da (Kosta Rika, Guatemala, Kolombiya, Nikaragua ve diğer "bağımsız" cumhuriyetler); Porto Riko, Haiti, San-Domingo ve Karayip Denizi'ndeki diğer adalarda, siyah halkımıza Amerikan işgal güçleri tarafından yapılan acımasız muamele, bilinçli siyahlarda ve dünyadaki devrimci beyaz işçilerde protesto uyandırdı.

Komünist Enternasyonal, sadece Avrupa ve Amerika'daki köleleştirilmiş beyaz işçilerin örgütü değil, aynı zamanda dünyanın ezilen renkli halklarının örgütlenmesidir. Komünist Enternasyonal, ortak düşmana karşı mücadelelerinde uluslararası siyah örgütünü desteklemeyi ve teşvik etmeyi kendi görevini olarak görür...

Siyah sorunu dünya devriminin yaşamsal önemi olan sorunu haline geldi; yarı sömürge ülkelerde Asya'nın renkli halklarının proleter devrime nasıl kıymetli bir yardım olduğunu gören III. Enternasyonal, kapitalist dü-

zenin yıkılması ve proleter devrim için ezilen Siyah insanların desteğini de mutlak zorunlu olarak görmektedir."

Bu bildirgede sonuç itibarıyla 4 nokta ön plana çıkartılıyordu:

"1. IV. Kongre, kapitalizmin altını oyan veya zayıflatan veya da ilerlemesinin önüne engeller koyan Siyah hareketinin her biçimde desteklenmesinin gerektiğini kabul eder.

2. Komünist Enternasyonal beyaz ve siyah ırkın eşitliği; eşit ücretler ve eşit siyasi ve sosyal haklar için mücadele eder.

3. Komünist Enternasyonal, sendikaları siyahi işçileri kabul etmeye zorlamak için veya da bu hakkın ismen de zaten mevcut olduğu yerlerde siyahların sendikalara girmesi için özel bir propaganda yapmak için her türlü aracı kullanacaktır. Bunun imkânsız olduğu ortaya çıkarsa, Komünist Enternasyonal Siyahları kendi sendikalarında örgütleyecek ve onların kabulünü zorlamak için birleşik cephe taktiğini kullanacak.

4. Komünist Enternasyonal derhal genel bir Siyah kongresi veya konferansı toplamak için adımlar atacaktır."

⁷ Siyah Sorunu Üzerine Bildirge; "Protokolle des Vierten Kongresses der Kommunistischen Internationale" (Komünist Enternasyonal IV. Kongre Tutanakları)-1922, s. 825-829.

Kongrede Siyah Sorunu üzerine alınan bu karar, ırkçılığa karşı mücadele ve uluslararası hareket bakımından birçok yönüyle oldukça önemliydi.

İrkçılığa karşı tutarlı mücadelenin aynı zamanda devrimci mücadelenin başarısı olarak görülmesi gerektiği komünist partileri tarafından kabul edildi.

Siyahların kendi kurtuluşları için mücadelede aktif özne olduğu genel kabul gördü. Önceki dönemlerde ırkçılık karşıtı mücadeleler söz konusu

Sendikalarda ırkçılığa karşı aktif mücadele için siyasi faaliyetin yönü somutlaştırıldı; işçi hareketi içinde ırkçılık alt edildiğinde Beyaz ve Siyah işçi arasındaki birlik ideolojik olarak sağlanabileceği gibi, fiili olarak da gerçekleştirilebilir.

olduğunda devrimciler çoğunlukla bir kenarda durup seyirci oluyor ve sınıf sorununu öne sürüyorlardı. Bildirge, anti-ırkçı mücadelenin önemini vurguladı ve siyahların mücadelesi desteklenmeye başlandı.

Sendikalarda ırkçılığa karşı aktif mücadele için siyasi faaliyetin yönü somutlaştırıldı; işçi hareketi içinde ırkçılık alt edildiğinde Beyaz ve Siyah işçi arasındaki birlik ideolojik olarak sağlanabileceği gibi, fiili olarak da gerçekleştirilebilir.

Siyah kongre oldukça gecikmeli olarak 1930'da Hamburg'da gerçekleştirildi. Bu kongrede Amerikan delegeleri Billings ve McKay de konuştu:

Billings -Gerçek adı; Otto Huiswoud- şunları söylemişti:

*"Yoldaşlar! Sömürge sorununun dünya devrimi için önemi Komünist Enternasyonal 2. Kongresi tarafından kabul edildi. Doğudaki yoldaşların saflarından ve sömürgelerden gelen bazı yoldaşlardan, bu konuya çok ihmal edilmiş bir şekilde muamele edildiği ve dünya devriminin kısmi bir sorunu değilmiş gibi dikkat edilmediği suçlaması yapılıyor. Siyah Sorunu, şimdiye kadar ihmal edilmiş olan ırk ve sömürge sorununun başka bir parçasıdır. İkinci Enternasyonal'in şimdiye kadar Siyah Sorunu'na özel bir önem göstermediğini söylemek isterim. Bu nedenle 2. Kongre tezlerinde 2. Enternasyonal'in uluslararası bir beyaz işçi ve Komünist Enternasyonal'in dünyadaki işçilerin bir Enternasyonali olduğunu belirtiyoruz."*⁸

McKay ise şu sözleri tarihe not olarak düşmüştü:

"Siyah ırk şu anda dünyanın ekonomik yaşamında çok özel bir konuma sahiptir. Beyazların ve siyahların birlikte çalışmak zorunda kaldıkları her ülkede, kapitalistler, birini diğerinin karşısına koyuyorlar. Uluslararası burjuvazi, Siyah ırkı dünya devrimine karşı mücadelede bir koz olarak kullanmak istiyor gibi görünüyor. Ancak Amerikan kapitalistlerinin, işçilerin çıkarlarına karşı mücadelelerinde siyah askerleri kullanması gerçeğinden daha önemli olan, Amerikan

⁸ Billings'in (Amerika) konuşması: "Protokolle des Vierten Kongresses der Kommunistischen Internationale" (Komünist Enternasyonal IV. Kongre Tutanakları)- 1922, s. 692-697.

kapitalistlerinin, örgütlü işçilerle savaşmak için Amerika'daki tüm siyah ırkı seferber etmeye hazırlanmalarındır.

Güneydeki Siyahlar arasında çalışma, kuzeyde düzenlenen yasal propaganda yoluyla yapılmalıdır; çünkü Amerika'nın güney eyaletlerindeki toplam on milyon nüfus içinde dokuz milyon Siyah nüfus- durum şu; Siyahların liberal burjuvazisi ve küçük burjuvazisi bile yasal hükümlerden dolayı reformist propaganda geliştirmek için kendi basın organlarını yayınlamıyorlar.”⁹

Komünist Enternasyonal'in VI. Kongresi: Bu kongrede ABD'nin güneyinde Siyahların nüfusun çoğunluğunu oluşturduğu bölgelerde bağımsız Siyah Cumhuriyetinin kurulması talebi dile getirilmiştir.

“Birleşik Devletler'de takriben 12 milyon Siyah yaşamaktadır. Bunların çoğunluğu (tarımda) kiracıdır; kirayı aynı olarak ödüyorlar ve yarı-feodal ilişkiler içinde yaşıyorlar. Bu Siyah kiracıların durumu, tarım işçilerinin durumunun aynısıdır ve yasal yoldan ortadan kaldırılan kö-

lecilikten sadece biçimsel olarak farklıdır. Büyük toprak sahiplerini, tüccarı, tefeciye bir kişi olarak temsil eden çiftlik sahipleri, kölecilik dönemi sömürüsünün en kötü biçimlerini üretiyorlar.

Güneyin sanayileşmesinden dolayı Siyah proletaryanın oluşması başladı bile. Aynı zamanda giderek artan tempoda Siyahların kuzeye göçü devam etmektedir; orada Siyahların ezici çoğunluğu niteliksiz işçi oluyorlar. Siyah proletaryanın artışı son yılların en önemli görüntüsüdür. Ama aynı zamanda Siyahların semtlerinde bir küçük burjuvazi oluşuyor; bu burjuvazi içinden de bir aydın kesimi ve emperyalizmin ajanı olan burjuvazinin küçük bir tabakası oluşuyor.

Komünist partinin en önemli görevlerinden biri, Siyahların tam eşit haklara sahip olması, sosyal ve siyasi eşitsizliğin ve ırklara eşit olmayan davranışın kaldırılması mücadelesidir. Komünist partisi, beyaz şovenizminin bütün görünümlere karşı en enerjik mücadeleyi yürütmekle, linç

⁹ McKAY'in konuşması (Amerika): “Protokolle des Vierten Kongresses der Kommunistischen Internationale” (Komünist Enternasyonal IV. Kongre Tutanakları)-1922, s. 697-701.

adaletine karşı aktif direnmekle, faaliyetini Siyah proletarya arasında arttırmakla, Siyah işçilerin sınıf bilinçli unsurlarını partiye çekmekle, Siyahların beyaz işçilerin bütün örgütlerine, öncelikle de sendikalara alınması için -Bu, acil durumlarda özel sendikaların örgütlenmesini dışlamaz-

Yoğun Siyah kitlelerin yaşadığı güney bölgelerinde Siyahlar için kendi kaderini tayin etme şiarı yükseltilmelidir. Güney devletlerinin tarım düzeninin radikal altüst edilişi devrimin temel görevlerinden birisidir.

köylüleri ve güneyin kır proletaryası kitlelerini örgütlemekle, Siyahların küçük burjuva kitleleri arasında faaliyet sürdürmekle, onları, Garvayizm¹⁰ türünden küçük burjuva akımların ütöpik-gerici karakteri üzerine aydınlatmakla ve bu akımların işçi sınıfı üzerindeki etkisine karşı mücadele etmekle yükümlüdür.

Yoğun Siyah kitlelerin yaşadığı güney bölgelerinde Siyahlar için kendi kaderini tayin etme şiarı yükseltilmelidir. Güney devletlerinin tarım düzeninin radikal altüst edilişi devrimin temel görevlerinden birisidir. Siyah komünistler, Siyah işçileri ve köylüleri şunlar üzerine aydınlatmalıdır;

-Sadece beyaz proletarya ile sıkı bir ittifak;

-Amerikan burjuvazisine karşı sadece, ortaklaşmış mücadelenin kendilerine barbar sömürüden kurtuluşu getirebilecektir;

-Sadece, muzaffer bir proleter devrim, Birleşik Devletler'in güneyde tarım sorununu ve ulusal sorunu nihai olarak, ülkenin Siyah nüfusunun çoğunluğunun çıkarına göre sonuçlandıracaktır.¹¹

Komünist Enternasyonal'in kongrelerinde Siyahlar üzerine tartışmalarda söz konusu olan görüşler yukarıya aktardıklarımız kadar.

Çıkardığım bazı sonuçlar ise şöyle:

1- Amerikan sosyalist/komünist partileri, özellikle Sosyalist İşçi Partisi Siyah Sorunu'nu anlamadılar. Sorunu anlayan ve Siyahların sendikalara üye olmasını talep eden

¹⁰ "Amerika'daki zenci küçük-burjuvazisinin ve zenci işçilerinin ideolojisi olan ve bugün hala zenci kitleler üzerinde belirli bir etkiye sahip bulunan Garveycilik, bugün aynı biçimde, bu kitlelerin devrimleşmesini engellemektedir. Başlangıçta zencilerin toplumsal bakımdan tam anlamıyla eşit haklara sahip olmaları hedefiyle ortaya çıkmışken, daha sonra Amerikan emperyalizmine karşı mücadele yerine 'Yeniden Afrika'ya' sloganını ileri süren bir tür 'zenci siyonizmi' haline gelmiştir. Herhangi bir demokratik öğeden yoksun bulunan ve var olmayan bir 'zenci imparatorluğu'nun aristokratik nitelikleriyle oynayıp duran bu tehlikeli ideolojiye karşı en sert biçimde mücadele edilmelidir, çünkü o zenci kitlelerinin Amerikan emperyalizmine karşı verdikleri kurtuluş mücadelesini teşvik etmekte, engellemektedir."

(Komünist Enternasyonal programından: Protokolle des Sechsten Kongresses der Kommunistischen Internationale (Komünist Enternasyonal VI. Kongre Tutanakları)- 1928, Kitap 4, s. 93.)

Not: O dönem "siyah" kelimesi henüz kullanılmadığı için alıntıda "zenci" kelimesi, kullanıldığı haliyle çevrilmiştir.

¹¹ Protokolle des Sechsten Kongresses der Kommunistischen Internationale (Komünist Enternasyonal VI. Kongre Tutanakları)-1928, Kitap 4, s. 196-197.

tekel komünistler yok değildi. Ama sorunu kavratmakta etkili olamadılar. Amerikan sosyalist/komünist partilerinde beyazcı, şovenist tutum, Bolşeviklerin, Komintern'in müdahil olmalarına kadar hâkim olmuştur.

2- Daha 19. yüzyılın ikinci yarısında, Amerikan iç savaşı döneminde ve sonrasında ABD'de Siyah Sorunu'nun ulusal sorun olarak geliştiğini de Amerikan sosyalist/komünist partileri anlamadılar.

Özellikle büyük kriz döneminde, 1930'larda yükselen işçi sınıfı mücadelesi sürecinde beyaz ve Siyah proleterler omuz omuza mücadele ettiler; o güne kadar olmadığı kadar ortaklaştırılmış mücadelede yer aldılar.

Başta Lenin olmak üzere Bolşevikler Amerikan komünist hareketine doğru çizgi geliştirebilmeleri, Siyah Sorunu'nda doğru anlayışa gelebilmeleri için sürekli yardımcı oldular.

3- Komintern, ABD'de Siyah Sorunu'nu bir sömürge, ulusal kurtuluş mücadelesi olarak görmüştür. Komintern, ayrıca tekel olarak Bolşevikler Siyahların özel durumlarına özen gösterilmesi, ırkçılığa karşı mücadele edilmesi ve Siyahların beyaz işçilere karşı savunulması konularında ısrarcı oldular ve Amerikan seksiyonunu bu konularda uyararak yardımcı oldular.

4- Özellikle iç savaştan sonra Siyahların kuzeye kitlesel göçü ve

sanayide çalışmaları, Siyah işçi sınıfının oluşmasını beraberinde getirmişti. Önemli olan bu sınıfın, ABD'de sınıf mücadelesinde oynayacağı rolün görülmesiydi. Siyah proleterlerin duyarlılığında, bilinçlenmesinde maruz kaldıkları baskı ve şiddetin de önemli bir payı vardı. Komintern, bunun da görülmesi ve kavranması için mücadele etti.

5- Komintern, siyahların mücadelesine önem verdi; onların mücadelesini öncelikli görev olarak gördü. Sendikaların Siyahları kabul etmeleri ve böylece siyasi ve sosyal eşitliğin sağlanması için mücadele edilmesi gerekiyordu. Bu sancılı ve ırkçılığın, ayrımcılığın en çok yansıdığı alanda mücadele sonuçlar verdi: Özellikle büyük kriz döneminde, 1930'larda yükselen işçi sınıfı mücadelesi sürecinde beyaz ve Siyah proleterler omuz omuza mücadele ettiler; o güne kadar olmadığı kadar ortaklaştırılmış mücadelede yer aldılar.

6- ABD'de Siyahların ırkçılığa, ayrımcılığa karşı, özgürlük ve eşit haklara sahip olma mücadelesi sürecinde Siyah nasyonalizmi/milliyetçiliği gelişmiş ve belli bir dönem etkili de olmuştur. Siyah burjuvazi/kapitalist sınıfı, Siyah sermayesi, Siyahlar, Siyahların ürettiklerini satın almalılar anlayışı, daha ziyade Siyah ırkın kültür mirasına dayanan seçkin Pan-Afrikacılık ve nihayetinde "Yeniden Afrika'ya" talebi etrafında oluşan Siyah nasyonalizmi/milliyetçiliği. Bu hareketin başını çeken Marcus Garvey'di (1887-1940). (Bu konuda bkz. Dipnot 10)

7- Komintern Siyah Sorunu'nu ulusal bir sorun olarak gördü ve 6. kongresinde de nüfusun çoğunluğunun Siyahlardan oluştuğu eyaletler-

de bu sorunun çözümü için ulusların kendi kaderini kendilerinin tayin etmeleri hakkı temelinde bir çözümü savundu.

8- Ancak, Komintern Siyah halkın mücadelesine duyduğu ilginin enternasyonal alanda bir “Siyah Enternasyonalizmi”ne doğru geliş-

mesini yanlış buldu, 1931’de Komünist Enternasyonal’in Yürütme Komitesi bu türden inisiyatifi reddetti.

9- Yine Siyah işçilerin inisiyatifi ve Komintern’in onları önünü açma amaçlı olarak Kızıl Sendika Enternasyonal’inde bir Siyahlar Bürosu açıldı. (1928)

ÇEVİRİ

Yükselen ekolojik felaket tehdidi ve sistem değişikliği mücadelesinin önemi*

K.N. Ramachandran

Alternatif kalkınma modeli, demokratik yaşam tarzının ve sürdürülebilir eşitlikçi kalkınma yolunun bütünüyle bağlantılı olduğu bir toplum anlamına gelir. Böyle bir kalkınma paradigmasına ilerlemek için ön koşul, kapitalist emperyalist sistemin yıkılmasıdır ve ikinci olarak, halk demokrasisinin, halkın doğrudan iktidarı anlamına geldiğinin, insanlar ve doğa arasındaki ilerici ilişkiyi teşvik eden, insanın insan tarafından sömürülmesinin her türüne son veren, tabandan gelişen mahalle komitelerinden başlayarak halkın politik iktidarı anlamına geldiğinin tanınmasıdır. Halkın bu iktidarı, mevcut aile sistemini ilerici bir partnerlik ilişkisi ile değiştirecek, toplumsal cinsiyet eşitsizliğine ve diğer tüm toplumsal ve ekonomik eşitsizliklere son verecek.

Aşağıda sunulan yazı, 14 Haziran'da Covid-19 salgını gibi krizlerin ekolojik felaket tehdidini artırdığı dönemde halkçı alternatif kalkınma perspektifi ile sistem değişikliği mücadelesinin önemi konulu internet seminerinde yapılan sunumun özetidir. Bilim insanı Soomya Dutta ve çevreci Nityanand Jayaraman'ın, yoldaşlar Sanjay Singhvi, Arun Velaskar ve Vijaykumar ile birlikte katıldığı 14 Haziran'daki tartışmaya dayanarak hazırlanmıştır. - KN Ramachandran

1. Tüm insanlık Covid-19 salgınının pençesindeyken, Stephen Haw-

king gibi bilim insanlarının kibirli egemen politik sınıfın şiddetlendirdiği ekolojik yıkımın bir felakete, insan türünün kendisinin muhtemel yıkımına yol açacağı uyarıları kulağa oldukça uygun gelmektedir. Yine de kapitalist iktidar sistemi, neo-liberal küreselleşme altında kendi görüntüsünde dünyayı yeniden yaratarak ilerlemek istiyor. Halihazırda şirketlerin en tepedeki %1'i, toplumun zenginliğinin %73'ünün elinde birikmesinden bile tatmin olmazken, dünyayı yüzlerce kez tahrip edilecek nükleer silahlar geliştirerek, ışıltılı alışveriş merkezleri, otoyollar,

* Hindistan Komünist Partisi (ML) Kızıl Yıldız Genel Sekreteri K.N. Ramachandran'ın yaptığı sunumu Yaşam Uzun ETHA için çevirdi.

uçaklar ve tekno parklar inşa ederek, insanların çoğunu tüketimci tutkunun esiri ederek, servetin daha ve daha fazlasını istiyor. İklim değişikliği, küresel ısıtma gibi olguların kendi damgalarını taşıyan kalkınmanın yarattığı ekolojik yıkımdan kaynaklandığı öne sürüldüğünde, sınırlanmazsa büyük bir tahribata neden olacağı, küresel bir çevre felaketine yol açacağı fikirlerine gülüp geçiyorlar. Yani, Trump, Kyoto Protokolü'nden çıkıp gidebiliyor veya geçen yılki iklim konferansı sırasında Madrid'de toplananların hepsi çevresel tehlikelerle ilgili tüm görüşmeleri çöpe atabiliyor!

2. Ancak Covid-19 küreselleşmiş dünyayı şaşkınlığa uğrattı; dünya haftalarca donakaldı. 2003'te SARS, 2012'de MERS ve şimdi daha sık gerçekleşen süper siklonlar, orman yangınları vb. dışında daha tehlikeli yeni koronavirüsün yol açtığı Covid-19 aracılığıyla doğa kendi yolundan tepkisini mi gösteriyor? Bilim insanları yakın zaman önce eski virüslerin mutasyona uğraması ve binlerce yıldır uyuyan daha tehlikeli virüslerin ortaya çıkması konusunda da uyardılar, şimdi küresel ısınma

altında tüm bunlar her iki kutuptaki büyük buzulların parçalanmasıyla ortaya çıkıyorlar.

3. Bu uyarılara rağmen ne oldu? Çin, Covid-19'dan kısmen toparlanmasından kısa bir süre sonra, eski rotasına geri koştu! Diğer tüm ülkelerde de ilk panikten ve kapatılmalar açıldıktan sonra, milyonlarca yeni etkilenenin olmasına ve hızla artan Covid-19 bulaşımı nedeniyle her gün hâlâ on binlerce ölüm olmasına rağmen, işlerin olağan akışına geri dönmesi için acele ediyorlar. Kayıpları telafi etmek için insan emeğini ve doğayı daha doymak bilmez bir iştahla yağmalamanın yollarını arıyorlar! Yeni gözetim makinelerinin kullanımını ve benzeri görülmemiş bir ölçekte dijitalleşirmeyi yoğunlaştırıyorlar. Aynı zamanda, bir kez daha etrafımızda tanık olduğumuz trajik sonuçlarla birlikte salgının tüm yükünü işçilerin ve ezilen insanların sırtına bindiriyorlar.

4. Neoliberal şirketleşme aşamasında yoğunlaşan kapitalist yağmanın, bağımlı ülkelerdeki emperyalist güçler ve iktidardaki küçük ortakları tarafından ekolojik yıkımın nasıl daha önce görülmemiş seviyelere ta-

şındığı ve nasıl bilim insanlarının ve çevrecilerin tüm önerilerinin, pratikte yine onlar tarafından reddedildiği üzerine çalışmalarımıza dayanarak HKP (ML) Kızıl Yıldız, 2011 yılındaki 9. Parti Kongresi'nde kabul edilen programında, emeğin ve dünya halklarının yağmalanmasıyla birlikte, doğanın yağmalanması da kapitalist sistemin ortaya çıktığı günden bu yana şiddetini artırmakta olduğuna işaret etmiştir. Kapital ve diğer çalışmalarında Marks ve Engels, toplumu bölen sınıfın ortaya çıktığı andan ve insanların insanlar tarafından sömürülmesinin başlangıcından itibaren, insanın doğaya müdahalesinin de başladığına dikkat çekmişlerdir. Ancak bu müdahale, sanayi devriminin başlamasıyla ve kapitalizmin ortaya çıkışıyla antagonist bir biçim almış, niceliksel bir sıçrama yaşamaya başlamıştır. Tüm dünyanın sömürgeleştirilmesine yol açtıkça oradaki ezilen halklar ve doğal kaynakların yağması daha da yoğunlaştırılmış oldu. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, giderek artan mali sermaye ihracatı,

piyasa sistemi ve teknoloji ile karakterize olan sömürgeci yağma biçimlerinin yeni sömürgeci dönüşümü ile kapitalist emperyalist sistem ve eski sömürgelerde iktidarı devrettikleri küçük genç ortakları, Yeşil Devrim bayrağı altında emeğin sömürülmesinin, sermayenin ve teknolojinin tarım sektörüne kitlesel ölçekte girişinin ve doğanın yağmalanmasının daha da yoğunlaştırılmasına giriştiler. 1970'lerden itibaren, kapitalist sisteme özgü bir başka ciddi kriz devresini aşmak için, emperyalist talarları daha yüksek bir aşamaya taşıyarak neoliberal küreselleşmeyi ve şirketleşmeyi benimsediler.

5. Tarih, sırf barbar karakteri teşhir oldu diye, sırf devasa halk kitleleri daha acımasız yağma ve baskıya maruz kaldı diye, iktidar sisteminin kendi isteğiyle değişmeyeceğini ya da reformlar yoluyla içeriden dönüştürülemeyeceğini öğretiyor. Bunun en son örneği, salgın hızlı bir şekilde yayılıyor olsa bile, işlerin olağan akışına (*business as usual*) dönmek için ortaya konan şu anki çılgın aceledir.

Zaten zarar vermiş oldukları ekosistem ve biyoçeşitliliğin ardından bile endişe göstermedikleri gibi, daha fazla servetin birikmesi için, ekolojik felaketin tehditleri ve insan türünün yok oluşu karşısında kayıtsız kalarak emek ve doğanın kontrolsüz yağmasını yoğunlaştırıyorlar. *Dolaşısıyla, doğadan ve insan türünden geriye kalanları korumak istiyorsak, tek ve gerçek çıkış yolu, sürdürülebilir bir alternatif kalkınma bakış açısını uygulamaya koyma perspektifiyle kapitalist sistemi fırlatıp atmaktır.*

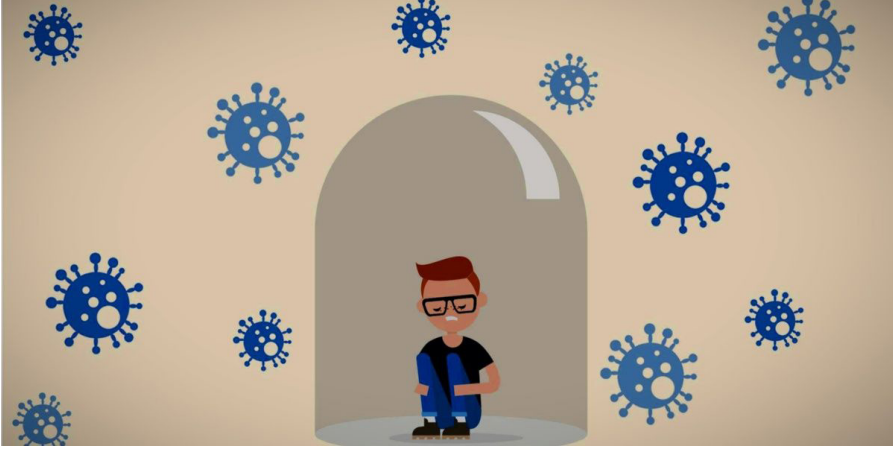
6. Sosyalist ülkelerin maruz kaldığı ciddi geri düşüşleri ve onların kapitalist yola saparak yozlaşmasını kutlayan küresel kapitalist sistem ve onun küçük ortakları, 1970'lerde küreselleşme-liberalleşme-özelleştirmeye dayalı neoliberal kurumsal saldırıyı başlattılar ve *"neoliberal politikalara hiçbir alternatif yok"* dünya görüşlerini ileri sürüp durdular. İnsanlığı felaketin eşiğine getiren bu dünya görüşüne karşı Marks'tan başlayarak, devrimci güçler, geçmiş deneyimlerinden dersler alarak, halk demokrasisi altında, sömürsüz, özgür, eşitlikçi bir topluma doğru sosyalist dönüşümün başlatılması ve tüm üretim araçlarının ilerledikçe devamlı olarak kooperatif, toplumsal kontrol altına alınmasıyla küresel

düzye kapitalist sistemi devirerek başka bir dünya için pek çok iniş çıkışa rağmen sürekli olarak savaşıyorlar.

7. Herkesin sorduğu temel soru, bu alternatiften kastedilen şey mi? Cevabımız, elbette öyle olduğu yönünde: geçmiş deneyimlere ve sosyo-politik-teorik yönelimimize dayanarak bu alternatif evrilmeli ve pratik içinde geliştirilmelidir. Kapitalist emperyalist sistemin yaptıklarından, doğanın sınırlarına yapılan daha büyük saldırıların derhal sona erdirilmesi gerekiyorsa, enerjinin kontrolsüz kullanımı ve tüketimci arzu gibi kapitalist sistem tarafından büyük bir özen ve gayretle yetiştirilen *kalkınma* "parametrelerini" sert bir biçimde ortadan kaldırmak zorunda olduğumuz sonucunu net bir şekilde çıkarabiliriz. Kapitalizme alternatif olacak olan asla sadece diğer bir ekonomik model olamaz. İnsan ihtiyaçlarını ve demokrasiyi enternasyonalizm, savaşımsız bir dünya, her alanda kooperatif ve toplumsal mülkiyet perspektifi ile bir yaşam biçimi olarak yeniden tanımlayan yeni bir sosyo-kültürel-politik bakış açısı geliştirilmelidir.

Bu bakış açısı tüm iktidarın halkta olmasını sağlayan demokratik kurumlara, her şeyi tabandan plan-

lamak anlamına gelir. Bürokratik-kurumsal-faşist yönetim modelinin *Gram Panchayat*'in¹ mahalle komitelerinden başlayan halkın demokratik modeliyle doğrudan ve tamamen değiştirilmesinin çağrısını yapar. Bu demokratik model, bir piramit biçiminde, iktidarın en yüksek panchayat düzeyinde kazanılmış olduğu, sonra blok/taluk², bölge ve eyalet düzeylerine doğru ilerledikçe azalan ve merkezi düzeyde oldukça az bir iktidar alanının bırakıldığı bir modeldir. Bu, her ülkenin temel ihtiyaç olarak başlangıçta herkese gıda, giyecek, barınma, sağlık, eğitim ve istihdamı sağladığı, açık sınırlara sahip, tamamen askerden arındırılmış, uluslararası bir sistemin bir parçası olarak inşa edilecektir. Böyle bir halk modeline doğru, Paris Komünü, Sovyetler Birliği'ndeki *sovyetler*, Çin'deki *halk komünleri* ve diğer ülkelerde

sosyalist oldukları dönemde başlatılan modeller ile Latin Amerika, Asya ve Afrika'daki çeşitli ilerici hükümetlerin girişimleri ve Avrupa'daki İskandinav ülkeleri tarafından yapılanlar da dahil olumlu katkılarından birçok ders çıkarılabilir. Farklı politik bakış açılarından sunulmasına rağmen, Gandhi'nin *Gram swara*³ kavramı da dahil olmak üzere birçok kişi tarafından öne sürülen alternatif perspektifler de var. Her ülkedeki somut koşullara göre ve tüm bunların eleştirel bir çalışmasına dayanarak yeni bir alternatif geliştirilebilir.

Alternatif kalkınma modeli, demokratik yaşam tarzının ve sürdürülebilir eşitlikçi kalkınma yolunun bütünüyle bağlantılı olduğu bir toplum anlamına gelir. Böyle bir kalkınma paradigmasına ilerlemek için ön koşul, kapitalist emperyalist sistemin yıkılmasıdır ve ikinci olarak, halk de-

¹ Bir gram panchayat ('Köy konseyi') veya köy panchayat'ı, panchayati raj'in taban düzeyindeki tek yapısıdır (Panchayati raj, genellikle Hindistan kırsalında, şehir ve banliyö belediyelerinin aksine köylerin yerel özyönetimini ifade eder, bu sistem 1992'deki anayasa değişikliği ile getirildi. Hindistan'da yerel özyönetim sistemini köy veya küçük kasaba düzeyinde resmileştirdi ve seçilmiş başkanı olarak bir sarpanch'ı -başvekil- bulundur.)

² Bir taluk (tehsil, tahsil veya taluka olarak da bilinir), Hindistan alt kıtasının bazı eyaletlerinde genellikle "ilçe" düzeyindeki idari bir bölümdür.

³ Gram swaraj, köy özyönetimi demektir. Gandhi, Hind Swaraj ve Gram Swaraj isimli iki metninde, 1947'de Hindistan'ın bağımsızlığından sonra birincil adım olarak nüfusun çoğunluğunu etkileyecek entegre kırsal kalkınma kavramını teşvik etmektedir.

mokrasisinin, halkın doğrudan iktidarı anlamına geldiğinin, insanlar ve doğa arasındaki ilerici ilişkiyi teşvik eden, insanın insan tarafından sömürülmesinin her türüne son veren, tabandan gelişen mahalle komitelerinden başlayarak halkın politik iktidarı anlamına geldiğinin tanınmasıdır. Halkın bu iktidarı, mevcut aile sistemini ilerici bir partnerlik ilişkisi ile değiştirecek, toplumsal cinsiyet eşitsizliğine ve diğer tüm toplumsal ve ekonomik eşitsizliklere son verecek, intikamcı sistemlerin, geleneklerin ve alışkanlıkların beslediği ırkçılık ve Manuvadi⁴ kast sistemini ortadan kaldıracak, dünya görüşünü bilimsel tutum ve hümanizmin yönlendirdiği bir anlayış getirecek, emekçi kitlelerin, ezilen sınıfların ve halk kesimlerinin seferber edilmesi ile bir *büyük kültür devrimi yaklaşımı* çağrısı yapacaktır; kısacası, ezen sınıfların son bin yılda insanlık içinde yetiştirdiği düşünüş tarzını dönüştürmek için güçlü bir mücadele verecektir. Eski sosyalist ülkelerin deneyimlerinin

değerlendirmesi, sosyalist geçiş sırasında kritik zamanlarda, üstyapıyı etkilemeye başlayan kapitalist, tüketimci eğilim ve etkilerin, *çatıdan sızıntıların* ekonomik tabanı aşındırmaya başladığını ve bu ülkelerdeki dejenerasyonu hızlandırdığını göstermiştir. Kapsamlı bir yaklaşım ile sınıf mücadelesine girmezlerse ve kültürel devrimci bir perspektif izlemezlerse bu, komünist partilere, gruplara ve bireylere de olabilir.

8. Sonuç olarak, insan toplumu, ya kapitalist emperyalist sistemin onu ekolojik felakete ve kendi neslinin tükenmesine doğru götüreceği ya da emekçi ve ezilen kitlelerin ve devrimci aydınların bir araya geleceği, halk iradesi yaratacağı ve kapitalist sistemi devireceği, ve doğanın bir parçası olarak insanların doğayla dostça bir arada var olabileceği, yeni demokrasi çiçeklerinin ve alternatif bir kalkınma paradigmasının çiçeklerinin açacağı yeni bir sosyalist geleceğe doğru yürüyeceği kritik bir aşamaya ulaşmış bulunmaktadır.

⁴ *Manuvāda* (ayrıca *Hintçe*'de *Manuvād*, *Manuwād*), *Manusmrti* tarafından yönetilen bir toplumun ahlakını ifade eder, *Manuvādi* terimi böyle bir ahlakın savunucusu anlamına gelir. *Manusmrti*, Hinduizmin birçok *Dharmaśāstra*sı arasında eski bir yasal metindir. *Dharmaśāstra*, Sanskrit teolojik metinlerinin bir türüdür ve Hinduizm'in dharma üzerine yaptığı incelemeleri (*śāstras*) ifade eder. Farklı ve çatışan görüşler içeren 18 ila 100 arasında olduğu tahmin edilen *Dharmaśāstra* vardır. Hinduizm'de dharma, hayati ve evreni mümkün kılan ve görevleri, hakları, yasaları, davranışları, erdemleri ve "doğru yaşam tarzını" içeren *Rta* ile uyumlu olduğu düşünülen davranışları ifade eder. Çağdaş söylemde *Manuvādi*, Müslümanlar, Dalitler, Budistler ve diğerlerinin konumlarını, ilgi alanlarını ve bakış açılarını, *Manuvāda* ile şekillenmiş ve/veya onunla özdeşleşen bir toplumla özelliğide kaslara göre karşılaştırmak için, genellikle zit bir şekilde kullanılır.

Bugün, antifaşist kitlelerin hareketlendiği, devrimci-demokratik mücadelelerin kabarma eğilimi gösterdiği hemen her durumda emekçi sol hareket içinden yükselen, komünist öncünün saflarına da yer yer sirayet etmiş olan “devrimci önderlikten yoksunluk” söyleminin gerçek dışı olduğunu tekrar tekrar ilan etmenin zamanıdır. Zira devrimci önderlik vardır. Komünist öncünün varoluş tarzına içkin bir nitel eğilim olarak devrimci önderlik, onun çeyrek yüzyılı aşan tarihi boyunca mayalanmış, nitelik biriktirmiş, deneyim kazanmış, cüretlenmiş, umut vermiş, olgunlaşmıştır. Bugün devrimci önderlik, partinin sürekli oluş halindeki gerçekliğinin ifadesidir. Partiyi anlamak, bir bakıma, onun tarihine ve bugününe, 21. yüzyılın gelişen ve hazırlanan devrimci önderliği olarak bakmaktır.